

Ötvenkérdés

A M. KIR. HONVÉD- ÉS CSENDŐRTISZETEK

NŐSÜLÉSI ÜGYEÍ

KÖRÜL VALÓ ELJÁRÁS.

A FENNÁLLÓ TÖRVÉNYEKBŐL ÉS SZABÁLYOKBÓL ÖSSZEÁLLITOTTA
MINTÁKKAL ÉS MAGYARÁZÓ JEGYZETEKSEL ELLÁTVA

GERŐ GYULA

MAGY. KIR. HONVÉD EZREDES-HADBIRŐ.

NEGYEDIK ÁTDOLGOZOTT KIADÁS.

BUDAPEST, 1909.
BENKŐ GYULA, KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE
ÖRÖTTYA A 2.

ÁRA 3 KÖRONA.

A M. KIR. HONVÉD- ÉS CSENDŐRTISZTEK
NŐSÜLÉSI ÜGYEI
KÖRÜL VALÓ ELJÁRÁS.

A FENNÁLLÓ TÖRVÉNYEKBŐL ÉS SZABÁLYOKBÓL ÖSSZEÁLLITOTTA,
MINTÁKKAL ÉS MAGYARÁZÓ JEGYZETEKSEL ELLÁTVA

GERŐ GYULA

MAGY. KIR. HONVÉD EZREDES-HADBIRÓ.

NEGYEDIK ÁTDOLGOZOTT KIADÁS.

BUDAPEST, 1909.
BENKŐ GYULA CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE
V., DOROTTYA-UTCA 2.

Előszó a 4. kiadáshoz.

Az 1908. évi május 11-én 4719/el. szám alatt kelt honvédelmi ministeri körrendelettel (Rendeleti Közlöny, Szab. Rend. 15. szám) új nősülési szabályzat tétetett közzé a m. kir. honvédség és csendőrség számára.

Ez és a vele kapcsolatosan kiadott pénzügy-ministeri utasítások az idevonatkozólag addig érvényben volt szabályoktól lényegesen eltérnek, amennyiben új elvek szerint szabályozzák a házassági óvadék összegét, továbbá a házassági óvadékoknak biztosítása, kicserélése, leszállítása s visszaadása körüli eljárást stb.

Mindezek folytán kézikönyvemnek forgalomban levő három kiadása nagyrészt elavult és alapos átdolgozást igényelt.

Remélem, hogy az így létrejött negyedik kiadás ép oly kedvező fogadtatásban részesül, mint elődei.

Megjegyzem különben, hogy könyvemnek csak rövidség okáért adtam a „*Tisztek* nősülési ügyei“ czimet, mert az tényleg a honvéd *tisztviselők* analog ügyeit is felöleli, ellenben a cs. és kir. közös hadsereg, haditengerészet, osztrák honvédség és csendőrség nősülési ügyei egy más művemben¹ vannak tárgyalva.

G. Gy.

¹ „Heiratsangelegenheiten der Officiere und Beamten des k. u. k. Heeres, der k. u. k. Kriegsmarine, der k. k. Landwehr und der k. k. Gendarmerie. 4. Auflage.“ Grill K. udvari könyvker. Budapest.

I. FEJEZET.

A nősülési engedély, annak feltételei és korlátai.

A nősülési engedélyről általában.

A honvéd- (csendőr-) hatósági nősülési engedély csak *feltételes*, mert a házasságralépést csak annyiban engedélyezi, amennyiben annak más *törvényes* (házassági) *akadály* útjában nem áll.

De van a nősülési engedélyben még egy másik kikötés is, arra az esetre, ha a nősülő: *házassági óvadékos* tartozik biztosítani. Erre az esetre ugyanis a nősülési engedély azt a fenntartást tartalmazza, hogy az állami házasságkötés, illetőleg esketés *csak akkor* tartható meg, ha a „*szabályszerű*“¹ óvadéktőke tényleg biztosított és a biztosítás megtörténtéről egy a honvédelmi miniszter által kiállítandó „igazolvány“ is felmutattatik.

A házassági óvadéktőke kimutatására kötelezett fél tehát a nősülési engedély kieszközlése (II. fejezet) után még nem köthet házasságot, hanem tartozik előbb a nősülési engedélyben kikötött házassági óvadékos szabályszerűen biztosítani (III. fejezet) és azután az óvadéktőke

¹ A nősülési engedély tényleg csak a „szabályszerű“ házassági óvadéktőkét említi anélkül, hogy az óvadéktőke összegét közelebbről meghatározná. Ez azért van, mert a tőke összege attól is függ, hogy az legalább is 40/0°-ot jövedelmező, vagy ennél alacsonyabb kamatozású vagyontárggyal biztosított-e. (Lásd alább a „házassági óvadék nagysága“ alatt.)

biztosításának megtörténtét tanusító okmányok beterjesztése mellett *újra* a honvédelmi miniszterhez folyamodni a végből, hogy részére most már a megtörtént biztosításról szóló (házasságkötési) „igazolvány” is kiszolgáltassék (IV. fejezet), aminek elnyerése után a házasságkötésnek a honvéd közigazgatás részéről további akadálya nincs.¹

Megjegyzem, hogy az új nősülési szabályzatot közzétevő rendelet szerint nősülési engedély iránt az új szabályzat közzétételének napja, vagyis 1908 május 11-ike előtt benyújtott, de csak e napot követőleg elintézésre kerülő kérvényekre a régi szabályzat rendelkezései alkalmazandók.

A házassági óvadék elfogadható volta azonban ez esetben az új szabályzat szerint bírálandó el.

Kinek van nősülési engedélyre szüksége ?

A m. kir. honvédség és csendőrség számára érvényes s az 1908. évi „Rendeleti Közlöny” (Szabályrend.) 15. számában közzétett A—57 jelzetű „nősülési szabályzat” 1. §-a értelmében a „házasságkötéshez minden *tényleges* honvéd és csendőr tisztnek (tisztviselőnek) *honvéd*² (csendőr) hatósági engedélyre van szüksége”.

Hogy „tényleges” honvéd (csendőr) egyének alatt kiket kell érteni, az a szolgálati szabályzat I. részének 13. lapján foglalt „Eiőzetes észrevételek”-ben van megmondva; itt csak azt jegyzem meg, hogy ide értendők a tényleges szolgálatból ideiglenesen szabadságra bocsátottak, köztük

¹ Ha a nősülendőnek (pld. a vezérkari testületbe nem tartozó alezredesnek) házassági óvadékot kimutatnia nem kell: a házasságkötés már a nősülési engedély felmutatásával megtörténhetik. Lásd továbbá a nősülési engedélynek *felségfolyamodvány* útján kieszközléséről az V. fejezetet.

² Oly tisztnek tehát, kik előbb a közös hadseregben vagy az osztrák Landwehnről szolgáltak s ott a nősülési engedélyt és esetleg már a házasságkötési igazolványt (lásd II. és IV. fejezet) is kieszközölték, de még mielőtt házasságra léptek volna, a m. kir. honvédség tényleges állományába áthelyeztettek, tartoznak ezt az engedélyt és igazolványt a honvédelmi miniszterhez oly czélból felterjeszteni, hogy azok hatálya rájuk mint honvédtisztekre is kiterjesztessék.

a *várakozási illetékekkel* vagy minden illeték *beszűntetésével szabadságoltak* is.

De nősülési engedélyre van szükségük azoknak a *nyugállományu* tisztnek¹ és tisztviselőnek is, akik helyi szolgálatra elő vannak jegyezve, vagy valamely katonai rokkantak házában helyi ellátásában vannak.

A *nősülési engedély hatályát veszti*, ha keltétől számitott *egy éven belül* a házasság meg nem kötött. Ily esetben tehát újra kell folyamodni a nősülési engedély megadásáért, illetőleg hatályának meghosszabbításáért.

Nem nyerhetnek nősülési engedélyt a gyakornokok² és azok a hivatásszerű hadbíró-jelöltek, akik tiszti rendfokozatban nem állnak³

Az engedély nélkül nősülők büntetése.

Az engedély nélkül kül- vagy belföldön nősülő katonai egyének: közérkölcstől elleni vétségben válnak bűnösökké és elbocsátással büntetendők.⁴

A katonatiszti és legénységi özvegyek és árvák ellátásáról szóló 1887 évi 20. t.-cz. 3. és 12. §-a értelmében továbbá: az ily engedély nélkül nősült tiszt özvegye: állandó évi nyugdíjra való igényéből, árvái pedig a nevelési járulékra való igényből ki vannak zárva.

¹ Akár a katonai állományhoz tartoznak, akár nem.

² 1908. évi 4719/eln. sz. körrendelet. (R. K. Szab. rend. 15. sz.)

³ Szerv. hat. a m. kir. honvéd hadbírói személyzet számára 18. §. Nem adható továbbá nősülési engedély általában a *hadapródolmak* (hasonló állásuaknak), a *tisztjelölteknek*, a katonai építész-műmesteri tanfolyam hallgatóinak s az *egyévi önkénteseknek*. (Nős. szab. 37. §)

⁴ Katonai büntető törvény 780. §. A véderőről szóló törvény értelmében szükséges nősülési engedély és igazolvány nélkül tilos a házasságkötés a kötelező polgári házasságra vonatkozó 1894. évi XXXI. t.-czik 26. §-a s az erre nézve kibocsátott végrehajtási utasítás értelmében is.

Hogy mily büntetéssel sújtatnak azok, akik valamely tiltott nősülésnél vétkeken közreműködnek, az a véderőről szóló 1889. évi VI. t.-czikben, továbbá a magyar polgári büntető törvénykönyv (1878. V. t.-cz.) 252–257. §§-aiban, illetőleg a házasságjogról szóló 1894. évi XXXI. t.-cz. 121–126. §§-aiban van meghatározva.

Ki adja a nősülési engedélyt ?

A nősülési engedélyt adja :

A) Ő cs. és ap. kir. Felsege :

a) valamennyi honvéd és csendőr tisztnek és tisztviselőnek a VI. rangosztálytól (ezt is beleértve) felfelé ;

b) a saját szárnysegédének, továbbá a legfelsőbb udvartartásnál, a királyi ház tagjainak udvartartásánál és Ő Felsege katonai irodájában alkalmazott honvéd tiszteknek.

B) A honvédelmi minister :

a) valamennyi A. alatt nem említett tényleges honvéd és csendőr tisztnek és tisztviselőnek, a VII. rangosztálytól (ezt is beleértve) lefelé ;

b) valamennyi a helyi szolgálatra előjegyzett és ilyen szolgálatot teljesítő nyugállományu tisztnek, a VII. rangosztálytól lefelé ;

C) A honvéd kerületi parancsnokságok :

A körletükben helyi szolgálatra való előjegyzés mellett nyugállományban levő honvéd és csendőr törzs- és főtisztnek a VII. rangosztálytól lefelé, kivéve a B. b.) pontban említetteket, továbbá a katonai rokkantak háza valamelyikének helyi ellátásában levő honvéd (csendőr) tiszteknek és tisztviselőknak. még pedig az utóbb említett havidijasokra nézve a rokkantak háza parancsnokával egyetértően ;

A fentebb említett *honvéd* és csendőr tisztek és tisztviselők alatt természetesen a honvédségnél (csendőrségnél) szolgálati alkalmazásban levő tábornokok, vezérkari testületi tisztek és katonai építészmérnökök is értendők.

A nősülés engedélyezésének feltételei.

Tényleges állományu honvéd és csendőr tiszteknek és tisztviselőknak a nősülési engedély csak akkor adható meg, ha :

a) a megszabott házassági óvadéktőke *szabályszerűen* biztosított ;

b) az ara szeplőtlen hirnövü, a nősülendő állásának megfelelő társadalmi műveltségű és származásu,

c) a házasság a honvédségben (csendőrségben) az „állásszerű“ házasság követelményeiről uralkodó nézeteknek mindenben megfelel ;

d) más ok sem forog fenn, ami a nősülést a katonai szolgálat fontos tekintetreiből (a vőlegény rendezetlen pénzvizonyai, illetőleg a leendő házastárs állásszerű megélhetésének veszélyeztetett volta miatt stb.) meg nem engedhetőnek tüntetné fel.

A honvédség és csendőrség nősülési szabályzata a nősülés engedélyezését *több* feltételhez nem köti és így mint alább is látni fogjuk, a nősülések számát általában *nem* korlátozza. Elejtette továbbá az új nősülési szabályzat a réginek azt a korlátozását is, mely szerint ezelőtt a 60. életévüket meghaladott tisztek csak arájuk nyugdíjlemondási téritvénye ellenében nősülhettek.

Szabályzatunk szerint továbbá a feleknek maguknak kell a házasságkötésük ellen netán fennforgó törvényes akadályok alól a felmentést kieszközölniök, minek folytán tekintettel arra is, hogy a szűkebb értelemben vett Magyarországon a kötelező polgári házasságot, míg Horvát-Szlavonországban az egyházi esketést tekintik törvényesnek, jónak láttam alább egy külön fejezetben (VI. fejezet) a kötelező polgári házasság intézményét s az állami és egyházi házassági akadályokat is főbb vonásokban ismertetni.

A fenti a) pontban említett óvadéktőke nagyságáról és a b) pontban említett követelményekről még e fejezet végén, míg az óvadéktőke *szabályszerű* biztosításáról külön (III.) fejezetben fogunk tüzetesen szólni.

A tényleges szolgálatban levő *tartalékos* havidijasoknak, a helyi szolgálatra való előjegyzés mellett *nyugállományba* helyezett tiszteknek, továbbá a katonai *rokkantak* háza valamelyikének helyi ellátásában levő havidijasok

nősülésének engedélyezéséről a nősülési szabályzat 5. és 7. §-ai külön rendelkeznek¹

A nősülési szabályzat a honvéd lelkészekre is megfelelően alkalmazandó, akik különben házassági óvadék biztosítására nem kötelesek. (1908. évi 4719/eln. sz. körrend. R. K. 15. sz.)

A nősülések számának korlátai.

A honvéd és csendőr tisztek és tisztviselők nősülése *szám* szerint nincs korlátozva.

Csupán a helyi ellátással valamely katonai rokkantak házában elhelyezett havidijasok nősüléseinek száma van a ház férőhely viszonyaiban folyó korlátozásnak alávetve.

Mínt hogy azonban a közös hadseregnél és a haditengerészetnél a nősülések száma korlátozva van: az oda tartozó s a honvédségnél szolgálati alkalmazásban levő tisztek nősülési kérvényeinek elintézése előtt a honvédelmi miniszter a közös hadügyminiszterrel érintkezésbe lép.

A házassági óvadék (cautio) nagysága.

Az új nősülési szabályzat egészen más alapon szabályozza a házassági óvadék nagyságát, mint a régi. Míg a régi szabályzat egy bizonyos nagyságú *évi óvadéki jövedelem* biztosítását követelte, addig az új szabályzat a biztosítandó óvadéktőke nagyságát határozza meg, s e mellett még azt a feltételt is felállítja, hogy a felajánlott óvadék legkevesebb is 4⁰/₀-ot jövedelmükben vagy pedig ha az óvadék felajánlott vagyontárgy kamatjövödelme nem üti meg az alábbiak szerint megszabott óvadéktőke

¹ E szerint a most nevezett havidijasok nősülésének engedélyezésére nézve csak a fenti b) és c) pontokban említett feltételek állnak fenn s ezek tekintetében a folyamodvány előterjesztésére hivatott parancsnok nyilatkozik. (L. e. fejezet végét.) Házassági óvadékot nem tartoznak biztosítani, de kötelesek igazolni, hogy házasságkötésükkel anyagi viszonyaikat javítják. A „helyi szolgálatot teljesítő nyugállományú tisztek” szintén nem tartoznak házassági óvadékot biztosítani.

4 százalékát,¹ akkor e vagyontárgyból *megfelelően* többet² (magasabb tőkeösszeget) kell biztosítani. Egy harminc éven felüli *honvéd* százados például az új nősülési szabályzat szerint 40000 korona óvadéktőkét tartozván biztosítani, e feltételnek eleget tesz, ha 40000 korona *névértékű óvadékképes*,³ legalább 4⁰/₀-ot kamatozó értékpapírt tesz le óvadékkul; ha azonban óvadékkul csak 3¹/₂⁰/₀-os óvadékképes értékpapírt akar felajánlani, akkor ebből az értékpapírból már 45750 korona névértékűre van szükség, mert csak ez hoz 3¹/₂ százalékkal annyit, (vagyis évi 1601 korona 25 fillért) amennyit a 40000 korona névértékű 4⁰/₀-os értékpapír hoz (vagyis évi 1600 koronát).⁴

Viszont azonban ha valaki 4⁰/₀-nál is *magasabb* kamatozású vagyontárgyat ajánl fel óvadékkul, ez a körülmény az előírt óvadéktőke nagyságán mit sem változtat. A 30 éven felüli százados tehát 40000 korona névértékű óvadéktőkét tartozik biztosítani akkor is, ha e tőke 4¹/₂⁰/₀-ot, vagy 5⁰/₀-ot, vagy annál is magasabb kamatot hoz.

Egy további újítása a jelenleg érvényben álló nősülési szabályzatnak az, hogy tisztek (vezérkari testületbeliek kivéve) *alezredestől* (ezeket is beleértve) *felfelé*

¹ Vagyis ha 4⁰/₀-nál alacsonyabb kamatozású vagyontárgyak, például 3¹/₂⁰/₀-os állampapírok ajánlatnak fel;

² Vagyis akkora tőkeösszeget kell biztosítani, hogy az ily 4⁰/₀-nál alacsonyabb kamatozású óvadéktőkének a kamatjövödelme annyi legyen, amennyit az általában (4⁰/₀-os kamatozás alapul vétele mellett) megszabott óvadéktőke 4 százalékára kitesz.

³ Hogy melyek az óvadékkul elfogadható (óvadékképes) értékpapírok és egyéb vagyontárgyak, azt a III. fejezetben tárgyaljuk. Értékpapírok a névérték, nem pedig a börzei árfolyam erejéig fogadtatnak el óvadékkul, — amire még a III. fejezetben szintén visszatérünk.

⁴ Megjegyzendő, hogy az új nősülési szabályzatnak a házassági óvadéktőkére vonatkozó rendelkezései azokra a nősülendőkre *nem* alkalmazhatók, akik még a régi nősülési szabályzat alatt, vagyis 1908. évi május 25-ike előtt *adták be* kérvényüket a nősülésük *engedélyezése* iránt. Ez utóbbiak ugyanis a régi (1887. évi) nősülési szabályzatban meghatározott óvadéki *jövedelmet* tartoznak biztosítani. (I. az 1908. évi 4719/eln. honvédelmi ministeri körrendelet 2. pontját az 1908. évi Rend. Közl. szabályr. 15. számában.)

már *nem* tartoznak kaucziót tenni és hogy a régi szabályzatban is előfordult az a követelmény, hogy a **30 éven aluli tisztek** 50%-kal vagyis felével több *kaucziót tartoztak* biztosítani, mint a 30 éven felüliek: csakis a *katonaállományu* tisztekre nézve tartatott fenn, de ezek közül is ki lettek véve az élelmező tisztek.

Egy *honvéd hadnagy* tehát — mint alább látni fogjuk — 30 éven felül: 60000 korona, 30 éven alul: 90000 korona házassági óvadéktőkét tartozik biztosítani és e tőkének is legalább 4%-ot kell jövedelmeznie, mert különben — mint az imént előadtuk, — az *alacsonyabb* kamatozásu vagyontárgyakból még ennél is *megfelelően* magasabb tőkeösszeg biztosítandó általa.

Ellenben fentartotta az új szabályzat is azt az elvet, hogy **csendőrtisztek** a megfelelő *honvéd* csapattiszti (kezelőtiszti) rendfokozatok számára megszabott óvadékösszeg *felét* tartoznak biztosítani. Egy csendőrhadnagy tehát, az alábbi táblázathoz képest, 30 éven felül: 30000 korona, 30 éven alul: 45000 korona óvadéktőkét, míg a csendőrszámvivő hadnagy 30 éven felül is, meg alul is 15000 korona házassági óvadéktőkét tartozik biztosítani.

E főbb újítások ismertetése után itt következik a nőszülési szabályzathoz függesztett I. melléklet tartalmának megfelelően az a táblázat, amelyből a honvédségnél megszabott óvadéktőkék nagysága (legalább is 4%-os kamatozás alapul vételével) kivehető:

A honvéd tisztek és tisztviselők számára megszabott házassági óvadéktőkék összegéről.

Rangosztály	A nőszülendő rendfokozata vagy szolgálati állása	Óvadéktőke ha a völegény felül van	kor.-ban* 30 éven alul van
XI.	Hadnagy	60.000	90.000
	Hadnagy-élelmezőtiszt	30.000	30.000
	Hadnagy-kezelőtiszt	30.000	30.000
	Honvéd tisztviselő	30.000	30.000
X.	Főhadnagy	50.000	75.000
	Főhadnagy-élelmezőtiszt	25.000	25.000
	Főhadnagy-hadbíró	50.000	50.000
	Főorvos	50.000	50.000
	Főhadnagy-kezelőtiszt	25.000	25.000
	Honvéd tisztviselő	25.000	25.000
IX.	Vezérkari testületi százados	60.000	
	Százados	40.000	
	Százados-élelmezőtiszt	20.000	
	Százados-hadbíró	40.000	
	Ezredorvos	40.000	
	Százados-kezelőtiszt	20.000	
	Alhadbiztos	20.000	
	Építésmérnök	20.000	
VIII.	Vezérkari testületi őrnagy	50.000	
	Őrnagy	30.000	
	Őrnagy-hadbíró	30.000	
	Törzsorvos	30.000	
	Hadbiztos	15.000	
VII.	III. osztályu építész főmérnök	15.000	
	Vezérkari testületi alezredes	50.000	
VI.	Vezérkari testületi ezredes	50.000	

Katonaállományu tisztek (élelmező tisztek kivételével) ha 30 évelényüket még be nem töltötték, 50 százalékkal magasabb házassági óvadéktőkét tartoznak biztosítani.

Jegyzet: * Legalább 4%-os kamatozással, mert különben megfelelően több tőke biztosítandó. Értékpapiroknál a **névérték** mérvadó.

A fenti táblázatban nem említett honvéd egyének, valamint azok a már nősrangosztályba nem sorozott havidijasok és altisztek, akik honvéd *tisztviselőkké* kineveztetnek, az óvadéktőke biztosításának kötelezettségétől mentesek.

Nős polgári egyének, akik tiszti vagy honvéd tisztviselői állásra törekeshnek, a megkívántató óvadéktőke biztosítását kimutatni tartoznak.

Azok a *főtisztek*, a kik a *vezérkari testületbe* való felvételre törekednek, az e testületi századosok részére megszabott óvadéktőkét kötelesek biztosítani, illetőleg kimutatni.

Mint hogy pedig az óvadéktőke összege a nősülendő életkora mellett, annak *rendfokozatától* van függővé téve, csak természetes, hogy a *törzstisztjelölt* (s esetleg törzstiszti illeték élvezetében is álló) századosok, nem a törzstisztekre, hanem a főtisztekre nézve előírt óvadéktőkét tartoznak biztosítani.

Nyugállományu, szolgálatonkívüli viszonybeli és *tartalékos* tiszték, béke idején s amennyiben házasságuk az állászerűség követelményeinek egyébként megfelel, csak akkor helyezhetők át a *tényleges* állományba, ha a megszabott óvadéktőkét *előzetesen* biztosítják.¹

Honvéd tisztviselők a fentebb közölt táblázat szerint csak akkor tartoznak házassági óvadéktőkét biztosítani, ha még a XI. és X. rangosztályban vannak. Az 1908. évi október 1-ével életbelépett új fizetésrendezés szerint a IX. rangosztályban a kétféle fizetési fokozat megszűnván, a nősülési szabályzat ama rendelkezése, mely szerint a IX. rangosztály *alsóbb* fizetési osztályába tartozó honvéd tisztviselők házassági óvadékat tartoztak biztosítani: hatályon kívül jutott.² A *csendőrségnél* IX. és ennél alacsonyabb rangosztályu tisztviselők ezidőszertint nincsenek.

¹ Ez a szabály azonban nem nyer alkalmazást azokra a nős nyugdíjas tisztekre, akik az 1896. évi Rendeleti Közlöny 16. számában rendszeresített: „helyi szolgálatot teljesítő nyugállományu honvéd tiszték” állománycsoportjába törekednek, mert ők tulajdonképen a nyugállományban megmaradnak és csak nyugdíjuk toldatik meg helyi szolgálatuk tartamára a megfelelő ténylegességi illetékek összegére, következésképp házassági óvadéktőkét kimutatni nem tartoznak.

² 1909. évi 13200/eln. 1908. számú körrend. R. K. 1909. évi 2. szám.

Végül a teljesség kedvéért felemlítjük még, hogy az 1908. évi május 25-én hatályba lépett nősülési szabályzatot közzétéve 4719/eln. 1908. számú honvédelmi ministeri körrendelettel R. K. Szabályrend. 15. sz. a házassági óvadék biztosításának kötelezettsége alól fel lettek mentve:

a) azok a VIII. és IX. rangosztályba tartozó hadbiztosi tiszt-

Az ara származása, műveltsége stb. Parancsnoki vélemény.

Tiszteket és tisztviselőket arájuk szeplőtlen hírnevét, megfelelő társadalmi műveltségét, származását s családi viszonyait igazoló bizonyítvány felmutatására szabályzatunk *nem* kötelezi, de a parancsnok (főnök) tartozik a nősülési kérvényt előterjesztése alkalmával minden tekintetbe jövő körülmény gondos megállapítása és megvizsgálása, valamint esetleg a tisztikar (az alárendelt tisztviselők) megkérdezése után a tiszt vagy tisztviselő czélba vett *házasságkötésének megfelelő volta iránt*, tehát arra nézve határozottan nyilatkozni, vajjon az ara szeplőtlen hírnevü-e, a nősülendő állásának megfelelő társadalmi műveltségü és származásu-e és hogy a házasság a honvédségben (csendőrségben) az állászerű házasság követelményeinek megfelel e.

Köteles továbbá a parancsnok (főnök) a nősülési kérvény előterjesztésekor a *folyamodó pénzviszonyai felől* nyilatkozni és ha azok nem rendezettek, különösen abbeli véleményét is kifejezni, vajjon a szándékolt házasságkötés által a nősülendő anyagi helyzetének javulása remélhető-e és nem kell-e esetleg a jövőendő házaselek anyagi megélhetésének veszélyeztetésétől tartani.

Amennyiben a parancsnok (főnök) vagy a tiszt (tisztviselői) kar a menyasszonyt nem ismeri, úgy a parancsnoknak, a kérvény véleményezése végett, természetesen más uton kell informálódnia s e végből esetleg kellő tapintatossággal nyomozásokat kell megejtenie.

Ily nyomozások legczélszerűbben ama honvéd (katonai) állomásparancsnoksághoz intézendő megkeresések útján

viselők és építész mérnökök, kik kérvényeiket a nősülési engedély iránt e szabályzat közzétételétől számított 3 hónap alatt benyújtották;

b) a honvéd hadbiztosságokhoz beosztottak és a cs. és kir. katonai hadbiztossági tanfolyam hallgatói, továbbá a cs. és kir. katonai építész mérnöki tanfolyamot végzett, műszaki szolgálatot teljesítő, egyének és eme tanfolyam hallgatói, ha a nősülésük engedélyezését e szabályzat közzétételétől számított 3 hónap alatt előjegyeztetni kérték.

eszközölhetők, amelyeknek területén a menyasszony lakik. Ha a menyasszony *külföldön* lakik, úgy vőlegényét lehetné utasítani, hogy azokat az okmányokat, melyek alapján a házasság állásszerűsége felől véleményt alkotni lehet: terjessze elő.

Mindenesetre köteles azonban a parancsnok az ily nyomozások útján tudomására jutott diskkrét-adatokat reszervált módon kezelni.

II. FEJEZET.

A nősülési engedély kérése rendes feltételek mellett.

A nősülési kérvény külalakja, tartalma és mintája.

A nősülési kérvény külalakja a rendes szolgálati beadványéval azonos s tartalma aszerint változik, amint az engedély megadására Ő Felsége vagy a honvédelmi miniszter van hivatva és amint folyamodó házassági óvadék biztosításának kötelezettsége alul ment vagy sem.

Ő Felsége engedélyének kieszakozlése iránt a honvédelmi miniszterhez kell fordulni, ki ennek folytán, amennyiben a nősülés ellen akadály fenn nem forog — Ő Felségéhez felterjesztést tesz.

A nősülési kérvény csupán az ara nevét s annak felemlítését, hogy ki által fog a házassági óvadék biztosítottatni,¹ végül a házasságkötéshez szükséges engedély iránti kérelmet foglalja magában.

Egy a honvédelmi miniszter engedélyét kérő ily folyamodvány mintájául szolgálhat a következő:

¹ Az óvadék kimutatása és biztosítása alul ment folyamodók kérvényéből e pont elmarad.

M. kir. 17. honvéd gy. ezred 1. zászlóalj.
Szabó István hadnagy.

Nősülési engedélyt kér.

A m. kir. honvédelmi minster urnak.

Székes-Fehérvárt, 1909. febr. hó 2-án.

Várhegyi Nagy Kálmán székes-fehérvári földbirtokos leányával, Gizella kisasszonnyal házasságra óhajtok lépni, mihez a miniszter ur engedélyt kérem.

Arám és a magam keresztlevelét (születési bizonyítványát, illetőleg állami anyakönyvi kivonatát), valamint (felsorolandók az alábbiak szerint netán még szükséges okmányok) idezárva jelentem, hogy a szabályszerű házassági óvadéktőkét arám édes atya fogja biztosítani.

..... drh melléklettel.

Szabó István s. k.,
 hadnagy.

1. minta

A nősülési kérvény mellékletei.

A nősülési kérvényhez minden egyes esetben feltétlenül csatolandó:

1. az ara keresztlevele¹ (állami születési anyakönyvi kivonat);²

2. a vőlegény keresztlevele (állami születési anyakönyvi kivonat).

¹ Izraelitáknál „születési bizonyítvány”.

² 1895 óta Magyarországon állami anyakönyvek vezetettek a születésekről, házasságokról és halálesetekről.

Ezeket kívül csatolandó még:

ha a jegyesek Magyarorszában,¹ vagy oly helyen óhajtának házasságra lépni, ahol az állami házasságkötés kötelező:

3. a jegyesek nyilatkozata, vajjon (az állami házasságkötés után) magukat egyháziilag (felekezetiileg) is eskettetni hajlandók és képesek-e? (l. 2. minta.)

ha a házasulandók egyike kiskoru:

4. a kiskoru atyjának vagy gyámjának, illetőleg a törvény szerint arra hivatott hatóságnak a házasságha való beleegyezése,² (l. 3. minta) illetőleg netáni nagykorúsítás esetében az idevonatkozó árvaszéki végzés.

ha egyik vagy mindkét fél özvegy:

5. az elhunyt házastárs halottas levele, illetőleg állami halotti anyakönyvi kivonata;

ha a jegyesek egyike vagy másika korábbi házastársától törvényesen elvált:

6. a házasságnak megkötését és felbontását (sem-

¹ T. i. a szűkebb értelemben vett *Magyarországban* (Horvát-Szlavonországok kivételével, de Fiume városát és kerületét beleértve). Kötelező még a *polgári* házasság: *Belgiumban, Francia-, Német- és Olaszországban* stb.

² Ily beleegyező nyilatkozat kiállítására *Magyarországon* a kiskorunak édes atya, vagy ha ez már nem élne: édes anyja, mint természetes és törvényes gyám egyedül van hivatva. Ha nem a szülő egyszersmind a gyám vagy gondnok, akkor a gyám (törvényes képviselő) állítja ki e nyilatkozatot, melyhez 20 éven aluli házasulónál az életben levő szülő, vagy ennek nem léteben a gyámhatóság hozzájárulása is szükséges. Nem szükséges ily további hozzájárulás, ha a törvényes képviselő a kiskorunak egyszersmind nagyatyja. Ha a szülő vagy törvényes képviselő a beleegyezést nem adja meg, ezt a gyámhatóság (*Ausztriában* a bíróság) beleegyezése pótolja. (Vesd össze a gyámhatósági ügyekről szóló 1877. évi XX. t.-cz. 20., 35. és 113. §§-ait, valamint a házasságról szóló 1894. évi XXXI. t.-cz. 8. és 10. §§-ait). Horvát-Szlavonországban és Ausztriában a beleegyező nyilatkozatot az atya állítja ki, az atya nem léteben a gyám mellett a bíróság beleegyezése is megkívántatik.

misnek nyilvánítását) tanusító okmányok (házasságlevél és jogerős bírói határozatok.)

A nősülési kérvény bélyegmentes.

A nősülési kérvényhez csatolandó keresztleveleket és halotti bizonyítványokat az illetékes lelkész (illetőleg az állami anyakönyvvezető) a szokásos minta szerint állítja ki.¹

A *házasságkötés céljából* kiállított anyakönyvi kivonat, *beleegyezési nyilatkozat, gyámhatósági jóváhagyás* és ennek kinyerése végett beadott kérvény és felvett jegyzőkönyv (a szűkebb értelemben vett Magyarországon) *bélyegmentes* az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. t. cikk 50. §-a értelmében.

A szűkebb értelemben vett Magyarországon, illetőleg a kötelező polgári házasság helyén házasságra lépni óhajtó jegyesek által kiállítandó nyilatkozat mintája a következő:

NYILATKOZAT.

Mi alulírott jegyesek ezennel kinyilatkoztatjuk, hogy magunkat egyházilag (felekezetiileg) is eskettetni hajlandók és képesek vagyunk.

Kelt

Előttünk:

A. B. s. k. tanu.

C. D. s. k. tanu.

N. N. s. k.
vőlegény.

X. Y. s. k.
ara.

2. minta.

A kiskorú részére kiállítandó „Nyilatkozat” mintája a következő:

¹ A keresztleveleket az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. t.-cz. életbeléptetése előtt vezetett felekezeti anyakönyvekből az illető lelkészek kiszolgáltatni kötelesek (94. §.)

NYILATKOZAT.

Alulírott ezennel beleegyezésemet nyilvánítom ahhoz, hogy N. N. (az ara neve) X. Y.-nal (a vőlegény neve és rendfokozata) házasságra léphessen.

Kelt

N. N. s. k.,

Előttünk: mint előbb (utóbb) nevezett édesatyja (törvényes gyámja).

A. B. s. k. tanu.

C. D. s. k. tanu.

Ezután következik szükség esetén a gyámhatóság jóváhagyása.

3. minta.

Ezeket a nyilatkozatokon az aláírások nem hitelesítendőek.

A 2. mintában bemutatott nyilatkozatot nem kell föltétlenül a jegyeseknek közösen kiállítani és aláírni, hanem állíthat ki külön a vőlegény is, meg a menyasszony is egy-egy ily értelmű nyilatkozatot.

A kérvény előterjesztése.

Minden nősülési engedély iránti kérvény *szolgálati uton* terjesztendő fel.

A kérvény az I. fejezetben foglaltak¹ szerint a parancsnok által véleményezendő.

A nősülési engedély hatálya egy évre szól.²

Ha a vőlegény e nősülési engedély elnyerése után, de a házassági óvadéktőke biztosítása előtt oly rendfokozatba (pl. századosból őrnagygyá) lép elő, vagy oly állománycsoportba helyeztetik át (pl. honvédségtől a csend-

¹ Lásd: „Az ara származása, műveltsége stb. Parancsnoki vélemény” cím alatt.

² Lásd: az I. fejezetet „A nősülési engedélyről általában” cím alatt.

őrséghez, — tiszt : tisztviselővé neveztetik ki), melynél az óvadéktőke csekélyebb vagy nagyobb összegben van meghatározva vagy éppenséggel nem kívántatik meg : újabb nősülési engedélyért kell folyamodni. Ezt ugyan a nősülési szabályzat nem mondja, de — nehogy az óvadék biztosítására szóló okmányok az engedély tartalmától eltérjenek és hogy a házasságkötésnél kételyek fel ne merüljenek, — a dolog természetéből következik, s a gyakorlatban tényleg ez követtetik.

Ha pedig valaki valamely *tiszt* vagy katonai tisztviselő *özvegyét* *hajtja nőül venni* és ennek a korábbi házassága alkalmából biztosítva levő óvadékát kívánja az új óvadék biztosítására felhásználni, akkor a nősülési engedély elnyerése után erre az engedélyre való hivatkozás mellett a régi óvadékra vonatkozó ajánlati okmány másolatát a régi óvadék feloldása végett a honvédelmi minister elé kell terjeszteni. (Lásd VII. fejezet, „Az óvadék visszakérése“ czim alatt.)

Ha különben az özvegy óvadéka *bekeblezéssel* van biztosítva, úgy amennyiben ezt követőleg újabb terhek nem lettek bekeblezve, elégséges az is, ha az új óvadék szabályszerűen szintén bekebleztetik és csak ez utóbbi bekeblezés igazolásával, illetőleg a házasságkötési igazolvány kérelmezésével egyidejűleg kéretik a régi óvadék kitörlésére való engedély. Ez az eljárás követhető akkor is, ha időközben a régi óvadék után terhek lettek ugyan bekeblezve, de az utánuk bekeblezett új óvadék még eme *utóbbi* terhek mellett is szabályszerűen biztosítottnak tekinthető, vagy ha az új óvadék, a hitelezők engedélyével az utóbbi terhek *elő* bekebleztetik be.

III. FEJEZET.

A házassági óvadéktőke biztosítása.

Az óvadéktőke biztosításáról általában és az erre alkalmas egyes vagyontárgyakról.

A házassági óvadéknak az a célja, hogy általa a házastársaknak, illetőleg az özvegységre jutó nőnek (sőt ha kiskoru ellátatlan gyermekek vannak : az özvegy férfinak is) az állászerű megélhetés céljából megfelelő mel-lékjövedelem, vagyis az e végből megszabott óvadéktőkének jövedelme tartósan biztosítottassék.¹

Hogy mekkorának keil lennie az óvadéktőkének, azt már az I. fejezetben kifejtettük és ugyanott példával is megmagyaráztuk, hogy a tőkének legalább 4°/o-ot kell jövedelmeznie, mert ha házassági óvadéku 4°.-nál *alacsonyabb* kamatozása vagyontárgy ajánltatik fel, akkor e vagyontárgyból a megszabottnál is „megfelelően“ több tőke biztosítandó.²

Itt csak e tőke biztosításának módját akarjuk tüzetesen megismertetni.

Az óvadéktőke a jegyesek, azok egyike, vagy bármely más személy által biztosítandó.³

¹ Hogy mikor oldatik fel a már biztosított házassági óvadék az óvadéki kötelék alól, arra nézve lásd a VII. fejezetet az „óvadék visszakérése“ czim alatt.

² Lásd „Az óvadéktőke nagysága“ czim alatt.

³ E helyütt nem lesz tán érdektelen az 1885. évi VI. t.-czikk 12. §-ára figyelmeztetni, mely így hangzik :

A távollét miatt gondnokság alá helyezettnek vagyonából, ha a gondnokolt legalább 5 év óta távol van és tartózkodási helye ismeretlen, leszármazói (gyermekei, unokái) az illetékes árvaszéktől,

Arra az esetre, ha valaki egy *tiszt özvegyét* óhajtja elvénni s e célra az özvegynek a korábbi házasságból folyólag biztosítva levő házassági óvadékot kívánja az új óvadék biztosítására felhasználni, utalok a II. fejezet két utolsó bekezdésében mondottakra.

A biztosítás vagy úgy történik, hogy a *házassági* óvadéktőkének megfelelő *névértékű*,¹ az alábbiak szerint *elfogadható* (óvadékképes) *értékpapírok* ajánlatnak fel és köttetnek le („*kötményezés*“ vinkulálás útján) házassági óvadékkul, vagy pedig úgy, hogy a megszabott óvadéktőke s ennek kamatai a leendő házastársak javára egy erre alkalmas *ingatlanra bekebleztetnek*, esetleg egy már bekeblezve levő *magánkövetelésre felülkebleztetnek*.

Szabályzatunkban meg vannak határozva ama vagyontárgyak, melyek az *óvadék* biztosítására *kizárólag* alkalmasak s melyeken kívül más vagyontárgy *óvadékul* el nem fogadtatik.² E vagyontárgyak a következő *Államnézet*“-ben vannak felsorolva.

ha reá vannak szorulva, a jövőjük biztosítására, névszerint *nyújtás* társra. hivatali vagy házassági óvadékra, stb. szükséges anyagi segély nyújtását követelhetik. Ezen segély azonban semmi esetre sem lehet nagyobb azon törvényes osztályrésznél, mely a távollévő vagyonának állaga arányában a követelést megillethetné. Az árvaszék végzése a közigazgatási bizottsághoz s ezé a belügyminiszterhez felülvizsgálás végett hivatalból felterjesztendő.

A belügyminiszteri véghatározattal meg nem elégedő félnek a birói ut fenntartatik.

¹ A *névérték* az az érték, amely az értékpapíron ki van tüntetve. (Pld.: 100 korona, 500 korona, 1000 korona stb.) Ez az érték nem mindig azonos az illető papír *forgalmi* értékével, vagyis azzal az értékkel, amennyiért ama papír (a börzén, bankoknál stb.) megvásárolható. Jelenleg főleg a 40/0-nál nem magasabb kamatozású értékpapírok általában olcsóbban kaphatók a *névértékük*nél s így miután az óvadéktőke biztosításánál a *névérték* vétetik tekintetbe: tényleg az óvadéktőkénél valamivel kevesebb készpénzzel is megvásárolni a szükséges értékpapírokat.

² Készpénz vagy takarékpénztári betétkönyv tehát szintén fogadtatik el óvadékkul.

Államnézet

ama vagyontárgyokról, melyek a házassági óvadéktőke biztosítására *kizárólag* alkalmasak.

I. **Állampapírok** és pedig: a magyar, továbbá az általános államadóssági kötvények, valamint a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok államadósságának kötvényei, végül a bosznia hercegovinai országos kölcsönkötvények;

II. **minden más**, a monarchia két államának valamelyikében vagy a megszállott területen kibocsátott, a **gyámoltak és gondnokoltak pénzeinek elhelyezésére alkalmasnak nyilvánított értékpapír**;

III. a magyar szent korona országában az **1897. évi XXXII. törvény** czikk alapján kibocsátott **értékpapírok**;

IV. az óvadékot nyújtó egyén tulajdonát képező **ingatlanok**,¹ melyekre az óvadéktőke telekkönyvileg *bekebleztetik*;

V. ingatlanokra² telekkönyvileg **bekeblezett kamatozó magánkövetelések**.

A fentebb említett értékpapírokat alább, az illető helyen még *egyenként* ismertetni fogjuk. A fentebb I. alatt említett „állampapírok“ kötményezése egészen más eljárás mellett és hatóságok előtt történik, mint a többi értékpapíroké, vagyis a II—III. pont alatt felsorolt magán-hitel-papíroké (zálogleveleké stb.) s miután az óvadéknak telekkönyvi bekeblezés (felülkeblezés) útján való biztosítása tekintetében is különleges szabályok állanak fenn: alább külön és tüzetesen szólunk keil az óvadéktőkének

1. állampapírok kötményezése,³

¹ A monarchia két államán és a megszállott területen kívül levő ingatlanok az óvadéktőke biztosítására nem alkalmasak.

² Lásd az előbbi lábjegyzetet.

³ E czim alatt tárgyaljuk a magyar és horvát-szlavon földterhermentesítési kötvények kötményezését is.

2. más értékpapírok (záloglevelek stb.) kötményezése¹ és

3. bekebelezés
utján való biztosításáról.

I. Állampapírok kötményezése.

Az a mód, mely által a fenti „Átnézet“ I. pontjában felsorolt állampapírok egy az alábbi minta szerint kiállítandó *jegyzék* alapján az óvadék céljaira vagy egy *főkötvénybe való összeírás* vagy *megfelelő záradékolás utján* lekötetnek (vinkuláltatnak): kötményezésnek (vinkulatió) nevezetük.

A kötményezési eljárást külön a magyar, külön az osztrák és külön a bosznia-hercegovinai országos kölcsönkötvényekre nézve külön utasítások szabályozzák.

A magyar államadóssági kötvények kötményezésére, kamatjainak fizetésére és a kötményezés aldi feloldásra nézve a magy. kir. pénzügyminiszternek 1908. évi 16419 számú „*Utasítás*“-a rendelkezik, amely utasítás az 1908. évi június 20-iki „Pénzügyi Közlöny“-ben és a m. kir. honvédségi „Rendeleti Közlöny“ (Szabályrend.) 1909. évi 5 ik számában teljtartalmulag közzé van téve.

Az osztrák pénzügyminiszternek az osztrák állampapírokra vonatkozó 1907. évi december 18-án kelt (Reichsgesetzblatt No 276.) analog utasítása (Kundmachung) és a bosznia-hercegovinai országos kormányának a bosznia-hercegovinai országos kölcsönkötvényekre vonatkozó 1908. évi január 5-én kelt 212401/II. ex 1907. számú analog utasítása (Verordnung) a honvédség Rendeleti Közlönyében nem lett közzétéve, hanem a vonatkozó magyar pénzügyministeri utasítást közzétevő honvédelmi ministeri körrendeletben (Rend. Közlöny. Szab. rend. 1909. évi 5-ik szám) csak hivatkozás történik rájuk azzal, hogy azok az ott közölt rendeletekkel, a m. kir. honvédség és csendőrség tisztjei és tisztviselői által osztrák államadóssági, illetőleg bosznia-hercegovinai országos kölcsönkötvényekben letett házassági óvadéokra is kiterjesztettek.² Valamennyi itt említett kötménye-

¹ E cím alatt tárgyaljuk a fenti átnézet II–III. pontja alá tartozó valamennyi (nem állami) értékpapír (záloglevél, községi kötvény stb.) kötményezését.

² A kiterjesztéssel egyidejűleg kimondatott, hogy az osztrák és a bosznia-hercegovinai kötményezési utasításokban a hadügyminiszternek, illetőleg a területi parancsnokságoknak fenntartott hatáskör a m. kir. honvédségi és csendőrségi óvadéki ügyekben a honvédelmi ministert illeti.

zési utasítás megtalálható azonban teljtartalmulag a cs. és kir. közös hadsereg rendeleti lapjának (Normalverordnungsblatt) 1908. évi 31-ik számában 6103. szám alatt közzétett A—36 a jelzetű „Anhang zur Vorschrift über die Heiraten im k. u. k. Heere“ című szolgálati könyvben. Ezenkívül a horvát-szlavon országos kormány is adott ki 1908. évi 147. szám alatt e tárgyban a magyar pénzügyministeri utasítással egészben egyező körrendeletet, a horvát-szlavon földtehermentesítési kötvények kötményezésére nézve.

Mindeme terjedelmes utasítások azonban főleg a kötményezést teljesítő hatóságok (pénztárak) aprólékos teendőinek szabályozása végett iratván, magát a felet saját teendői iránt első olvasásra nem egy esetben kétségben hagyják. Pedig az óvadéknyújtó fél teendői nem állnak másból, mint hogy a felajánlott kötvényeket kellőleg felszerelve és *pedig rendszerint egy, az alábbi minta szerint kiállított „jegyzék“-kel ellátottan¹ az illetékes helyen (pénztárnál) rövid uton benyujtsa. A többi az illető hatóság (pénztár) dolga, az ő kötelessége a tulajdonképpeni kötményezés, esetleg a netáni hiányok pótlása iránti intézkedés.*

Mielőtt most már a kötményezendő értékek felszereléséről és arról a helyről, ahova azok — különfélegük szerint — *benyujtandók*, bővebben szólánk, előre kell bocsátanunk, hogy ezidőszerint az állampapíroknak következő kategóriái ajánlhatók fel házassági óvadékul és pedig:

A) Magyar államadóssági kötvények:

1. a 4^{0/100}-os magyar koronajáradék-kötvények,
2. a 3^{0/100}-os vaskapu-szabályozási arany államadóssági kölcsönkötvények,
3. a 4^{0/100}-os magyar aranyjáradék kölcsönkötvények,
4. a 3^{1/2}^{0/100}-os magyar koronajáradék-kötvények,
5. a 4^{0/100}-os tiszta-szegedi nyereség-kölcsönkötvények (sorsjegyek),

¹ Különleges esetekben, például ha az értékpapírok már más célra kötményezve vannak, a rendelkezhetési jogot igazoló okmányok is csatolandók. Ezen kívül minden esetben ki kell állítania az óvadéktulajdonosnak az alábbi minta szerint egy „*ajánlati okmány*“-t is, de ezt nem kell a kötményezés céljából benyujtott papirokhoz csatolni, hanem a kötményezés megtörténtével, a honvédelmi minister elé kell (I. IV. fejezet) terjeszteni.

6. a $4\frac{1}{2}\%$ -os horvát-szlavon italmérési jog (regale) kártalanítási kötvények.

B) Földtehermentesítési kötvények :

1. magyar,
2. horvát-szlavon földtehermentesítési kötvények.

C) Általános (egyesített) államadóssági kötvények :

1. egyesített, konvertált 4% -os koronajáradék,
2. egyesített 5% -os (de adólevonás után tisztán csak $4\frac{2}{3}\%$ -ot jövedelmező) papíráradék,
3. ugyanilyen ezüstjáradék,
4. 1854. évi és 1860. évi államsorsjegyek ; az előbbieket 4% -ot (de tisztán csak $3\frac{2}{3}\%$ -ot), az utóbbiak 5% ot (tisztán csak 4% -ot) jövedelmeznek.

D) A birodalmi tanácsban képviselt országok és királyságok államadóssági kötvényei :

1. 4% -os osztrák aranyjáradék,
2. 4% os osztrák koronajáradék,
3. $3\frac{1}{2}\%$ -os osztrák beruházási járadék (Investitionsrente),

4. azok az (osztrák) vasuti kölcsönkötvények, a melyek *államadóssági jellegűek*; így a Franz-Joseph Bahn, a Voralberger-Bahn stb. vasuti államadóssági kötvényei, valamint a Kaiserin Elisabeth-Bahn-nak stb. lebélyegzés által államadóssági kötvénnyé átváltoztatott részvényei, végül az Eisenbahn Pilsen Priesen, a Kaiser Franz Joseph-Bahn stb. elsőbbségi kötvényei, melyeknek visszafizetése az állam által elvállaltatott.

E) A bosznia-hercegovinai országos kölcsönkötvények :

1. az 1895. évi 4% -os országos kölcsönkötvények,
2. az 1898. évi és 1902. évi $4\frac{1}{2}\%$ -os országos vasuti kölcsönkötvények

A fentebb A—E alatt felsorolt állampapírok költményezésére az alábbi hatóságok (pénztárak) lévén hivatva, az értékpapírok és az alábbi hatóságokhoz (pénztárakhoz) nyújtandók be költményezés végett és pedig :

Az A 1—6 alatt megjelölt magyar államadóssági,

továbbá a B—1 alatti magyar földtehermentesítési kötvények : a *m. kir. központi állampénztárhoz* (Budapest, Vár, Szentháromság-tér);

a B—2 alatti *horvát-szlavon* földtehermentesítési kötvények : a *horvát-szlavon országos kormány*, mint *földtehermentesítési alapigazgatóság*hoz, illetőleg a *zágrábi m. kir. földtehermentesítési alappénztár*hoz ;

a C 1—4 és a D 1—4 alatti *általános és osztrák* államadóssági kötvények (sorsjegyek) : a *bécsi k. k. Staatsschuldenkassa* hoz, végül

az E 1—2 alatti *bosznia-hercegovinai* országos kölcsönkötvények : a *serajevo-i országos pénztár*hoz (*Landeskassa*-hoz).

A *benyújtás* történhetik azonban a költményező hatósághoz való *közvetítés* végett : az egyes *adóhivatalok*hoz is, még pedig az A) alatti *magyar* és a C) alatti *általános* államadóssági kötvények valamennyi magyar és bosznia-hercegovinai adóhivatalhoz¹ míg az *osztrák* és a *bosznia hercegovinai* kötvények csakis valamelyik osztrák vagy bosznia-hercegovinai adóhivatalhoz.

Ami a költményezés végett benyújtandó kötvények *felszerelését* illeti, a következők tartandók szem előtt :

Az óvadékul felajánlandó kötvényekről² egy „*jegyzék*“ szerkesztendő, a melyben az egyes kötvények értékfokozat és kötvényszám szerint számtani sorrendben sorlandók fel. Ha pedig több kölcsönemhez tartozó (pld. *koronajáradék* és *aranyjáradék*) kötvények ajánlatnak fel, kölcsönemenként *külön* jegyzékek szerkesztendők, a melyeknek összes rovatai pontosan töltendők ki.

A jegyzék a *magyar* államadóssági (földtehermen-

¹ Az *általános* államadóssági kötvények (C 1—4) a m. kir. központi állampénztárhoz vagy — természetesen — valamely *osztrák* cs. k. adóhivatalhoz is benyújthatók közvetítés végett ; ellenben az *osztrák* állampapírok *magyar* állampénztárak által nem közvetítettek, viszont a *magyar* állampapírok sem az osztrák állampénztárak által. (Lásd az előbb idézett költményezési utasításokat.)

² A biztosítékul felajánlott és előmutatóra szóló kötvényeknek az összes esedékessé nem vált kamatszelvevényekkel és szelvevényutalványokkal kell ellátva lenniök. (Némely értékpapírnak *csak* szelvevényei vannak.)

tesítési) kötvényekről a 4. minta szerint, az osztrák és az osztrák államadóssági kötvényekről (sorsjegyekről) az 5. minta szerint, végül a bosznia hercegovinai országos kölcsönkötvényekről a 6. minta szerint állítandó ki. E jegyzékben azok a rovatok, hogy a kamatok mely pénztárnál és mily feltételek alatt fizetessenek, a felek megállapodásához képest töltendő ki.¹

A jegyzéket a felajánló kötvénytulajdonos sajátkezüleg tartozik aláírni s az aláírás bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesítendő.²

Ha a felajánló kötvénytulajdonos részben vagy egészben cselekvőképtelen (kiskorú), a jegyzéket a kötvénytulajdonos törvényes képviselőjének (gyámnak vagy gondnoknak) kell kiállítani, illetőleg aláírnia s ezenfelül a jegyzéket az illetékes gyámi, illetve gondnoki hatóság által megfelelő *jóváhagyási záradékkal* kell ellátnia. Az ily esetekben az aláírás bírói vagy közjegyzői hitelesítése mellőzhető.

Ha egy és ugyanazon katonaházassági biztosíték céljaira egynél több személy ajánl fel kötvényeket, minden egyes felajánlónak külön szabályszerű jegyzéket kell kiállítani az általa felajánlott kötvényekről.

¹ A kamatok mindama pénztáraknál fizethetők, amelyekhez az értékpapírok kötményezés, illetve közvetítés végett a fentiek szerint benyújthatók. Az általános államadóssághoz tartozó kötvények kamatai tehát a magyar kir. adóhivataloknál (állampénztárnál) is, ellenben az osztrák államadóssági kötvényeké csak az osztrák vagy boszniai állampénztáraknál. (Lásd a VII. fejezetet „Kamatok felvétele és átutalása“ cím alatt.) A kamatok nyugtázása történhetik a házastársak mindegyike vagy csak egyike által, egyszerű vagy hitelesített nyugtával.

² Ha a jegyzék külföldön állittatik ki, az aláírás az e tekintetben fennálló szabályok szerint, illetve, amennyiben az illető külfölddel a hitelesítésre vonatkozólag külön megállapodás van érvényben, ennek a megállapodásnak értelmében hitelesítendő.

I K bélyeg

Jegyzék

N. m. kir. és X. Y. között célzott házasság alkalmából alulírott kötvénytulajdonos által katonaházassági biztosítéku leendő kötményezés céljából benyújtott magyar államadóssági kötvényekről.

A benyújtott kötvények				A kötvénytulajdonos	A kamatok nyugtázására jogosult	A kamatok fizetendőik esetleg mely pénztárnál
száma	sorszáma	kele	értéke	neve		esetleg mely pénztárnál
1320		jan 1.	1000 K 40/100	N. N. X. Y.		
2500			5000 K			
2100			5000 K			
Magyar koronajáradék						
						Győri m. kir. adóhivatalnál
						és (a férj) egyszerű (hitelesített) nyugtája ellenében

Összeérték: (betűvel) kor. (Kelt) 19... .. h. ó. n.

.....
kötvénytulajdonos.

Állás:

Lakás:

Jegyzet: Az aláírás bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesítendő.

Ez a nyomtatvány az állampénztáraknál (adóhivataloknál) díjmentesen kapható.

Ez a minta a magyar földterhermentesítési kötvényekre is érvényes. A horvát-szlavon földterhermentesítési kötvények jegyzék-mintája némileg eltér; a zágrábi földterhermentesítési alapigazgatóságnál vagy a horvát-szlavonországi kir. adóhivatalnál díjmentesen kapható.

4. minta.

1 K bélyeg

Jegyzék

N. N. m. kir. és X. Y. között czélzott házasság alkalmából alulírott kötvénytulajdonos által katonaházassági biztosítékul leendő kötményezés czéljából benyújtott magyar államadóssági kötvényekről.

A benyújtott kötvények							A kötvénytulajdonos neve	A kamatnyugtázására jogosult	A kamatok fizetendők	
szám	száma	kele	a kölcsön neve	névértéke egyenként	kamatláb	kamatolás kezdete			mely pénztárnál	esetleg mely feltételek mellett
1210	—	1890. jan. 1.	Magyar koronajáradék	1000 K	4 0/0	1909 VI.	N N.	X. Y.	Győri m. kir. adóhivatalnál	A nő (a férj) egyszerű (hitelesített) nyugtája ellenében
1320	—	"		1000 K	"	"				
2500	—	"		5000 K	"	"				
2100	—	"		5000 K	"	"				

Össznévérték: (betűvel) kor. (Kelet) 19..... hó ... n.

.....
kötvénytulajdonos.

Állás:

Lakás:

Jegyzet: Az aláírás bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesítendő.

Ez a nyomtatvány az állampénztáraknál (adóhivataloknál) díjmentesen kapható.

Ez a minta a magyar földtehermentesítési kötvényekre is érvényes. A horvát-szlavon földtehermentesítési kötvények jegyzék-mintája némileg eltér; a zágrábi földtehermentesítési alapigazgatóságnál vagy a horvát-szlavonországi kir. adóhivatalnál díjmentesen kapható.

Verzeichnis¹ der zur Vinkulierung als Militärheiratskaution

des (Vor- und Zuname und Charge) _____ anlässlich seiner Verheirathung
mit (Vor- und Zuname) _____ von dem (der) Unterzeichneten erlegten Obligationen.

Bezeichnung der erlegten Effekten							Die Vinkulierung hat stattzufinden		Die Zinsen sind zu zahlen		Anmerkung
Nummer	Serie	Datum	Kategorie der Obligationen	Nennwert	Prozent	Letzverfallender Zinstermin	mit dem Eigentumsrechte des (der)	mit dem Zinsbezugsrechte des (der)	bei welcher Kassa	unter welcher Vorsicht (§. 15 der Kundmachung d. Finanzminist. v. 18. Dec. 1907 R. G. Bl. Nr. 276)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Beispiele											
97540		1. Oktober 1868	Silberrente	1000 fl.	4 2	1. April 1895	Ehegattin	Ehegatten	Lbkassa Prag	gegen einfache Quittung	
o d e r											
107646		15. März 1860	Lottoanlehen vom Jahre 1860	500 fl.	5	1. Mai 1906	Karoline May, Mutter der Braut	Ehegattin	Staats-schuldkassa	gegen legalisierte Quittung	

Gesamtbetrag (in Buchstaben) am 19 . . .

Für die zu vinkulierenden Effekten und die Zinsenzahlung von denselben soll in jeder Richtung die Kundmachung des k. k. Finanzministeriums vom 18. Dez. 1907. R. G. Bl. Nr. 276 massgebend sein.

N. N.
(Name, Charakter und Wohnort des Kautionsleisters)
Gerichtliche oder notarielle Legalisierung der Unterschrift des Kautionsleisters.

5. minta.

¹ E jegyzék az általános és az osztrák államadóssági kötvényekre érvényes és bélyegilleték alá nem esik. Mintája az abban említett osztrák pénzügyministeri kötményezési utasítással német nyelven adatván ki, czélszerűnek mutatkozott azt itt is német nyelven közölni, annyival is inkább, mert a kötményezésre a bécsi Staatsschuldenkassa van hivatva. A mintában különben csak példaként oly különmemű értékpapírok vannak felemlítve, amelyekről külön-külön jegyzék állítandó ki.

Verzeichnis¹ der zur Vinkulierung als Militärheiratskaution

des (Vor- und Zuname und Charge) anlässlich seiner Verhehlungung
mit (Vor- und Zuname) von dem (der) Unterzeichneten erlegten Obligationen.

Bezeichnung der erlegten Effekten							Die Vinkulierung hat stattzufinden		Die Zinsen sind zu zahlen		Anmerkung
Nummer	Serie	Datum	Kategorie der Obligationen	Nennwert	Prozent	Letzverfallener Zinstermin	mit dem Eigentumsrechte des (der)	mit dem Zinsenbezugsrechte des (der)	bei welcher Kassa	unter welcher Vorsicht	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Gesamtbetrag (in Buchstaben) Kronen
..... am 19.....

Für die zu vinkulierenden Effekten und die Zinsenzahlung von denselben soll in jeder Richtung die Verordnung der Landesregierung für Bosnien und die Hercegovina vom 5. Jänner 1908 R. G. Bl. N. 9. massgebend sein.

N. N.
(Name, Charakter und Wohnort des Kautionsleisters.)
Gerichtliche oder notarielle Legalisierung der Unterschrift des Kautionsleisters.

6 minta.

¹ Ezen a bosznia-hercegovinai országos kölcsön kötvényekre vonatkozó jegyzék kiállítására nézve az előző 5. mintánál közöltek megfelelően alkalmazandók. A jegyzék bélyegmentes.

Ha a tulajdonos, illetve felajánló rendelkezési joga a kötvény tartalma szerint korlátolva, esetleg a kötvény már más célra kötvényezve volna, a jegyzékhez a korlátozás megszűnését, avagy annak fennállása esetén a kötvényeknek biztosítékul való felajánlhatóságát igazoló okmányok is, a netán már kötvényezett kötvényhez pedig ennek kamatfizetési íve is csatolandók.

A házassági óvadékul felajánlott kötvények, a fentiekhez képest kiállítandó jegyzéknek (s az előző bekezdés szerint esetleg szükséges egyéb okmányoknak) kíséretében minden kíséző beadvány mellőzésével a tulajdonos¹ által, az értékpapírok különféleségéhez képest illetékes (fentebb megjelölt) pénztáraknál benyújtandók. A benyújtott értékekről a fél átvételi elismervényt kap s egyuttal utbaigazítást nyer arra nézve, hogy a kötvényezett értékek átvétele céljából körülbelül mikor jelentkeznek.²

A kötvényezés megtörténte után, a félnek, az átvételi elismervény visszaszolgáltatása és 20—40 fillér ürlapdíj lefizetése ellenében a *kötvényezett kötvények* (sorsjegyek) külön *kamatfizetési ív* vel együtt kiszolgáltattnak. A „jegyzéket“ a pénztár visszatartja.

A kamatok fizetése a *kötvényezett* kötvények után a fél *nyugtájára*, a kamatfizetési ív feimutatása ellenében történik. (Lásd a VII. fejezetet „Kamatok felvétele és átutalása“ cím alatt.)

A régebbi eljárás szerint az is szükséges volt, hogy a kötvényezendő értékpapírokról, ezekkel egyidejűleg egy a tulajdonos által kiállított „*ajánlati okmány*“ is benyújtassék az illető pénztárhoz. Jelenleg már az ajánlati okmányt a pénztárhoz benyújtani nem kell, mert a kötvényezés a „jegyzék“ alapján történik. Mindazonáltal a nősülési szabályzat szerint az értékpapírokat egy külön ajánlati okmányban tényleg fel kell ajánlani házassági óvadékul, csak hogy ezt az okmányt nem az illető áliampénztárhoz

¹ Meghatalmazott is benyújthatja és átveheti az értékeket, ha megfelelő (1 koronás bélyeggel ellátott *hitelesített*) meghatalmazással el van látva.

² A m. kir. központi állampénztárnál személyes intervencióra rendszerint egy-két nap alatt ki lehet sürgetni a kötvényezést.

kell benyújtani, hanem a kötvényezés megtörténte után, a IV. fejezetben foglaltak szerint, a *honvédelmi miniszter elé kell terjeszteni*.

Czél szerű ezt az ajánlati okmányt az értékpapírok ~~terjesztés~~ képest a jegyzékkel egyidejűleg kiállítani és hitelesíttetni, minek folytán itt adjuk az állampapírokról kiállítandó *ajánlati okmány mintáját*.

AJÁNLATI OKMÁNY.

(Ha az óvadékot a vőlegény teszi le, akkor az alábbi szövegből az *a*)-val jelzett rész irandó. Ha a menyasszony az óvadéknyújtó, akkor a *b*)-vel, ha pedig egy harmadik személy, akkor a *c*)-vel jelzett rész irandó.

Bélyeg 1

a) b) c)

M. kir. a magyar kir. honvédelmi miniszter ur. Ő Nagyméltóságának évi hó n szám alatt kelt leirata szerint a) nekem alulirotnak b), c) N. N. (rendfokozat) -nak megengedettett, hogy a), c) N. N.-nel b) velem alulirotnal a szabályszerű óvadéktőke biztosítása mellett házasságra léphetek ^{sek}/_{sen}, följajánlom a m. kir. honvédség és csendőrség nősülési szabályzata rendelkezésének megfelelően, a tulajdonomat képező, következő

(itt következik az értékpapírok részletezése.)

¹ Az ajánlati okmány az *a*) esetben egy kétkoronás, a *b*)² vagy ² esetben pedig egy egykoronás okmánybélyeggel látandó el, amennyiben a *c*) esetben nem fokozatos, hanem a százalékos illeték rovandó le.

a kamatiáb, a szám, kelet és névérték kitételével)¹

- azaz ezer koronát,
 a) mint számomra megszabott házassági óvadékot, akképen, hogy az ezen tőke után évenként járó, koronát tevő kamatok az óvadéki kötelék tartamára a magam és feleségem számára az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy sem leendő nőmmel, sem bárki mással

- b) mint fentebb megnevezett vőlegényem számára előírt házassági óvadékot, akképen, hogy az ezen tőke után évenként járó koronát tevő kamatok az óvadéki kötelék tartamára a magam és férjem számára az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy sem leendő férjemmel, sem bárki mással

- c) mint a fentebb nevezett vőlegény számára előírt házassági óvadékot, akképen, hogy a fent részletezett korona névértékű államadóssági kötvények

..... után, melyeknek államsorsjegyek teljes tulajdonjogát magamnak fentartom (..... ról N. N. javára jogérvényesen lemondok) évenként járó koronát tevő kamatok, N. N. és neje számára az óvadéki kötelék tartamára az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

¹ Ha például 40000 K házassági óvadéktőke volna $4\frac{1}{2}\%$ -os horvát italmérési jog kártalanítási (regale) kötvényekkel biztosítandó, akkor a fenti zárvétel *hözti rész* ekként szólhatna: „és pedig: tíz darab egyenként 2000-2000 korona névértékű 166650—166659. számú és két darab egyenként 10000—10000 korona névértékű 2310. és 2311. számú, 190. évi hó-én kelt, $4\frac{1}{2}\%$ -kal kamatozó 1909. évi július 1-én esedékes kezdő szelvényekkel ellátott összesen 40000 korona névértékű horvát-szlavon italmérési jog kártalanítási kötvényeket.“

Midőn még kijelentem, hogy eme korona évi jövedelemről a fent nevezett jegyesek, illetőleg leendő házastársak javára föltétlenül lemondok és annak saját magam általi élvezetétől az óvadéknyújtás tartamára elállok és hogy sem e jegyesekkel, sem bárki mással a) b) c) e házassági óvadéknak és kamatainak följánlásával ellenkezésben álló egyezségekre nem léptem és lépni nem fogok, egyszersmind kötelezem magamat, hogy ezen a házassági óvadékon e felajánlással ellenkező változtatást a magyar királyi honvédelmi minister ur Ö Nagyméltóságának engedélye nélkül nem teendek.

Jegyzet. Ha sorsolás alá eső értékpapírok ajánlatnak fel az óvadék biztosítására, az ajánlati okmányba még a következő rendelkezés veendő fel:

„Arra az esetre, ha a felajánlott értékek egyike vagy másika kisorsoltatnék: emez értékek idejekorán való pótlására magamat és jogutódaimat kötelezem.“

Minek erejéül sajátkezü *aláírásom* és annak birói (közjegyzői) *hitelesítése*.

..... 19..... évi hó n.

N. N.

(értékpapírok tulajdonosa.)

7. minta.

Ha az óvadékul szolgáló értékpapírok egy részét egy, a másik részét pedig egy másik tulajdonos ajánlja fel, minden egyes kötvénytulajdonos külön ajánlati okmányt tartozik kiállítani.

Az aláírás után következik ennek birósági vagy közjegyzői *hitelesítése* és a kiállító kiskorúsága esetében a

törvény szerint arra hivatott személyeknek és hatóságoknak (gyám és árvaszék) **jóváhagyása**.

Ezenfelül az ajánlati okmányok a c) pont esetében el kell látva lennie, vagy annak hatósági igazolásával, hogy az az illetékkiszabás céljából be lett mutatva, vagy pedig az illetéknek bélyegeken történt lerovása esetén az illetékkiszabásra hivatott hatóságnak oly értelmű igazolásával, hogy az illeték kiegyenlített.

A fenálló szabályok szerint ugyanis abban az esetben, ha az óvadék nem a házaspár tulajdona, az ajánlati okmányt, az átruházási illeték kiszabása végett, Budapesten a m. kir. díj- és illetékkiszabási hivatalnak, egyebütt pedig a kir. adóhivatalnak egyszerű másolattal együtt 8 nap alatt rövid úton be kell mutatni, mely hivatal a bemutatás (esetleg az illeték egyidejű kifizetésének) tényét az ajánlati okmány *eredeti* példányán igazolja s a másolatot visszatartja.

Az illeték annak az államnak javára rovandó le, amelyben az okmány kiállított.

A fent közölt ajánlati okmány-minta szöszerint egyezik a cs. és kir. közös hadsereg nősülési szabályzatának 4/I. mellékleteként (Normalverordnungsblatt 1907. évi 41. szám) közzétett német szövegű mintával (Widmungsurkunde), csak hogy ez utóbbi persze a m. kir. honvédelmi miniszteré helyett a közös hadügyminiszter rendeletére hivatkozik. Ha tehát az ajánlati okmány német fordítására volna szükség, e fordításnál a közös hadseregbeli minta jól felhasználható.

II. Más értékpapírok, záloglevelek stb. kötményezése.

Az I. pont alatt tárgyalt állampapírokon kívül még más értékpapírok is alkalmasak a házassági óvadék biztosítására. Ez utóbbiak a jelen fejezet elején közölt „Átnézet” II és III. pontjában említett oly *magán* hitelpapírok, (záloglevelek, községi kötvények stb.), amelyeket egyes (pénz-) intézetek (Magyar jelzáloghitelbank, Kisbirtokosok országos földhitelintézete, Pesti Magyar Kereskedelmi bank stb.) vagy vállalatok (vasutak), vagy városok (Budapest székes-

főváros) bocsátanak ki. E papírok közül csakis azok fogadtatnak el házassági óvadékkul, amelyek a monarchia területén bocsátatnak ki s az illető törvényekben vagy rendeletekben a monarchia valamelyik államában vagy Bosnia-Hercegovinában alkalmasoknak vannak nyilvánítva arra, hogy azokban az árvák és gondnokoltak pénzei elhelyeztessenek, szóval: az ugynevezett *pupilláris* (árvaszerű) biztosságot nyújtó papírok. Ezeken kívül alkalmasak a házassági óvadék biztosítására azok a magyarországi magánhitelpapírok is, amelyek az 1897. évi XXXII. törvény cikk alapján bocsátattak ki.

Mindeme értékpapírok jegyzéke eddig hivatalosan összeállítva, illetőleg közzétéve nincs. Mi azonban magán buzgalomból összegyűjtöttük őket s e könyv végén „Függelék” gyanánt közöljük a monarchiában árva-pénzek elhelyezésére, a mi tudomásunk szerint alkalmasoknak nyilvánított, valamint az 1897. évi XXXII. törvény cikk alapján kibocsátott értékpapírok jegyzékét. Az e jegyzékben felsorolt értékpapírok kivétel nélkül alkalmasak házassági óvadék biztosításra, nincs kizárva azonban, hogy ezeken kívül még van néhány olyan magán hitelpapír, amely a fenti követelményeknek megfelel, de gyűjteményünkben kimaradt, miután mint említett, e nagyszámu értékpapírok jegyzéke sem Magyarországon, sem Ausztriában hivatalosan közzétéve nem lett. Az illető értékpapír szövegében azonban rendszerint meg van említve, ha az pupillárisnak lett nyilvánítva vagy a hivatkozott törvény cikk alapján lett kibocsátva.

Eme értékpapírokkal a házassági óvadéktőke akként biztosított, hogy azok a biztosított óvadéktőke nagyságának megfelelő névértékű kötvényekből álljanak, vagy egy az értékpapírok közzététele által az illető minta szerint kiállítandó „ajánlati okmány” alapján a házassági óvadék céljaira és tartamára lekötetnek. E

¹ Lásd az „óvadéktőke nagysága” czim alatt az I. fejezetet.

² A „névérték”-re nézve lásd a III. fejezet elején, illetőleg az annak 6. bekezdéséhez tartozó lábjegyzetben mondottakat.

kötményezést az illető intézet (hatóság, bank, takarékpénztár stb.) végzi, amely az értékpapírt kibocsátotta. A kisbirtokosok országos kölcsöntársaságának zálogleveleit vagy községi kötelezőit tehát maga ez az intézet kötményezi, míg a magyar jelzálog hitelbank zálogleveleit: ehhez a bankhoz kell egy-egy ajánlati okmány kapcsán rövid úton benyújtani.

Az illető kibocsátó intézet a kötményezéssel azt a kötelezettséget vállalja magára, hogy

1. a feleknek a hozzá benyújtott, *előmutatóra* szóló, szelvényekkel ellátott értékpapírok helyett oly szelvény nélküli értékpapírokat szolgáltat ki, a melyek szövegükben vagy a szöveghez alapszabályszerűen kiállított függelékben a házastársak neveinek felemlítése mellett a tulajdonos nevét és a katonaházassági óvadékul történt felajánlást (kötményezést) tartalmazzák,¹

2. az értékpapírok kötményezésének megtörténtét az eredeti ajánlati okmányon feltünteti,

3. a kamatokat nyugta (kamatfizetési iv) ellenében fizeti,²

4. a házassági óvadékul kötményezett efféle értékpapírok minden kisorsolásáról ugy a honvédelmi ministert, mint az érdekelt feleket mihamarabb értesíti,

5. a házassági óvadéktökére és kamataira történő tulajdon-átruházásokat, végrehajtásokat és egyéb előjegyzéseket a honvédelmi miniszternek tudomására hozza és

6. az óvadéki kötelék *feloldása* esetén, amit csak is a honvédelmi miniszter mondhat ki, a kötményezett értékpapírokat *megint szabaddá* irt,³ szelvényekkel ellátott értékpapírokkal cseréli ki.

¹ Tehát az „előmutatóra”, vagyis *nem* névre szóló (a tözsdén szabad forgalom tárgyát képező) értékpapírok helyett egészen új, névre kötményezett értékpapírokat szolgáltat ki, vagy pedig a régieket a fenti értelemben záradékolja.

² Némely intézet *külön* „kamatfizetési iv“-et állít ki, míg más intézet csak az értékpapírokon, illetőleg az eredeti ajánlati okmányon kötelezi magát arra, hogy ezentul (a szelvények visszatartása folytán) a kamatokat a házastársaknak (vagy azok egyikének) nyugtája ellenében fogja fizetni.

³ Tehát ismét „előmutatóra szóló” értékpapírokkal.

A kibocsátó intézet *már tudja*, hogy mit kell neki a hozzá kötményezés végett benyújtott záloglevelekkel (kötvényekkel stb.) tennie, a *fél teendője csak az*, hogy a még nem esedékes szelvényekkel¹ ellátott értékpapírokat, az azokra vonatkozólag szerkesztett *ajánlati* okmánnyal együtt annál az intézetnél (hatóságnál), amely azokat kibocsátotta, személyesen vagy posta útján, esetleg egy hitelesített meghatalmazással ellátott megbízott által benyújtja s az intézet által a kötményezett értékpapírokkal együtt visszaszolgáltatott,² megfelelően záradékolt eredeti ajánlati okmányt és amennyiben az intézet külön kamatfizetési ivet is adott, ezt is a IV. fejezetben meghatározott egyéb okmányokkal együtt a házasságkötési igazolvány kiszolgáltatása végett *közvetlenül* a honvédelmi miniszter elé terjessze.³

A benyújtás alkalmával a kötményezés megfelelő eszközölhetése végett az illető kibocsátó intézettel azt is közleni kell, vajjon a kamatok a házastársak vagy azok melyikének nyugtájára fizetessenek és hogy a nyugtán az aláírás hitelesítése követeltessek-e vagy sem. (Lásd még a VI. fejezetet „A kamatok felvétele” alatt.)

Ezek után itt adjuk az alábbi megjegyzésekkel ellátottan, az értékpapírok *tulajdonosa* által kiállítandó *ajánlati okmány* mintáját. Itt csak azt jegyzem meg, hogy több tulajdonos esetén elég egy ajánlati okmányt kiállítani akkor, ha az értékpapírok ugyanazon intézet által bocsátatnak ki, más esetben időnyerés céljából is czélszerű, ha a különféle értékpapírokról külön-külön ajánlati okmány állittatik ki.

¹ Amely szelvények ellenében a kamatfizetés eddig történt.

² A kötményezést személyes utánjárással rendszerint 24 óra alatt ki lehet a kibocsátó (pénz-) intézetnél sürgetni.

³ Maguk a kötményezett értékpapírok nem terjesztendők elő

AJÁNLATI OKMÁNY

ha a házassági óvadékot a) a vőlegény, b) az ara vagy c) egy harmadik személy magánhitelpapírokból, záloglevelekben stb. teszi le.

Bélyeg¹

a) b) c) Mijután a magyar kir. honvédelmi miniszter ur Nagyméltóságának évi hó n szám alatt kelt leirata szerint a) nekem alulírottak b), c) N. N. (rendfokozat) megengedett, hogy a), c) N. N.-nel b) velem alulírottal a szabályszerű óvadéktőke biztosítása mellett házasságra léphesse^{sek}_{sen}, följajnlom a m. kir. honvédség és csendőrség nősülési szabályzata rendelkezésének megfelelően, a tulajdonomat képező, következő

(itt következik az értékpapírok részletezése, a kamatláb, a szám, kelet és névérték kitételével)²

azaz ezer koronát,

a) mint számomra megszabott házassági óvadékot, akképen, hogy az ezen tőke után évenként járó koronát tevő kamatok az óvadéki kötelek tartamára a magam és feleségem számára az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

¹⁾ Az ajánlati okmány az a) esetben egy kétkoronás, a b) vagy c) esetben pedig egy egy koronás okmánybéllyeggel látandó el, amennyiben a c) esetben nem a fokozatos, hanem a százalékos illeték rovandó le.

²⁾ Például: és pedig a „Magyar jelzálog-hitelbank“ által kibocsátott 10 darab egyenként 1000 korona névértékű, 21560 - 21569. számú 4 1/2%-os 19 évi én kelt, továbbá 3 drb. egyenként 10.000 korona névértékű stb., összesen 40.000 korona névértékű zálogleveleket“.

Midőn még kijelentem, hogy sem leendő nőmmel, sem bárki mással

b) mint fentebb megnevezett vőlegényem számára előírt házassági óvadékot, akképen, hogy az ezen tőke után évenként járó koronát tevő kamatok az óvadéki kötelek tartamára a magam és férjem számára az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy sem leendő férjemmel, sem bárki mással

c) mint a fentebb nevezett vőlegény számára előírt házassági óvadékot, akképen, hogy a fent részletezett korona névértékű záloglevelek után, melyeknek teljes tulajdonjogát magamnak fentartom (ról N. N. javára jogérvényesen lemondok) évenként járó koronát tevő kamatok, N. N. és neje számára az óvadéki kötelek tartamára az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy ezen korona évi jövedelemről a fent nevezett jegyesek, illetőleg leendő házastársak javára föltétlenül lemondok és annak saját magam általi élvezetétől az óvadéknyújtás tartamára elállok és hogy sem ezen jegyesekkel, sem bárki mással

a) b) c) e házassági óvadéknak és kamatainak följajnlásával ellenkezésben álló egyezsége nem léptem és lépni nem fogok, egyszersmind kötelezem magamat, hogy ezen házassági óvadékon e felajánlással ellenkező változtatást a magyar királyi honvédelmi miniszter ur Nagyméltóságának engedélye nélkül nem teendek.

Jegyzet. Ha sorsolás alá eső értékpapírok ajánlatnak fel az óvadék biztosítására, az ajánlati okmányba még a következő rendelkezés veendő fel:

„Arra az esetre, ha a felajánlott értékek egyike vagy másika kisorsoíthatnák: emez értékek idejekorán való pótlására magamat és jogutódaimat kötelezem.“

Minek erejéül sajátkezű aláírásom és annak bírói (közjegyzői) *hitelesítése*.

19 ____ évi ____ hó ____ n.

N. N.

(Itt következik ennek bírósági vagy közjegyzői *hitelesítése* és a kiállító *hitelesítése* esetében a törvény szerint arra hivatott személyeknek és hatóságoknak (gyám és árvaszék) *jóváhagyása*.

Ezenfelül az ajánlati okmányok a c) pont esetében el kell látva lennie, vagy annak hatósági igazolásával, hogy az az *illetékkiszabás* céljából *be lett mutatva*, vagy pedig az illetékek bélyegeken történt lerovása esetén az illetékkiszabásra hivatott hatóságnak oly értelmű igazolásával, hogy az illeték kiegyenlítettett.)

A fenálló szabályok szerint abban az esetben, ha az óvadék *nem* a házaspár tulajdona, az ajánlati okmányt az átruházási illeték kiszabása végett Budapesten, a m. kir. központi díj- és illeték kiszabási hivatalnál, egybeült pedig a m. kir. adóhivatalnál, egy egyszerű másolattal együtt, 8 nap alatt rövid úton be kell mutatni, — a mely hivatal a bemutatás (esetleg az illeték egyidejű kifizetésének) tényét az ajánlati okmány eredeti példányán igazolja s a másolatot visszatartja.

Az illeték annak az államnak javára rovandó le, amelyben az okmány kiállított.

A fent közölt ajánlati okmányok netán szükséges németre fordításánál jól felhasználható a közös hadsereg nőszülési szabályzatának 4/j. mellékleteként közzétett (Normalverordnungsblatt 1907. évi 41. szám) „Widmungsurkunde“, mert ennek szövege amazzal egészben egyezik.

III. A bekebelezés.

Miként e fejezet elején említettük s az ott közölt átnézetből (IV. és V. pont) is kivehető, a házassági óvadékot oly módon is lehet biztosítani, hogy az valamely arra alkalmas *ingatlanra* bekebeleztetik, vagy pedig egy már bekebelezve levő *magánkövetelésre felülkebeleztetik*.

Ehhez képest külön kell szólnunk:

A) az óvadéktőkének az óvadéknyújtó ingatlanára való bekebelezéséről és

B) az óvadéktőkének ingatlanokon bekebelezett magánkövetésekre való felülkebelezéséről.

A) Az óvadék bekebelezése ingatlanra.

Az óvadéktőkének biztosítására csak azok az ingatlanok (földbirtok, ház, telek) alkalmasak, amelyek a monarchia (Bosznia-Hercegovina) területén fekszenek. Ha tehát valakinek e célra csak külföldön levő ingatlanok állnak rendelkezésre: felségfolyamodvány¹ útján eszközli ki esetleg azt, hogy a megszabott házassági óvadéktőkének biztosítására eme ingatlanok elfogadtathassanak.

Ettől eltekintve az óvadéknak ingatlanra való bekebelezés útján való biztosításánál szem előtt kell tartani, hogy:

a) a bekebelezés útján biztosított tőkék kamatainak legalább is 4⁰/₁₀-ot kell kitenniök, vagy pedig alacsonyabb kamatozás esetén magának az óvadéktőkének kell a megszabottnál annyival magasabbnak lennie, hogy a tőke évi összjövedelme a fenforgó esetre megszabott óvadéktőke évi 4 százalékanak megfelelően (lásd alább „ad a“ alatt);

b) az óvadéktőke által, az előző terhek beszámításával a ház (épület) valódi értékének felén, a földbirtok vagy telek pedig kétharmadán tul meg nem terhelhető (lásd alább „ad b“ alatt);

c) az ingatlan *értéke* bírói becsléssel és a leg-

¹ A felségfolyamodvány mintájára és benyújtására stb.-re nézve lásd az V. fejezetet.

utolsó adókirovással, esetleg kivételesen az ingatlanra telekkönyvileg bekeblezve levő legutolsó adásvevési szerződéssel vagy valamely bírósági hagyatékátadó végzéssel vagy bírósági tárgyalási kimutatással *igazolando* (lásd alább „ad c” alatt);

d) ha ház képezi az ingatlant, úgy az tűz ellen az óvadéki köteték egész tartama alatt biztosítandó (l. alább „ad d” alatt);

e) az ingatlan felajánlásáról, az óvadékot nyújtó ~~biztosítók~~ által szabályszerű „ajánlati okmány” adandó (lásd alább „ad e” alatt a 10. mintát.);

f) az ingatlanra a megfelelő *óvadéktőkének* és 5% kamatainak, illetőleg az ezek biztosítására rendelt fedezeti tőkének zálogjoga az ajánlati okmány alapján szabályszerűen bekebelezendő (l. „ad f” alatt.)

Szóljunk most már ezen követelményekről egyenként.

ad a) A bekebelezendő óvadék összege a fentebb

a) pont alatt ismertetett szabályhoz képest egy 30 éven felüli főhadnagy részére megszabott 50000 korona házassági óvadéktőke biztosítása céljából elégséges, ha egy arra alkalmas ingatlanra 50,000 korona óvadéktőke s ennek *legalább* 4%-os kamata biztosittatik bekebelezés útján. Ellenben ha még négy százaléknál is alacsonyabb, például 3%-ot kamatozó tőkét kívánnánk biztosítani, akkor e tőkének legalább is 66700 koronát kellene kitennie, mert csak ez a tőke hoz 3%-kal annyit (vagyis 2001 koronát), amennyit a fennforgó esetre megszabott 50000 korona óvadéktőke 4%-kal (vagyis évi 2000 koronát) jövedelmez. Mindezt az l. fejezetben „az óvadéktőke nagysága” cím alatt már kifejtettük; itt is kiemeljük azonban, hogy viszont, ha 4%-nál *magasabb* (például 4½, 5 vagy 6%-os) kamat biztosittatik is, ez a bekebelezendő, illetve „megszabott” óvadéktőke nagyságára nincs befolyással. Az adott esetben tehát 50000 korona óvadéktőke lenne az illető főhadnagy részére akkor is biztosítandó, ha a tőkének évi kamatai 4½, 5, 6 vagy még több százalékot tennének is ki.

ad b) Milyen értékűnek kell az ingatlannak lennie? A fenti b) alatti követelmények szerint például

egy 30 éven aluli csapatbeli százados számára megszabott 60000 korona óvadéktőke s ennek 5%-os kamatai számára egy 120,000 korona értékű *tehermentes* ház vagy egy 90,000 koronás *tehermentes* földbirtok már szabályszerű biztosítékot nyújt. Ha pedig ezeket az ingatlanokat például 20,000 korona bekebelezett *adósság* már terhelné, akkor az ingatlan csak úgy lesz alkalmas a szabályszerű biztosításra, ha a ház becsértéke a 160,000 koronát, a földbirtok becsértéke pedig ugyanezen esetben a 120,000 koronát megüti, mert az óvadéktőke és az ezt megelőző terhek összege $60,000 + 20,000 = 80,000$ korona által a ház: valódi értékének felén, a földbirtok (telek) pedig kétharmadán túl meg nem terhelhető.

Ha továbbá az előbbi példát tekintve a ház 120,000 korona becsértékkal bír, de már 20,000 korona bekebelezett adóssággal meg van terhelve s így az egész 60,000 kor. óvadéktőkének csak egy része¹ erejéig nyújt szabályszerű biztosítékot, akkor e bajon a hiányzó óvadékrésznek² más vagyontárgy (például állampapírok) általi biztosításával, vagy akként lehet segíteni, hogy az illető 20,000 koronás hitelezőtől „elsőbbségi engedély”-t eszközölünk ki az iránt, hogy a 60,000 korona óvadéktőke az ő huszezer koronás követelése *elő* kebleztethessék be.

Ily elsőbbségi engedély adására, — mely nyilván az érdekeinek s tőkéje biztonságának rovására megy. — a hitelező természetesen nem kötelezhető s arra pusztán jóakarattal, vagy részben más alkalmas biztosíték nyerése folytán, esetleg az ingatlan kitűnő karbanléte s forgalmi értékének remélhető emelkedése folytán fogja magát elhárítani.

Ha végül sem ily elsőbbségi engedély kieszközlésére, sem az ekként biztosítatlanul maradó óvadékrésznek más vagyontárggyal való biztosítására képesek nem vagyunk, akkor esetleg felségfolyamodvány³ útján juthatunk célunkhoz.

Egy olyan ingatlan, melyre nem bizonyos adósságtőke, hanem egy idegen személy javára a *haszonélve-*

¹ Vagyis csak 40.000 korona erejéig.

² Tehát a 20.000 korona tőkének.

³ Lásd V. fejezet.

zeti jog vagy pedig az van bekebelezve, hogy az ingatlan meg nem terhelhető, a házassági óvadék biztosítására nem alkalmas, ha csak ez utóbbi korlátozás ki nem töröl-tetik, illetőleg a hasznélvezetre jogosult személy meg-felelő elsőbbségi vagy pedig olyan engedélyt nem ad, melynek alapján az óvadéktőke a hasznélvezeti jog elé, vagy a hasznélvezeti jogra magára is bekebelezhető lesz.

Végül szem előtt tartandó az is, hogy „telkek” csak akkor terhelhetők meg értékük *kétharmadáig*, ha azok *produktív* földek, mert az üres *háztelkek* csak értékük *feléig* fogadhatók el. Viszont, ha földbirtokon: pajták, istállók, szóval olyan *épületek* vannak, melyek a gazdálkodás belterjes viteléhez szükségesek, ezek az épü-letek ép úgy, mint maga a földbirtok, $\frac{2}{3}$ érték erejéig is elfogadtattak már.

ad c) Az ingatlan becsértékének kimutatása.

Ami az ingatlan *becsértékének* igazolását illeti, erre-nézve a következők tartandók szem előtt:

A legtöbb telekkönyvben ki van tüntetve a *vételár*: összege is, a melyért az (óvadéknyújtó által) vásároltatott. Ha tehát a „*legutolsó*” vételár (vagyis az óvadéknyújtó és a korábbi tulajdonos között kötött adásvevési szerződés sze-rint fizetett vételár) az óvadékul lekötendő ingatlanra be van keblezve, úgy az ingatlan értékének igazolására rend-szerint¹ elégséges, ha a fél, bírói becslés mellőzésével-egyszerűen a vonatkozó telekkönyvi kivonatot és adás, vevési szerződést (esetleg ennek a telekkönyvi irattárban megszerzhető hiteles másolatát) az utolsó adókirovással együtt előterjeszti.

A becsérték igazolására szolgálhat kivételesen²

¹ A minister természetesen nem köteles az igazolásnak e „kivé-teles” módját elfogadni és bírói becslést követelhet, ha a telek-könyvi kivonat és adásvevési szerződés tartalma aggályt ébreszt az ingatlan valódi értéke tekintetében, sőt a bírói becslést sem tartozik elfogadni, ha az ingatlan *nyilvánvalóan* túl van becsülve.

² Tehát csak a honvédelmi minister belátásához képest. Főleg hagyatékügyi ügyekben azonban rendszerint inkább alacsonyabb, mint magasabb értékben szokták az ingatlan értékét felvenni és így a honvédelmi minister ezt az értéket, hacsak különös aggály fenn nem forog, valószínűleg el fogja fogadni az ingatlan becsértékeül, különösen, ha a legutolsó adókirovás is annak elfogadása mellett szól.

-- mint említettett — valamely *birósági hagyaték-átadó (beszavatoló) végzés* vagy *birósági tárgya-lási kimutatás is*, amely okmányokból tehát kitűnik, hogy az ingatlan ennek tulajdonosa mily értékben örö-költe, vagy valamely a bíróság előtt folyt ügyben mily értékben kapta meg.

Ha a félnek ezek az okmányok nem állnak rendel-kezésére, vagy azokat felhasználni azért nem akarja, mert nézete szerint az ingatlan az azokkal igazolható értéknel többet ér, akkor nem marad egyéb hátra, mint az ingat-lant a bíróság által kinevezendő szakértők közbenjöttével felbecsültetni s a *bírói becslésről* szóló jegyzőkönyvet (illetőleg e jegyzőkönyvnek a szakértők által *netán* külön kiállítandó véleménynek bírósági másolatát) a honvédelmi minister elé terjeszteni (IV. fejezet). A bírói becsü szóval vagy írásban, a megbecsülendő ingatlanok telekjegyzőkönyvi hiteles kivonatának bemutatása mellett s az ingatlan tulajdonosa által annál a kir. járásbírósnál¹ kérelmezendő, melynek területén a megbecsülendő ingat-lanok fekszenek. A bírói becslés ezen járásbírósg által két megeskertendő szakértő közbenjöttével fogatosítottatik²

A bíróság a becslés fogatosítására határnapot tűz és erről az általa hivatalból kinevezendő két becsüst, ugy-szintén a becsültető felet értesíti. A felek vagy meghatal-mazottjaik jelen lehetnek a becslés fogatosításánál, de elmaradásuk a becslés fogatosítását nem akadályozza.

A becsüsök véleményét magában foglaló irat vagy jegyzőkönyv hiteles másolatát a bíróság a becsültető fél részére kiadja. Ebben különösen bentfoglaltassék:

¹ Idevonatkozólag a szűkebb értelemben vett Magyarországon a m. kir. igazságügyministernek 1896. évi 49918/1A szám alatt kelt rendelete (Rend. Közl. 1896. évi 32. szám), Horvát-Szlavon-országokban, valamint Fiume városában és kerületében a perenkivüli ügyekben követendő bírósági eljárásról szóló 1854. évi augusztus hó 9-én kibocsátott nyílt parancs irányadó (Horvát-Szlavonországra nézve lásd az ottani országos kormány 1895. évi december 23-án 16311. szám alatt kelt rendeletét is).

² *Fiumében és Horvát-Szlavonországon* a Jurisdictions-Norm szerint illetékes birtokbírósg eszközölteti a becslést. *Ausztriában* pedig az a Landesgericht vagy Bezirksgericht, amelynél az illető ingatlan telekkönyve vezetetik.

a) annak felemlítése, hogy a becsüsök a szakértői esküt letették,

b) a megbecsült ingatlanok a telekkönyvi állapot szerinti részletes megjelölése,

c) hogy a becsüsök mily előfeltételekre és számításokra alapították becsűjüket s mily uton jutottak a véleményezett becsértékhez,

d) a becsüsök ama határozott kijelentése, hogy a becslésnél az *adóra* és, amennyiben házakról van szó, a *javításokra* és az esetleges *üresen állásra* is tekintetet fordítottak.

Amennyiben *telekről* van szó, czélszerű annak a felemlítése, vajjon azt a becsüsök productiv telek vagy üres háztelek gyanánt vették e figyelembe.

Ha a becsüsök véleménye az adóértéktől eltér, ez eltérést tüzetesen indokolniok kell.

A birói becslés iránti, 1 koronás bélyeggel ellátott kérvény mintájául szolgálhat a következő :

Tekintetes kir. Járásbiróság !

Leányomnak, Gizellának X. Y. honvédszázadossal célzott házasságra léphetése végett megszabott házassági óvadék biztosítására az idecsatolt székesfehérváriszámu telekjegyzőkönyvi kivonatban leirt ingatlanaimat óhajtom felajánlani, mely célból a honvédségi nősülési szabályzat értelmében ezen ingatlanaim értékét birói becsű utján igazolni tartozom.

Tiszteletteljesen kérem ennél fogva a tekintetes kir. Járásbiróságot, hogy ezen ingatlanaimnak megbecsültetését — az 1896. évi 49918/1 A. szám alatt kibocsátott magyar igazságügyminiszteri rendelet értelmében — két szakértő közbenjöttével elrendelni és költségemen foganosittatni s a becsüsök véleményét magában foglaló és a szakértők megesketését tanúsító iratot vagy a becslési jegyzőkönyv hiteles másolatát részemre kiadatni méltóztassék.

Kérem egyuttal a tekintetes kir. Járásbiróság

intézkedését aziránt is, miszerint a szakértők véleményét magában foglaló iratban — az ingatlanok telekkönyvi megjelölésén és becsértékének részletezésén kívül — a szakértők azon határozott kijelentése is bentfoglaltassék, vajjon ők becsűjüket mily előfeltételekre (számításokra) alapították s mily uton jutottak a véleményezett becsértékhez és hogy a becslésnél az adóra (s amennyiben házakról van szó: a javításokra és az esetleges üresen állásra is) tekintetet fordítottak és amennyiben a szakértők becslése az *adóértéktől* eltérne, úgy általuk ez az eltérés tüzetesen indokoltassék

Teljes tisztelettel

Nagy Kálmán, s. k.
székesfehérvári lakos.

(Felzet. Tek. kir. Járásbiróságnak Székesfehérvárott. Kérvénye, Nagy Kálmán sz.-fehérvári lakosnak — a sz.-fehérvári . . . sz. tjkvben felvett ingatlanainak birói becslése iránt. 1 drb. melléklettel).

9. minta

A honvédelmi minister fentartja magának a jogot, hogy olyan esetben, amidőn a becslés alkalmával megállapított becsérték nyilván tulmagasnak látszik: ebben az irányban megállapításokat eszközölthessen.

ad d) Házak tüzkár elleni biztosítása A háznak hatóságilag engedélyezett vagy kereskedelmi bíróságilag bejegyzett *tűzbiztosítási intézetnél a ház értékének megfelelő összegben tüzvész ellen biztosítotttnak kell lennie* és amellet az óvadéknyujtónak az alábbi 10. minta szerint kiállítandó ajánlati okmányban arra kell magát köteleznie, hogy a házat tüzkár ellen ily intézetről, az óvadéki kötelék egész tartama alatt biztosítani fogja.

Annak igazolására, hogy a ház ekkép biztosítva

van, a tüzkárbiztosító kötvény (Polizze), esetleg az illető tüzkárbiztosító intézet által e célra külön kiállítandó irat szolgál.

ad e) Ajánlati okmány. Az ajánlati okmány a következő minta szerint szerkesztendő az *ingatlan tulajdonosa* (tulajdonosai) által :

AJÁNLATI OKMÁNY,

ha a) a vőlegény, b) az ara, c) egy harmadik személy házassági óvadéku telekkönyvileg bekebelezendő tőkét ajánl fel.

Bélyeg¹

a) b) c) Magyar a magyar kir. honvédelmi minis-
ter ur Nagyméltóságának évi
hó n szám alatt kelt leirata szerint
a) nekem alulírottnak megengedte-
b), c) N. N. (rendfokozat)-nak
tett, hogy a), c) N. N.-nel a szabályszerű
b) velem alulírottnal óvadéktőke biztosítása mellett házasságra lép-
hes azaz ezer
 ^{sek}
 _{sen}
korona tőkét a m. kir. honvédség és csendőr-
ség nőszülési szabályzata rendelkezéseinek meg-
felelőleg
a) mint számomra elírt házassági óvadékat akkép
ajánlok fel, hogy tőke után évenként jár
 % os koronát tevő kamatok az óva-
déli kötelék tartamára a magam és feleségem szá-

¹ Az ajánlati okmány az a) esetben egy kétkoronás, a b) vagy c) esetben pedig egy egykoronás okmánybélyeggel látandó el, amennyiben a c) esetben nem a fokozatos, hanem a százalékos illeték rovarandó le.

mára az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy sem leendő nőmmel, sem bárki mással

b) mint fentebb megnevezett vőlegényem számára megszabott házassági óvadékat akkép ajánlok fel, hogy az e tőke után évenként járó % os koronát tevő kamatok az óvadéki kötelék tartamára a magam és férjem számára az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy sem leendő férjemmel, sem bárki mással

c) mint fentebb megnevezett vőlegény számára megszabott házassági óvadékat akkép ajánlok fel, hogy az az után évenként járó % os koronát tevő kamatok, melyeknek évi részletekben én leendő kifi-
 ^{nyesed}
 _{fel}

zetésére magamat kötelezem, N. N. és neje számára az óvadéki kötelék tartamára az álláshoz illő életmód javítására szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy ezen korona évi jövedelemről a fent nevezett jegyesek, illetőleg leendő házastársak javára föltétlenül lemondok és annak saját magam általi élvezetétől az óvadéknyújtás tartamára elállok és hogy sem ezen jegyesekkel, sem bárki mással

a) b) c) e házassági óvadéknak és kamatainak följánlásával ellenkezésben álló egyesség nem kötött és jövőben sem kötött, egyszersmind kötelezem magamat, hogy ezen a házassági óvadékon e felajánlással ellenkező változtatást a magyar királyi honvédelmi miniszter ur Nagyméltóságának engedélye nélkül nem teendek.

A fentebbi korona házassági óvadéktőke után járó % os évi koronát

kitevő kamatok biztosítására lekötöm a tulajdonomat képező(telekkönyvi megjelölés) ingatlant összes haszonélvezeteivel együtt és beleegyezem, hogy emez okmány alapján a ingatlanra a zálogjog bekebleztessék azon korona fedezeti összeg erejéig, mely N. N.-nek N. N.-nel való házasságra lépése alkalmából e házastársakat illető korona évi kamatjövedelem biztosítására, az ezen okmány értelmében és az ebben foglalt korlátozásokkal házassági óvadékul nyújtatik.

Kötelezem magamat és jogutódaimat, hogy a jelzálogul szolgáló házat a tüzkár ellen, az óvadéki kötelék tartama alatt, valamely hatóságilag engedélyezett, vagy kereskedelmi bíróságilag bejegyzett tüzkárbiztosító intézetnél biztosítani fogom és arra is, hogy tüzkár esetén a biztosított összeget a ház helyreállítására, illetőleg a házassági óvadék biztosítására fordítandom.¹

Minek erejéül sajátkezü aláírásom és annak birói (közjegyzői) hitelesítése.
..... 19..... évi hó n.

N. N.

(Itt következnek a tulajdonos aláírása s ennek bírósági vagy közjegyzői hitelesítése s kiállító kiskorúsága esetében a törvény szerint arra hivatott személyeknek és hatóságoknak (gyám- és árvaszék) jóváhagyása, továbbá a telekkönyvi bekebelezési záradék)

10. minta.

Amennyiben eme ajánlati okmány német fordítására volna szükség, úgy erre a célra jól felhasználható a közös hadsereg számára a Normalverordnungsblatt 1907.

¹ Ez a bekezdés elesik, ha nem ház, hanem *kizárólag* földtelek szolgál az óvadéktőke biztosítására.

évi 41. számában közzétett nősülési szabályzat 4/III. mellékleteként szolgáló „Widmungsurkunde“ mintája, amely a mienkkel egészen egyezik.

Ha az ingatlan tulajdonosa (a felajánló) *kiskoru*, akkor az ő nevében gyámja állítja ki az ajánlati okmányt, mely bekebelezés előtt árvaszéki jóváhagyás alá terjesztendő. Az ara esetleg nagykorusítható is.¹

Ha az ajánlati okmány az ara (vagy gyámja) által állíttatik ki, vagyis ha az óvadék a mátká vagyonából állíttatik elő, akkor az okmány bélyege (mely az első szövegsor által keresztülirandó) 1 korona — s ez esetben az okmány *bekebelezése bélyeg- és illetékmentes*.

Ha azonban a házassági biztosíték visszteher nélkül a vőlegény részéről adatik, úgy az okirat első ívétől 2 korona bélyeg jár; a vagyónátruházástól járó százalékos illeték pedig csak a férj halála bekövetkeztével fizetendő.

Ha továbbá a biztosíték szülők vagy harmadik személy által ingyen állíttatik elő, úgy az okmányra 1 koronás bélyeg ragasztandó s tekintettel a fenforgó személyes viszonyokra, az ajándékozási illeték szabandó meg.

E kiszabást az illetékkiszabási hivatalok eszközlik, mivégből az ajánlati okmány keltétől számított 8 nap alatt Budapesten a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalhoz, egyebütt pedig az illető kir. adóhivatalhoz vagy bekebelezés esetén a telekkönyvi hatósághoz benyújtandó, mely utóbbi esetben a tkvi hatóság erről az illetékkiszabási hivatalt értesíti. Az illetékkiszabási (adó) hivatalnál rövid uton bemutatandó eredeti ajánlati okmány mellett, ennek egy egyszerű másolata is benyújtandó. Ez utóbbi ott visszatartatik, míg az eredeti példány (annak igazolásával, hogy az illetékkiszabás végett bemutatott) a félnek visszaadatik. *Ausztriában* az illetékezés végett bemutatandó eredeti ajánlati okmány mellett annak egy (bélyegmentesen) *hitelesítendő* másolatát kell csatolni.

¹ A nagykorusítási eljárást az 1877. évi XX. törvénycikk szabályozza.

ad f) Miként szóljon a bekeblezés? Az imént bemutatott minta szerint kiállított ajánlati okmány alapján ennek bekeblezése az illetékes telekkönyvi hatóságnál írásbelileg kérelmezendő.

Nem ütköznék ugyan nehézségbe ezt az eljárást is megismertetni s annak alapján a fél — egyszerűbb esetekben — a bekeblezést maga is eszközölhetné, de mivel ehhez nagyobb jártasság, telekkönyvi és jogi ismeretek szükségesek, czélszerűbb, ha a fél — amennyiben maga jogtudós nem volna — egy netán visszautasítandó kérvénnyel járó fölösleges költség¹ és sokszor tetemes időveszteség elkerülése végett a bekeblezést valamely ahhoz értő (ügyvéd, közjegyző stb.) egyénre bizza.

Különös figyelem fordítandó arra, hogy a bekeblezés az illető ajánlati okmány alapján mind a két jegyes, illetőleg leendő házastárs javára, az ingatlanra és ennek összes haszonélvezeteire, azon (az ajánlati okmányban említett) K. fedezeti összegnek zálogjoga erejéig² történjék, amely az illető (névleg megnevezendő) jegyeseknek házasságra lépése alkalmából e házastársakat illető K. évi kamatjövedelem biztosítására házassági óvadéku. nyújtatott s emellett *telekkönyvileg feljegyeztessék*, hogy az e tőke után járó kamatok az *óvadéki kötelek tartamára*³ a leendő házastársak számára az álláshoz illő életmód javítására szolgálnak, és hogy a *házassági óvadékon a honvédelmi minister engedélye nélkül semmi, a felajánlással ellenkező változtatást tenni nem szabad.*⁴

¹ Ez esetben különben a netán befizetett bekeblezési illeték a tkvi hatóság által hivatalból visszautalványozandó.

² Gyakran előfordul az a hiba, hogy a fél nem a fedezeti (óvadék) tőkét, hanem magát az ingatlan *becsértékét* keblezteti be. Hogy mekkorának kell lennie a bekeblezendő *óvadék*-tőkének, azt fentebb ad a) alatt már kifejtettük (Lásd „A bekeblezendő óvadéktőke nagysága“ cím alatt).

³ Az óvadéki kötelek tartamára, illetőleg arra nézve, hogy mikor oldható fel a már biztosított óvadék: lásd a VI. fejezetet „Az óvadék visszakérése“ cím alatt.

⁴ Ez utóbbi körülmény telekkönyvi feljegyzésére különös suly fektetendő.

B) Az óvadék felülkeblezése ingatlanokon bekeblezve levő magánkövetelésekre.

Ha az óvadékat nyújtó egyénnek sem elég ingatlana, sem alkalmas értékpapirja nincsen, vagy ezeket lekötni nem akarja, hanem van neki egy *ingatlan* bekeblezve levő magánkövetelése, úgy bizonyos feltételek alatt *az óvadék* biztosítására oly módon, hogy a megfelelő óvadékat az ő bekeblezett követelésére rá- vagyis felülkeblezteti.

Itt tehát nem *magára* az ingatlanra kebleztetik be az óvadék, hanem egy, az ingatlanon már bekeblezve levő *magánkövetelésre*. Minthogy azonban a magánkövetelés biztonsága mégis csak az ingatlan minőségétől függ, természetes dolog, hogy ily magánkövetelések csak akkor fogadhatók el a megszabott óvadék szabályszerű biztosítására, ha az ingatlan, melyre be vannak keblezve, az óvadék biztosítására maga is alkalmas volna, vagyis, hogy a biztosítás e módjára vonatkozólag lényegileg az imént „Az óvadék bekeblezése ingatlanra“ cím alatt mondottak mérvadóak.

Ingatlanokon bekeblezett magánkövetelések tehát csak úgy szolgálhatnak biztosítékul:

a) ha a bekeblezett magánkövetelés tőkéje és kamata legalább is akkora, mint a rákeblezendő óvadéktőke. (Lásd „Az óvadéktőke nagysága“ cím alatt mondottakat az I. fejezetben, illetőleg az imént „Óvadék bekeblezése ingatlanra“ cím alatt mondottakból az A: a pontot);

b) ha a jelzálogul szolgáló ingatlan megfelelő értékű (l. „Az óvadék bekeblezése ingatlanra“ cím alatt előzőleg mondottakat);

c) ha az ingatlan megkivántató értéke megfelelően igazoltatik (l. az előző cím alatt mondottakat);

d) ha az ingatlant ház képezi, ennek tűz ellen biztosítva kell lennie (l. az előző cím alatt mondottakat);

e) ha a magánkövetelés szabályszerű „ajánlati okmány“-nyal felajánlatik;

f) ha az ajánlati okmány az illető telekkönyvi tételnél szabályszerűleg bekebleztetik s ez a telekkönyvi kivonattal igazoltatik s ehhez az adósnak oly értelmű hitelesített nyilatkozata¹ is csatoltatik, mely szerint a követelésnek házassági óvadékul történt felajánlását tudomásul veszi.

Végül megkivántatik, hogy az *ingatlan* a monarchia két államának és Bosznia-Hercegovina határain belül feködjék. Ellenkező esetben felségfolyamodvány² útján kellene kieszközölni azt, hogy az óvadéktőke biztosítása elfogadtathassék.

Az óvadéknak ingatlanra már bekebelezve levő **magánkövetelések** általi biztosítására vonatkozó ajánlati okmány mintája a következő:

AJÁNLATI OKMÁNY,

ha a) a vőlegény, b) az ara, c) egy harmadik személy házassági óvadékul ~~bekebleztetett~~ magánkövetelést ajánl fel.

Bélyeg³

a) b) c) Mi: táu a magyar királyi honvédelmi miníster ur Ó nagyméltóságának évi hó n szám alatt kelt leirata szerint a) nekem alólirottak b) c) N. N. (rendfokozat)-nak a) c) N. N. nel megengedetett, hogy b) velem alólirottal

¹ Az adósnak, vagyis az *ingatlan* tulajdonosának ily értelmű nyilatkozatára azért van szükség, mert csak e nyilatkozat alapján lehet őt felelőssé tenni arra az esetre, ha adóssága után a kamatot ezentul nem a házastársak kezéhez, hanem az óvadéknyújtó harmadik személy kezéhez fizetné.

² A felségfolyamodvány mintája stb. tekintetében l. az V. fejezetet.

³ Az ajánlati okmány az a) esetben egy kétkoronás, a b) vagy c) esetben pedig egy egykoronás okmánybélyeggel látandó el, amennyiben a c) esetben nem fokozatos, hanem a százalékos illeték rovandó le.

a szabályszerű óvadéktőke biztosítása mellett házasságra léphes^{sek}—, följánlok a m. kir. hon-
sen

védtség és csendőrség nőszülési szabályzata rendelkezéseinek megfelelően az N. N.-nek
--- kelt kötelezvénye alapján javamra N. N.-nek ben (.....-utca

..... szám) levő házára i
..... birtokára

..... számú telekjegyzőkönyvben szám
alatt bekeblezett korona magán-
követelésből korona tőkét

a) mint számomra megszabott házassági óvadé-
kot, akképen, hogy az e tőke után ese-
dékes^o/o-os koronát tevő
kamatok az óvadéki kötelék tartamára szá-
momra és nőm számára az álláshoz illő élet-
mód javítására szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy sem leendő
nőmmel, sem bárki mással

b) mint fentebb megnevezett vőlegényem számára
megszabott házassági óvadékot, akképen, hogy
hogy az e tőke után évenként járó
.....^o/o-os koronát tevő kamatok az
óvadéki kötelék tartamára számomra és férjem
számára az álláshoz illő életmód javítására
szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy sem leendő
férjemmel, sem bárki mással

c) mint a fentebb nevezett vőlegény számára
megszabott házassági óvadékot, akképen, hogy
az az után járó^o/o-os évenként
..... koronát tevő kamatok — melyeknek
negyed
.....évi részletekben én leendő
tél

kifizetésére magamat kötelezem — N. N. és
leendő neje N. N. számára, az óvadéki köte-
lék tartamára az álláshoz illő életmód javitá-
sára szolgáljanak.

Midőn még kijelentem, hogy ezen
korona évi jövedelemről a fent nevezett jegy-
sek, illetőleg leendő házastársak javára föltét-
lenül lemondok és annak saját magam általi
élvezetétől az óvadéknyújtás tartamára elállok
és hogy sem ezen jegyesekkel, sem bárki
mással

a) b) c) e házassági óvadéknak és kamatainak följán-
lásával ellenkezésben álló egységre nem lép-
léptem és lépni nem fogok: egyszersmind köte-
lezem magamat, hogy ezen a házassági óva-
dékon e följánlással ellenkező változtatást a
magyar királyi honvédelmi miniszter ur. Ő Nagy-
méltóságának engedélye nélkül nem teendek.

A fenti házassági óvadéktőke után járó
.....
.....-os évi koronát kitevő ka-
matok biztosítására zálogul lekötöm a
számu telekjegyzőkönyvben szám
alatt felvett ingatlanra szám alatt
javamra bekeblezett korona követe-
lést járulékaival együtt és beleegyezem, hogy
ezen okmány alapján a most megjelölt köve-
telésre az alzálogjog bekebleztessék azon
korona fedezeti összeg erejéig, mely N. N.-nek
N. N.-nel való házasságra lépése alkalmából
e házastársakat illető korona évi
kamatjövedelem biztosítására az ezen okmány
értelmében és az ebben foglalt korlátozásokkal
házassági óvadéku nyújtatik.

Kötelezem magamat és jogutódaimat arra
is, hogy a jelzálogul szolgáló házat tüzkár
ellen, az óvadéki kötelék egész tartama alatt
valamely hatóságilag engedélyezett vagy keres-
kedelmi bíróságilag bejegyzett tüzbiztosító inté-
zetnél biztosítani fogom.¹

¹ Ez a bekezdés elesik, ha nem ház, hanem földbirtok vagy
telek szolgál az óvadéktőke biztosítására.

Minek erejéül sajátkezű aláírásom és an-
birói (közjegyzői) hitelesítése.

..... 19..... évi hó n.

N. N.¹

11. minta.

¹ Az aláírás után következik ennek bírósági vagy közjegyzői
hitelesítése és a kiállító kiskorúsága esetén a törvény szerint arra
hivatott személyeknek és hatóságoknak (gyám és árvaszék) jóváha-
gyása, végül a telekkönyvi bekeblezési záradék. Egyebekben lásd az
előző mintánál mondottakat.

M. kir. 17. honvéd gy. ezred.

Szabó István hadnagy.

Házasságkötési
igazolványt kér.

A m. kir. honvédelmi miniszter úrnak!

Székesfehérvár, 1909. évi nov. 12.

A f. évi hó-én számú
alatt kiadott nősülési engedély folytán a
korona házassági óvadéktőke szabályszerű biztosítását
tanusító .. darab okmány idezárása mellett kérem
részemre a házasságkötési igazolványt kiadni.

Minthogy pedig esküvőmet beteg anyámra való
tekintettel még a közelgő advent előtt óhajtanám meg-
tartani, kérem a miniszter urat az ügy sürgőssége miatt
az iránt is intézkedni, hogy a házasságkötési igazolvány
és az ott nem szükségelt okmányok posta útján nekem
(vagy N. N.-nek) közvetlenül küldessenek meg.

Szabó István s. k.

hadnagy.

..... db melléklettel.

12. minta.

A kérvény mellékletei.

E kérvényhez *minden esetben* csatolandók :

1. a nősülési engedély eredetiben ;
2. az ajánlati okmány *eredeti*je és egyszerű *másolata* ;
3. az óvadékot *felajánlónak* (óvadéktulajdonosnak) keresztlevele, (születési bizonyítványa) esetleg az annak *rendelkezési* képességét igazoló okmány ;¹

¹ Ha tehát oly egyén tette le az óvadékot, aki még 24: életévét be nem töltötte, akkor vagy a nagykorúsításra vonatkozó végzés csatolandó, vagy pedig az ajánlati okmány az árvaszék jóváhagyási:

IV. FEJEZET.

A házasságkötési igazolvány kérése.

A kérvény tartalma, külalakja és mintája.

Ha a házassági óvadéktőke az előadottak szerint biztosított, akkor a biztosítás megtörténtét igazoló okmányok előterjesztése mellett, a házasságkötési igazolvány kiszolgáltatása iránt a honvédelmi miniszterhez lehet folyamodni.

A kérvény, mint a nősülési kérvény folyománya, bélyegmentes és *közvetlenül* a honvédelmi miniszteriumba terjeszthető be, illetőleg annak iktatóhivatalában személyesen benyújtható.

Külalakja a rendes szolgálati beadványéval azonos.

A honvédelmi miniszter a házasságkötési igazolványt és az általa vissza nem tartandó okmányokat szintén *közvetlenül* az illető parancsnoksághoz küldi meg, különös sürgősség esetében azonban a kézbesítés a házasságkötés (folyamodó) vagy más egyén kezéhez posta útján is történhetik, ha ezt a házasságkötési igazolvány iránti kérvényben kifejezetten kéri.

E házasságkötési igazolvány beérkezése előtt a házasságkötés még nem történhetik, sőt a házasság kihirdetése vagy az ez alóli felmentés is csak a házasságkötési igazolvány és egyéb okmányok (l. VI. fejezet) felmutatása mellett kérhető.

A kérvény mintája a következő :

4. mindezen okmányokon *kivül* csatolandók továbbá a házassági óvadéku felajánlott vagyontárgyak különféle-sége szerint, és pedig:

ha állampapírok szolgálnak óvadéku:

a vonatközo kamatfizetési iv (Zinsenzahlungsbogen), melyet az illető pénztár a kötményezéskor kiállított. Ma-guk az értékpapírok nem terjesztendők elő;

ha más (nem állami) papírok (záloglevelek stb.) szolgálnak óvadéku:

a kamatfizetési iv; vagyis az illető banknak vagy intézetnek az a nyilatkozata, mely szerint ezentul az óvadéku lekötött értékpapírok kamatai: nyugta ellenében (tehát nem a szelvények beszolgáltatása ellenében) fizet-tenek a kamatélvezetre jogosítottnak.¹ Maguk az érték-papírok nem terjesztendők elő;

ingatlanra bekeblezett óvadéktőkénél:

a) az ingatlan hiteles telekkönyvi kivonata;²

b) a becslési jegyzőkönyv vagy ennek hiteles kiad-ványa és a legutolsó adókirovás az ingatlan adójára vonatkozólag;

c) az ingatlant képező ház tűzkárbiztosítási köt-vénye, vagy az illető biztosító intézet idevonatkozó iga-zolványa, melyből kitűnjék, hogy a ház *értékének meg-felelő összegben* biztosítva van.

A fenti b) pontban említett becslési jegyzőkönyv *helyett*, a becsérték igazolása céljából, a legutolsó adókirovás mellett csatolni lehet: az ingatlanra *bekeb-lezett* legutolsó *adásvételi szerződést* vagy valamely, az érték igazolására alkalmas bírósági tárgyalási kimuta-

záradékával láttatandó el. Ha a 24. életévét be nem töltött nő házasságban él, vagy élt, akkor elég ezt igazolni, mert a nő férjhezmenetelével nagykoruvá válik, ha nincs is még 24 éves és nagykorúságá-gát özvegységre jutása esetén is megtartja.

¹ Ez a nyilatkozat némely pénzüintézet által az eredeti aján-lati okmánya vezetett záradék alakjában adatik; ily esetekben tehát külön nyilatkozat (kamatfizetési iv) csatolására nincs szükség.

² A telekkönyvi kivonatnak már a házassági óvadék meg-történt bekeblezését is magában kell foglalnia. Ily telekkönyvi kivo-natot díjmentesen az illető telekkönyvi hivatal állít ki, de a kivonat ivenként 2 K bélyegilleték alá esik.

tást (gerichtlicher Abhandlungsausweis) vagy bírósági *hagyatékadó-* (beszavatoló) *végzést*, mint az a III. fejezetben idevonatkozólag kifejtetett;

ingatlanon bekeblezett magánkövetelések felülkeblezése esetén;

a) a kötelezvény (a felülkeblezett magánkövete-lésről);

b) a jelzálogul szolgáló ingatlan hiteles telekkönyvi kivonata;

c) az ingatlan becsértékét igazoló okmányok (bírói becslési jegyzőkönyv vagy ennek hiteles kiadványa és a legutolsó adókirovás, vagy a becslési jegyzőkönyv helyett: az ingatlan becsértékét tanusító *legutolsó bekeblezett* adásvételi szerződés, illetőleg bírósági tárgyalási kimuta-tás vagy beszavatoló végzés), mint az a III. fejezetben idevonatkozólag kifejtetett; végül

d) az adós elismerő nyilatkozata (Agnoszirungs-erklärung);¹

e) ha **ház** képezi az ingatlant: a tűzbiztosítási kötvény, vagy ehelyett az illető biztosító intézet által ki-állított igazolvány.

Ha az óvadék többféle vagyontárgyakkal (pld. in-gatlan és államadóssági kötvények által) biztosított, akkor a kérvény természetesen az e vagyontárgyakkal külön-külön előirt mellékletekkel is felszerelendő.

Az, hogy az előirt óvadéktőke a következő fejezet-ben tárgyalandó felségfolyamodvány folytán alább (pld. felényire) szállított, — e csekélyebb óvadéktőke mi-kénti biztosítására és a házasságkötési igazolvány kérel-mezésére nézve különbséget nem tesz s ily esetben ép-ugy kell eljárunk, mint ebben és az előző fejezetben előadatott.

A honvédelmi minister a házasságkötési igazolvány kiszolgáltatásával egyidejűleg az eredeti ajánlati okmányt, jelzálogi biztosításnál: a telekkönyvi kivonatot és a becs-lési jegyzőkönyvet is visszatartja, *az eredeti ajánlati*

¹ Ezt a nyilatkozatot az óvadéknyújtónak adósa állítja ki s abban a kötelezvénybeli tartozásának óvadéku történt lekötését tudomásul veszi.

okmányon, záradék alakjában a házassági óvadéknak elfogadását kitünteti s azután az ajánlati okmány másolatát, megfelelő kiegészítés és hitelesítés után, a kamatfizetési iveket és mindazokat az egyéb okmányokat, melyeknek visszatartását szükségesnek nem tartja, a feleknek kézbesített.

A honvéd közigazgatás a nősülési óvadéknak felajánlott tőkék biztonságáért és azok kamatozásaért nem vállal szavatosságot.

A feleknek maguknak kell tehát gondoskodniok az óvadéki jövedelmeknek és az idők folytán netán veszélynek kitett óvadéktőkének esetleg kényszer útján szükségessé váló behajtásáról és az esetleg valamely veszélynek kitett óvadéktőkének biztosításáról és ehhez képest valamely ingatlanon biztosított óvadéknak elsőbbségben való fenntartásáról, valamint a telekkönyvek újbóli szerkesztése vagy megváltoztatása esetében az óvadéknak ép-ségben tartásáról.

A házasságkötési igazolvány elnyerése után csupán törvényes, illetve egyházi akadályok állhatnak az állami házasságkötés, illetve az esketés megtarthatásának útjában.

Ha a szabályszerűen nem biztosított házassági óvadéktőkének elfogadása valótlan tartalmu jegyzőkönyvi kivonatok, adókirovások felmutatásával, vagy helytelen becslések s effélék által eszközöltetik ki: a vétkesek a házassági óvadéktőkének utólagos teljes biztosításáért felelősek.

Ha pedig valamely nősülési óvadéktőke egészben vagy részben értéktelenné vált, az óvadéknyújtásra kötelezett férj tartozik, ha fizetésén vagy nyugdíján és az óvadéki tőke kamatain kívül még más megfelelő jövedelme is van, az eredeti óvadéktőkét e szabályzathoz képest újra biztosítani.

A *bekövetkezett* állami *házasságkötés* és illetőleg egyházi esketés megtörténtének napja szolgálati uton a honvédelmi ministerhez ¹ *feljelentendő*.

¹ Illetőleg ha a nősülési engedélyt a kerületi parancsnokság adta: akkor ehhez.

V. FEJEZET.

A nősülési engedély kérése felségfolyamodvány útján.

A felségfolyamodvány benyújthatásának előfeltételei.

A nősülési szabályzat eddig ismertetett rendelkezései az érdekeltek által minden tekintetben szigoruan betartandók.

Maga a honvédelmi minister sem tehet azok alul kivételt,¹ s minden más felmentést azok alul csakis Ő Felsége legfelsőbb elhatározása adhat meg

Ha tehát a házasulandó nincs abban a helyzetben, hogy a korához és rendi fokozatához mért mellékjövedelmet egészben vagy részben biztosítani tudná, esetleg a nősülési engedély kinyerését más körülmények gátolják: célt csak Ő Felségének ez irányban kieszközölendő kegyelmi ténye által érhet, mivégből felségfolyamodvánnyal kell élnie.²

¹ Hogy a honvédelmi minister egy adott óvadéknak egészben vagy részben való feloldását az óvadékköteles egyén egy vagy több leánya férjhez menetelének lehetővé tétele végett engedélyezheti, az a VI. fejezetben „az óvadék visszakérelmezése“ czim alatt van tárgyálva.

² És pedig ha a házasulandó már kezdetben tudja, hogy az óvadék elégtelensége miatt Ő Felsége kegyelméhez kell fordulnia, akkor a nősülési engedélynek a ministertől való kérelmezése nélkül mindjárt felségfolyamodvánnyal éljen, ha azonban csak később, a szabályszerű engedély elnyerése után győződik meg, hogy eme engedély feltételeinek az óvadék elégtelensége miatt meg nem felelhet, akkor a felségfolyamodványban említse meg, hogy a nősülési engedélyt már a szabályszerű feltételek alatt megkapta, de e feltételeknek közbejött körülmények folytán megfelelni nem képes

A tiszt (tisztviselő) ily folyamodvány benyújthatásához a Szolg. Szab. I. rész. 80. pontja értelmében az előljáró csapatparancsnoka engedélyét kikérni tartozik s ez engedély a felségfolyamodványban megemlítendő.

A felségfolyamodványt különben benyújthatja a menyasszony is, vagy bármely más érdekelt személy.

A benyújtás módja.

A felségfolyamodvány *írásban* és pedig: vagy személyesen, az erre meghatározott kihallgatási napokon, vagy közvetve „Ő császári és apostoli kir. Felsége I. Ferencz József Ausztria császára és Magyarország apostoli királyának” czimezve, postai uton benyújtható.

A tapasztalat azt mutatja, hogy az audencián való személyes benyújtásnak nem igen van előnye a postai uton való berijuttatás fölött.

A beérkezett felségfolyamodványok fölött Ő Felsége az ő katonai irodájának referálását szokta meghallgatni s azután a felségfolyamodványt vagy ellátja a legfelsőbb kézjeggyel (signaturával) vagy nem.

A felségfolyamodvány minden esetben leküldetik a honvédeimi ministerhez. Ha a folyamodvány a legfelsőbb kézjeggyel ellátva nincs, akkor ez azt jelenti, hogy Ő Felsége kegyelmet gyakorolni nem kíván, miért is a honvédelmi minister ilyenkor a folyamodót értesíti, hogy kérelmé teljesíthető nem volt. Ellenben, ha a folyamodvány a legfelső signaturával érkezett le, akkor a minister a vőlegény előljáró (csapat) parancsnokságától, a netán szükséges okmányok bekövetelése mellett, véleményes jelentést szerez be és utána Ő Felségéhez, hacsak törvényes akadályok vagy különös tekintetek útját nem állják, pártoló felterjesztést tesz, miután a folyamodványnak a legfelsőbb kézjeggyel történt ellátása azt jelenti, hogy Ő Felsége hajlandó kegyelemgyakorlásra, csakhogy előbb, mint alkotmányos fejedelem, felelős ministerét kívánja meghallgatni.

Elsősorban tehát az a kívánatos, hogy a kérvény a legfelsőbb kézjeggyel elláttassék, habár a honvédelmi

minister, ha a kérelmet különösen méltánylást érdemlőnek tartja, akkor is tehet pártoló felterjesztést, ha a folyamodvány legfelsőbb signaturát nem kapott.

A felségfolyamodvány külalakja, indokai és bélyege.

A kérvény általában a felségfolyamodványhoz hasonlóan állítandó ki. A szöveg csak hasábosan (az iv jobb felére) irandó s az aláírás azon a lapoldalon, melyen a szöveg végződik, alul jobbra az alsó szélétől mintegy 3 cmttre irandó.

E kérvényhez finom ministeri papír használandó. A papír színe fehér, a tintáé fekete.

Tartalma a kérelem tárgyához mérendő s az indokolásra különös figyelem fordítandó.

Indokai olyanok, melyek bármi más kegyelmi tény indokául szolgálhatnak és olyanok is legyenek, melyek speciálisan egy ily kérelem megokolására alkalmasak. Így az ara, a vőlegény és ezek szüleinek érdemei, kitüntetései, utóbbiak hosszas katonai vagy állami szolgálata, dicséretes magaviselete, az illetőket ért csapás, mely a biztosíték letevését lehetetlenné tette vagy oly sajátlagos vagyoni viszonyok felemlítése, melyek miatt (péld. az illető még nem nyervén el vagyona feletti szabad rendelkezési jogát) a mellékjövedelem csak ez idő szerint nem biztosítható továbbá oly közhitelű okmányok csatolása, melyekből kitetszőleg a házasulandóra tetemesebb örökség háramland s ő már most is megfelelő segélyben részesül, vagy az illető vagyontárgy, mely biztosítékul lekötetni óhajtatik: tényleg hajtja az előirt mellékjövedelmet, de a fennálló szabályok szerint olyannak még sem fogadható el; továbbá, hogy az arának több testvére van, kiknek megrövidítése nélkül annak apja az egész óvadékat letenni, vagy egész birtokát lekötöni nem képes; esetleg, hogy az ara árva vagy éppen katonatiszt árvája, aki a házasság által tisztos és biztos existenciára tenne szert; hogy a vőlegény valamely csatában (Bosznia occupatiója alkalmával) részt vett; a házasulandó tiszt előszeretete pályája iránt, stb. stb.

A felségfolyamodvány ivenként 1. koronás bélyeggel látandó el. (Bély. és ill. szab. 13. tét. III. pont)

Fontosabb indokok okmányilag igazolandók és célszerű mindazokat az okmányokat is mellékelni, melyek a rendes nőszülési kérvényhez is feltétlenül csatolandók. (L. II. fejezet.)

A felségfolyamodvány mintája.

A felségfolyamodvány mintájául szolgálhat a következő :

Császári és apostoli kir. Felség!

Legkegyelmesebb Úr!

Diósi Szabó István győri kir. itelő táblai tanácselnök és neje született Nagy Emilia leányával Margit kisasszonnyal házasságra lépni óhajtok, mely célom elérésére a nőszülési szabályzat 4. §-a, miután 30. életévet még be nem töltöttem, 75,000 korona házassági óvadéktőke szabályszerű biztosítását teszi szükségessé.

Arám szülői összes vagyonukat és pedig: egy a hódolatteljesen idezárt birói becslési jegyzőkönyv és közjegyzői okiratban foglalt bérszerződés szerint: 50,000 koronára becsült s évenként 2500 korona bérjövédelmet hajtó tehermentes házukat, valamint 25.000 korona névértékű $4\frac{1}{2}\%$ -os magyar jelzálog hitelbank zálogleveleiket ajánlják fel, mely vagyontárgyak azonban, miután az érintett ház csak 25,000 korona óvadéktőke biztosítékául szolgálhat, csakis az előirt 75,000 korona óvadéktőke kétharmadának szabályszerű biztosítására alkalmasak.

Mínthogy pedig ebből az okból a nőszülési szabályzat határozmányai szerint arámat nőül nem vehetem, előljáró ezredparancsnokságom engedélye mellett bátorkodom

Császári és apostoli kir. Felséged

színe elé ama legalázatosabb kérelemmel hódolatteljesen járulni, hogy atyai kegyelméből kivételesen megengedni méltóztassék, miszerint arámmal az előirt házassági óvadéktőke kétharmadának szabályszerű biztosítása mellett házasságraléphessek.¹

E legalázatosabb kérelmem támogatására, legkegyelmesebb tekintetbevétel céljából bátorkodom legalázatosabban jelenteni, hogy:

arám a tisztai állás tekintélyének mindenképp megfelelő származással és széleskörű társadalmi műveltséggel bir, s e mellett házi nevelésű és szerény igényű.

rendezett pénzügyi viszonyaim az egybekelés által csorbát nem szenvednek, de még javulnak is; mert

bár az érintett ház szabályszerű biztosítékul csak 25,000 korona óvadéktőke erejéig szolgálhat, mégis az a fentebb hódolatteljesen hivatkozott közjegyzői okirat szerint tényleg 2500 korona évi mellékjövedelmet hajt s arám atyja a hódolattejlesen csatolt s közjegyzőileg hitelesített nyilatkozat szerint a szabályszerűen biztosítandó óvadéktőkén kívül még 600 koronával fog bennünket a sajátjából segíyezni, amire a nyilatkozaton látható hatósági igazolás szerint vagyoni helyzeténél fogva képes is.

arámnak még két fitestvére van, kiknek mindegyike katonatiszt,

¹ Ha a folyamodó éppenséggel nem képes óvadéket nyújtani, akkor ez utóbbi mondat így szövegezendő: „miszerint arámmal az előirt házassági óvadéktőke biztosítása nélkül házasságra léphessek“;

ha pedig az óvadéktőke csak ez idő szerint nem biztosítható: „miszerint arámmal az előirt óvadéktőke szabályszerű biztosítása nélkül, de annak utólagos biztosításának kötelezettsége mellett házasságra léphessek“;

ha végül folyamodó mint nős tartalékos tiszt a ténylegesítés céljából köteles az előirt házassági óvadéktőkét biztosítani, akkor persze a bevezető rész ennek megfelelőleg, maga a kérelem pedig akként lesz szövegezendő, hogy: „az előirt házassági óvadéktőke kétharmadának szabályszerű biztosítása mellett a m. kir. honvédség tényleges állományába való áthelyeztetésemet kegyelemből megengedni méltóztassék“.

édes atyám mint honvédalezredes halt meg, 35 évig szolgált a cs. és kir. közös hadsereg, valamint a m. kir. honvédség tényleges állományában,

néhai édes atyám még 1898-ban Császári és királyi Felséged által a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntetett ki,

a hódolatteljesen csatolt keresztlevél szerint már jövő évi hó . . . én töltöm be 30-ik életévemet, mely időponton tul különben is csak 50,000 korona házassági óvadéktőke volna a nősülési engedély elnyerése céljából biztosítandó,

leendő apósom 30 év óta áll állami szolgálatban,

arámra 76 éves nagyatyja halálával a hódolatteljesen idezárt helyhatósági bizonyítvány tanúsága szerint tetemes örökség szállandó,

11 év óta szolgálom a m. kir. honvédség tényleges állományában, egész életemet a katonai pályának szenteltem s legfőbb dicsőségemet helyezem abba, hogy minden erőmet

Császári és apostoli kir. Felséged legmagasabb trónja és hazánk szolgálatára és védelmére fordíthassam.

Legmélyebb hódolattal esedezem

Császári és apostoli kir. Felségedhez, miként felsorolt indokaim legkegyelmesebb tekintetbe vételével, házasságra lépésemet a megszabott óvadéktőke kétharmadának szabályszerű biztosítása mellett kivételesen és legkegyelmesebben engedélyezni méltóztatnék.

Császári és apostoli kir. Felséged legalázatosabb, hű alattvalója :

Horváth Pál s. k.
főhadnagy.

Felzet: Ő császári és apostoli királyi Felsége I. Ferencz József Ausztria császára és Magyarország apostoli királyának.

Legalázatosabb folyamodványa :

Horváth Pál m. kir. honvédfőhadnagyak, melyben a megszabott házassági óvadéktőke kétharmadának szabályszerű biztosítása melletti házasságra léphetésének legkegyelmesebb engedélyezését hódolatteljesen kérni bátorkodik.

13. minta.¹

A legfelsőbb elhatározás.

Ha Ő Felsége a benyújtott folyamodvány következtében óvadéktőke biztosítása nélkül engedélyezi a házasságra lépést, akkor erről a honvédelmi minister egy a legfelsőbb elhatározást tartalmazó „nősülési engedélyt“ állít ki, melynek felmutatása mellett, törvényes akadály nemlétében, az állami házasságkötés, illetve egyházi esketés megtörténhetik.

Ha azonban ez engedély csak az előirt óvadéktőke bizonyos része biztosításának kötelezettsége ellenében adatott, akkor ez óvadéktőke részt ép úgy kell biztosítani, mint az a III. fejezetben leíratott, megtörténése után pedig a házasságkötési igazolvány kiadatása egészen a IV. fejezetben előadottak szerint kérelmezendő.

¹ Az, hogy az adott esetben a fenti mintákban felsorolt hasonló indokok valamennyije fenforogjon, természetesen nem igen fordul elő s itt csak annak megvilágításául soroltam fel azokat ily nagy számban, hogy mily indokok szolgálhatnak a Felségfolyamodvány támogatására.

VI. FEJEZET.

Állami házasságkötés és egyházi esketés. Házassági akadályok. Felmentés (dispenzáció). Külföldön kötendő házasság.

Általános észrevételek.

Magyarországon (Fiume városát és kerületét is ideértve) az 1894. évi XXXI. törvénycikk szerint a házasságot *polgári tisztviselő* előtt kell megkötni és az oly kötés, mely nem polgári tisztviselő előtt történt: semmi vonatkozásban sem tekintetik házasságnak (*kötelező* polgári házasság); míg *Horvát-Szlavonországokban az egyházi esketést* tekintik törvényesnek.

Ausztriában az illető vallásfelekezet lelkésze előtt kell ugyan a házasságot kötni, mindazonáltal a *polgári* hatóság előtt megkötött házasság is érvényes, ha a házassulandók felekezetenkívüliek, vagy ha az illetékes lelkész az esketést valamely az állam által el nem ismert okból megtagadja (*szükségbeli* polgári házasság. Notzivilehe).

Az *eljegyzés* alapján egyik fél sem követelheti a másiktól a házasság megkötését, de úgy a magyar, mint az osztrák jog szerint köteles az alapos ok nélkül visszalépő vagy a visszalépésre alapos okot szolgáltató fél a másik jegyesnek (rokonainak) a házasság céljából tett kiadásokat megtéríteni és a házasság okából kapott ajándékokat visszaadni.

A magyar jog szerint a *kihirdetés* hiánya a házasságot nem teszi érvénytelenné, ellenben az osztrák

jog szerint az előzetes *kihirdetés* nélkül létrejött házasság érvénytelen.

Magyarországon minden házasság felbontható birói ítélettel.

Az osztrák polgári törvénykönyv hatályának területén a házasság, a megkötése ellen fenforgott *semmisségi okok* alapján, *megsemmisíthető*, de egyébként a *katholikusok* házasságát csak a halál bontja fel, míg a nem katolikusok házassága birói ítélettel is felbontható.

Az osztrák polgári törvény idevonatkozó rendelkezéseinek további ismertetése meghaladná könyvünk célját és terjedelmét, minélfogva most még csak a szorosabban vett Magyarországon hatályban levő törvényes rendelkezéseket ismertetjük általános tájékoztatóul.

Kötelező polgári házasság s annak akadályai. Gyermekek vallása.

A kötelező polgári házasságról, a gyermekek vallásáról és állami anyakönyvekről az 1894. évi XXXI., XXXII. és XXXIII. törvénycikkek szólnak, melyeknek minket közelebbről érdeklő főbb rendelkezései a következők:

A házasságot Magyarországon (Horvát-Szlavonországot kivéve, de Fiumét és kerületét ideértve) *polgári* tisztviselő előtt kell megkötni.

Polgári tisztviselő: a) az anyakönyvvezető (amennyiben a házasságkötésnél való közreműködésre is fel van hatalmazva), b) a törvényhatóság első tisztviselője (polgármester, alispán) c) a főszolgabíró, d) a rendezett tanácsú város polgármestere, e) az osztrák-magyar monarchia diplomáciai képviselője, consula s ezek helyettese.

A házasságot rendszerint az előtt az anyakönyvvezető előtt kell kötni, kinek kerületében a házassulandóknak vagy azok egyikének rendes lakhelye van, de ez az anyakönyvvezető a felek kérelmére felhatalmazhat más anyakönyvvezetőt is a házasságkötésnél való közreműködésre.

A házasság megkötését *kihirdetés* előzi meg.

A kihirdetést attól az anyakönyvvezetőtől kell kérni, akinek kerületében lakik legalább egyike a kihirdetendőknak.

A kihirdetés iránt az anyakönyvvezetőhöz intézendő s *mindkét házасuló* által *két tanu* előttemezése mellett aláírandó kérvényhez csatolni kell:

1. a vőlegény és menyasszony születési anyakönyvi kivonatát;

2. a 24 éven aluli házасuló részéről szülei, illetve törvényes képviselői beleegyezést, még pedig:

a) ha az atya él: az atyának;

b) ha az atya nem él, vagy a kiskorú törvénytelen: az anyának;

c) ha a szülők egyike sincs életben: a gyámnak a házasságra beleegyező nyilatkozatát;

d) gyámi beleegyezés esetében szükséges bemutatni a gyámi rendelvényt s ha a kiskorú 20 éven aluli: még a gyámhatóság jóváhagyását is; ez utóbbira azonban nincs szükség, ha a gyám a kiskorúnak nagyatyja;

3. a katonatiszt (tisztviselő) vőlegény a nősülési engedélyt és illetőleg a házasságkötési igazolványt;

4. a magyar állampolgár, ha nem Magyarországon született: községi illetőségi bizonyítványát, amely a katonai kötelezettség teljesítésére vonatkozó okmányokkal, vagy munkakönyvvvel (cselédkönyv) is pótolható;

5. egy esetleg megszűnt korábbi házasságra vonatkozó iratokat (esketési, halotti anyakönyvi kivonatok, felbontó bírói ítéletek).

Szabadságában áll azonban a házасulónak a vármegye alispánjától, illetőleg a város polgármesterétől a *kihirdetés alól felmentést kérni*, ha erre elegendő okul szolgáló és figyelembe vehető körülményeket felhozni és igazolni képes.

A felmentés iránt az *intézendő kérvényhez* a fent megjelölt *iratokon kívül még egy nyilatkozat* is csatolandó, mely mindkét házасuló által aláírva vagy kézjeggyel ellátva és közjegyző vagy az ottani lelkész által hitelesítve azt tartalmazza, hogy a

jegyesek között tudomásuk szerint házassági akadály nem áll fenn.

A *felmentés* iránti kérvényre 1 koronás, a mellékelt iratokra pedig 30 fill. magyar okmánybélyeg ragasztandó, kivéve azokat az iratokat, melyeken egy 30 filléres (15 kros), vagy ennél nagyobb értékű magyar vagy osztrák okmánybélyeg már fel van ragasztva.

Az elutasító határozat ellen a belügyministerhez lehet felebbezni.

Külföldieknek Magyarországon kötendő házassága csak akkor hirdethető ki, ha az illetékes külföldi hatóságuk által kiállítandó *tanusítvánnyal* igazolják, hogy hazájuk törvénye szerint akadály nem forog fenn. Ily tanusítvány felmutatása alól a *horvát-szlavon* illetőségek felmentetnek. E tanusítványt *Bosznia-Hercegoviában* az ottani országos kormány, *Ausztriában* a Bézirkshauptmann állítja ki. E tanusítvány beszerzésének kötelezettsége alól különben az igazságügyminister felmentést adhat.¹

A felek a kihirdetésről írásbeli *bizonyítványt* kérhetnek, amiért díj nem jár.

A kihirdetés az anyakönyvvezető hivatalos helyiségében és a községházánál nyílt helyen 14 napig tartó kifüggesztéssel történik.

A házasságkötés — fontos okok kivételével — csak nyilvánosan, az erre rendelt hivatalos helyiségben, a kihirdetés megtörténtét követő 3 nap múlva történhetik.

A házasság akként köttetik meg, hogy a tisztében eljáró polgári tisztviselő előtt együttesen jelenlevő házасulók mindegyike két tanu jelenlétében határozottan és feltétlenül kijelenti, hogy egymással házasságot kötnek. A polgári tisztviselő e kijelentés megtörténte után a házасulókat a törvény értelmében házastársaknak nyilvánítja. Tanukul csak tizenhatodik évüket betöltött ép elméjű egyének (rokonok is) alkalmazhatók.

A házasság kihirdetése és a házasságkötésnél való közreműködés díjmentes.

¹ Lásd még e tekintetben alább „Házasságkötés külföldön“ cím alatt.

A különböző vallásfelekezethez tartozó házасulók házasságuk megkötése előtt egyszer s mindenkorra megegyezhetnek arra nézve, hogy gyermekeik valamennyien az atya vagy az anya vallásában neveltessenek. A megegyezés csak akkor érvényes, ha kir. közjegyző, járásbíró, főszolgabíró vagy polgármester előtt jön létre. Előzetes megegyezés hiányában a gyermekek: szülők vallását nemük szerint követik.

A születések egy hét alatt, a halálesetek pedig a legközelebbi hétköznapon azon állami anyakönyvvezetőnél jelentendők be, kinek kerületében előfordultak.

A házassági akadályok az említett új törvény szerint vagy tiltók vagy bontók. A tiltó akadályok miatt a házasság érvénye bizonyos határidőn belül az illető házassfél, illetőleg törvényes képviselője által perrel megtámadható, — míg a bontó akadályok a házasságot önmagukban véve semmissé teszik, minélfogva az ily akadályok daczára létrejött házasság érvénytelenítését bárki, aki a házasságnál jogilag érdekelve van, vagy a kir. ügyész is bármikor szorgalmazhatja.

A kötelező polgári házasság intézményéről szóló törvény idevonatkozó komplikált rendelkezéseinek részletes ismertetése messze túlhaladná könyvünk célját. Szükséges tájékozásul azonban ideiktatjuk általánosságban a minket érdeklő főbb rendelkezését.

Férfi 18-ik, nő 16. évében köthet házasságot. Az igazságügyminister felmentést adhat. Kiskorú egyén házasságához a kiskorú szülőjének, illetve törvényes képviselőjének beleegyezése szükséges.

Nem köthetnek házasságot egymással:

- a) kik ki nem hirdettek s a kihirdetés alul fel nem mentettek,
- b) a vérrokonok egyenes ágon,
- c) testvérek,
- d) testvér testvérének vérszerinti leszármazójával,¹
- e) az egyik házastárs a másik házastársnak egyenes ágbeli vérrokonával,

¹ A király felmentést adhat.

f) az, kinek korábbi házassága meg nem szűnt vagy érvénytelenné nyilvánítva nincs,

g) az unokatestvérek,¹

h) az egymással örökbefogadói és örökbefogadotti, vagy gyám és gyámolti viszonyban levők.

A többi akadályokat, mint ritkábban s az „állásszerű“ tisztai házasságoknál szinte elő sem fordulhatókat mellőzvéen, még csak azt emeljük ki, hogy tilos a nőnek új házasságot kötni házasságának megszűnésétől vagy érvénytelenné nyilvánításától számított 10 hónap eltelte előtt.² Elhárul ezen akadály, ha a nő időközben szült.

De tilos természetesen a házasságkötés katonai egyénekre nézve a felettes katonai (honvéd) közigazgatási hatóságuk nősülési engedélye s amennyiben általuk házassági óvadék is biztosítandó, az ezen biztosítást tanúsító „igazolvány“ nélkül is.³

Egyházi esketés és akadályai.

A kötelező polgári házasságról szóló törvény a házasságkötésre vonatkozó vallási kötelelességeket nem érinti, a felek tehát a polgári házasságkötés után magukat egyháziilag is összeadathatják, sőt mint láttuk, tiszték és tisztviselők, amennyiben Magyarországon (Horvát-Szlavonországokat kivéve) akarnak házasságot kötni, nősülési engedélyt csak úgy nyernek, ha kinyilatkoztatják, hogy magukat egyháziilag is eskettetni hajlandók és képesek.

Erre való tekintettel indokolt lehetne tehát az egyházi esketésre vonatkozó szabályokat is tüzetesebben ismertetni, ámde ettől ismertebb voltuknál fogva és a rendelkezésünkre álló tér szük volta miatt el kellett tekinteni s az alább felemlítendő egyházi akadályokon kívül csak azt emeljük ki, hogy a róm. kath. egyház csak az esetben adja áldását a vegyes hitfelekezeti párra, ha kötelezik.

¹ Az igazságügyminister felmentést adhat.

² Az igazságügyminister felmentést adhat.

³ L. 1894. évi XXXI. t.-cz. 26. §-át s a vonatkozó végrehajtási utasítást.

magukat, hogy gyermekeiket kivétel nélkül a róm. kath. vallásban neveltetik, — míg a református egyház csak azt kívánja hogy a gyermekek nemük szerint kövessék a szülőik vallását.

A róm. kath. egyház a „stólá“-t fenntartotta, míg a református egyház annak fizetését a hivek tetszésére bizza. A református egyház a keresztény és nem keresztényközti házasságot is megáldja, illetve esketi, ha az egyik fél református. — ugyanezt a rabbik egy része is megteszi, ha az egyik fél izraelita.

Az egyházi akadályok, melyek az egyes vallásfelekezetek szerint is különbözők, általában vagy *tiltók*, melyek fennállásig az esketés meg nem tartható, vagy bontók, melyek nemcsak tiltják a házasságot, de a már létrejött egybekelést is semmissé teszik.

Minket főleg a „tiltók“ érdekelnék, melyek a következők :

Róm. katolikusoknál: 1. a szentes idő (advent kezdetétől vízkeresztig, hamvazó szerdától bezárólag husvét utáni első vasárnapig), kivéve a hálalos ágyon házassulót, 2. a tilalom (a püspök vagy plébános ugyanis betilthatja a házasságot, ha alapos gyanu merül fel rokonság vagy más bontó akadály tekintetében), 3. a fennálló eljegyzés harmadik személylyel,¹ 4. egyszerű fogadalom (ha valaki magában, isten előtt szüzi fogadalmat tett).

Protestánsoknál: 1. a tilalom, 2. az előzetes kihirdetés hiánya.

Görög-keletieknél: 1. a tilalom, 2. a szentes idő 3. serdületlen kor, 4. az isteni tiszta és az egyházi kilenc parancsolat nem tudása.

Kiskorú házassulónak házasságához az egyház törvényei is megkívánják az atyai (gyámi) beleegyezést. Ily beleegyezés hiánya a katolikus és keleti egyház szerint: tiltó, a protestánsoknál bontó akadály.²

¹ Az ünnepélyes eljegyzés görög hitüeknél bontó akadály.

² Általában mindenki tartozik az esketés előtt nem idegen, nőtlen vagy özvegy voltát beigazolni, illetőleg keresztlevelét bemutatni, ha csak azon helynek hol az esküvő történik, anyakönyvébe nincs be-

Az egyházi akadályok alul felmentést (dispenzációt) adhat róm. katolikusoknál a pápa, vagy ennek különös felhatalmazása alapján a püspök. A protestánsoknál a rokonság, illetve sógorság tekintetéből a király, más esetekben a püspök; görög hitüeknél: a püspök és patriarcha, legfelsőbb fokban a király; — az izraelitáknál: a polgári hatóság.

Házasságkötés külföldön.

Ha magyar állampolgár külföldön (a monarchia másik államában) akar házasságot kötni, házasságát itthon is tartozik *kihirdettetni*, ezenfelül (épp úgy mint Magyarországon nősülő külföldi) köteles egy *tanusítvánnyal* igazolni, hogy hazájának törvényei szerint a házasságkötés ellen nincs akadály.

Ezt a *tanusítványt* a magyar igazságügyminister (Horvát-Szlavonországban, illetőleg Boszniában az ottani országos kormány) állítja ki. A m. kir. igazságügyminister e tanusítványt addig ki nem adja, míg folyamodónak a tervbe vett házasságát Magyarországon is — az erre illetékes magyar állami anyakönyvvezető — ki nem *hirdette*, vagy az illetékes magyar közigazgatási hatóság a kihirdetés alól felmentést nem adott.

A tanusítvány iránti kérvény közvetlenül az igazságügyministerhez benyújtható s ahhoz a most említett bizonyítványon, illetőleg kihirdetés aluli felmentésen kívül a tanusítványra szükséges 2 koronás bélyeg, valamint a fentebb ¹ *kihirdetés alóli felmentést kérő folyamodvány* mellékleteiként megjelölt iratok is csatolandók. A kérvényre 1 koronás, mellékleteire pedig (ha okmánybélyeggel amugy is ellátva nincsenek) 30 filléres bélyegek ragasztandók s az esetben, ha a folyamodó a kézbesítést külföldre a *száját czimére kívánja eszközölni*, 45 filléres magyar levéljegy is a kérvényhez melléklendő.

vezetve. Ha a keresztlevelél elő nem kerithető, ez esetben a további intézkedés az illető lelkész feljelentése folytán a püspököt illeti.

¹ Lásd a fejezet elején „Kötelező polgári házasság s annak akadályai“ czim alatt.

Czél szerű s az eljárást is meggyorsítja, ha folyamodó *mindjárt a kihirdetés vagy az ez alóli felmentés* iránt az anyakönyvvezetőhöz, illetőleg ^{az alispánhoz} ~~a polgármesterhez~~ ^{az alispánhoz} intézett *kérvénye mellé csatolja* a tanusítványra szükséges 2 koronás magyar okmánybélyeget, valamint 45 fillér magyar levéljegyet és *kéri, hogy a kihirdetési bizonyítvánnyal vagy felmentéssel kiegészített összes iratok a m. kir. igazságügyministeriumhoz közvetlenül terjesztessenek fel.*

Ha folyamodó a szükséges magyar bélyeg és levéljegyet beszerezni nem képes, úgy a megfelelő összeg készpénzben melléklendő.

VII. FEJEZET.

A házassági óvadék kicserélése, kisorsolása, továbbá részben vagy egészben visszakérése. Kamatok felvétele. Az óvadék elidegenítése és elzálogosítása. Az óvadék adója. Eljárás különleges esetekben.

Az óvadék kicserélése.

Az óvadék kicserelésének szüksége beállhat a fél akaratától függetlenül akkor, ha az értékpapirokban letett óvadékból valamelyik vagy valamennyi értékpapir (kötvény, záloglevél) kisorsoltatik vagy konvertáltatik s így a kisorsolt értékpapirt ujjal kell pótolni, — vagy pedig kicserélhető az óvadék mindazokban az esetekben, melyekben a kicserélést a felek saját érdekében ócsák látják (például: mert a letett értékpapirokban biztonságosan levő óvadékot más, magasabb kamatozású értékpapirokkal vagy pedig ingatlannal akarják biztosítani stb.). A kisorsolás esetéről alább az „értékpapirok kisorsolása“ cím alatt külön szólunk, itt csak a „kicserélés“ tulajdonképeni esetét, vagyis azt tárgyaljuk tüzetesebben, hogy miként kell eljárni akkor, ha a letett (régi) óvadékot egy más (új) óvadékkal akarjuk egészben vagy részben helyettesíteni.

Nősülési szabályzatunk szerint egy már letett óvadékot ~~új óvadékkal~~ ^{új óvadékkal} lehet cserélni, a következő feltételek alatt:

1. ha az új óvadékul szolgáló vagyontárgy házassági óvadékul szintén alkalmas,¹

¹ Hogy mily vagyontárgyak alkalmasak óvadékul, az a harmadik fejezetben ki van fejtve.

2. ha az új óvadéktőke a régi óvadéktőkének megfelelő, illetőleg, ha az új óvadéktőke kamattjövédalma a felforgó esetre megszabott óvadéktőkének legalább is évi 4%-át¹ megüti,

3. ha a kicserélésbe a házastársak mindkettője beleegyezik.

A régi szabályzat hatálya alatt biztosított házassági óvadékok kicserélése esetében az új óvadékok elfogadhatóak az új (előzőleg érvénytelen) házassági szabályzat szerinti módokkal (lásd az új házassági szabályzat kiegészítő rendelkezési 3. pontját a R. K. szabályrend. 1908. évi 15. számában).

A kicserélés megengedésére a honvédelmi miniszter van hivatva s az eziránti kérvények hozzá közvetlenül benyújthatók.

Ha a felek a letett óvadékon kívül külön is rendelkeznek az új óvadék biztosítására szükséges vagyronak, akkor az új óvadék a III. fejezetben foglaltaknak megfelelően szabályszerűen biztosítható s a biztosítás megtörténtét tanúsító okmányok (I. IV. fejezet) a régi óvadékra vonatkozólag közzétett korábbi ajánlati okmány-másolattal s esetleg az érdekelt felek előterjesztésével kapcsolatos okmányokkal együtt a kicserélés engedélyezése és a régi óvadék feloldása végett — rövid kérvény kapcsán közvetlenül a honvédelmi miniszterhez benyújthatók.

Altalában az egyes pénzintézetek, ideg az az általuk kibocsátott értékpapirokban tétetik le az új óvadék, igen mérsékelt díjazás mellett eljárnak a kicserélés körül, egy nekik adandó felhatalmazás alapján, sőt a régi óvadék átengedése ellenében az új óvadékhoz szükséges értékeket is előlegezni szokták. Megjegyzendő, hogy az új óvadéokra vonatkozólag nem kell új ajánlati okmányt kiállítani abban az esetben, ha az értékpapirokban biztosítva levő régi óvadék helyére ugyanaz a tulajdonos más értékpapirokat ajánl le. Ugyan ez esetben az

¹ Ha az új óvadék legalább is 40%-ot nem jövedelmez, akkor „megfelelően” több tőkét kell biztosítani. Lásd erre nézve az I. fejezetet „Az óvadéktőke nagysága” cím alatt.

új értékpapirokhoz megtörtént kötményezését a kibocsátó (pénz-) intézet a régi ajánlati okmány másolatán igazolja.

A kérvény a házastársak által közösen aláírt, vagy ellenesétben ama házastárs részéről, aki a kérvényt alá nem írta, egy a kért kicserélés végett kötelezett tartózkodó egy lánnyal előterjesztett nyilatkozat csatolásával. A kicserélés iránti kérvény mintáján szolgálhat a következő:

1 K
bélyeg

Nagyméltóságu Minister Ur!

Házasságra lépésünk alkalmából az előirt 50.000 korona házassági óvadéktőke biztosításul az anyósom, illetve anyám tulajdonát képező 50.000 korona névértékű 4%-os magyar államadóssági koronajáradék-kötvény kötményeztetett.

Mint ahogy pedig jelenlegi házassági óvadékunkat magasabb kamatozású értékpapirokkal, nevezetesen az alulírtak közös tulajdonát képező 4½%-os horvát-szlavon regale kötvényekkel óhajtjuk kicserélni, mely alázattal kérjük Nagyméltóságodat, miszerint a kicserélést engedélyezni, illetőleg a csatolt kamattérítési iv szerint új óvadéku már kötményezett 50.000 korona névértékű 4½%-kal kamatozó horvát-szlavon italmérségi jog kártalanítási (regale) kötvényt óvadéku elfogadni s a régi óvadéku szolgált 50.000 korona névértékű kötvényt az óvadéku kötelek alul feloldani méltóztassék. A régi óvadéku vonatkozólag kezeink közt maradt ajánlati okmány-másolat, továbbá az új óvadéku vonatkozó eredeti és egyszerű másolatu ajánlati okmány¹ és kamattérítési iv csatolva.

(Kelt)

X. Y. s. k.
főhadnagy
és neje szül.

14. minta.

N. N. s. k.

¹ Eme ajánlati okmány — amennyiben ilyennek kiállítása az előrebocsátottak szerint szükséges — az óvadéknyújtó által a III.

Ha azonban a felek az új óvadék letételéhez szükséges külön vagyonnal nem rendelkeznek, hanem az új óvadékot a régi óvadék értékének felhasználása mellett óhajtják beszerezni, a honvédelmi minister megengedheti, hogy a kicserélés az illető honvéd kerületi parancsnokság közbenjöttével akként ejtessék meg, hogy a feloldott régi óvadék nem a félnek, hanem a kerületi parancsnokságnak szolgáltatassék ki, mely azután a felekkel egyetértően s ezek költségére a régi óvadék értékesítése és értékének felhasználása mellett az új óvadék biztosítása iránt intézkedik s a honvédelmi ministerhez jelentést tesz.

Ilyen eset lehet az is, ha valaki házat vagy birtokot vásárol s ezt óhajtja új óvadékkal felajánlani, előbb azonban a vételár teljes kifizetése végett a régi óvadékul költményezett értékpapírokat óhajtáná az óvadéki kötelék alól feloldatni és értékesíteni. Az eladó ugyanis csak akkor fogja a telekkönyvi átírássra az engedélyt megadni, ha a vételárra nézve teljes kielégítést nyert, viszont a honvédelmi minister csak akkor oldhatná fel a régi óvadékot, ha az új óvadék már biztosítva van. Ebben az esetben a felek, a tényállásnak és óhajuknak rövid kifejtése és az ingatlan becsértékének¹ kimutatása mellett az ingatlan telekkönyvi kivonatát s esetleg az ingatlanra nézve között adás-vevési szerződést, valamint a régi óvadéokra vonatkozó ajánlati okmány-másolatot oly kérelemmel terjessék a honvédelmi

fejezetben található megfelelő mintához képest szerkesztendő s ama minta bevezető bekezdése esetleg ekként szövegezhető: Az X Y. m. kir. honvédfőhadnagy és neje szül. N. N. között kötött házasság alkalmából 50.000 korona névértékű 4⁰/₁₀₀-os magyar államadósági koronajáradék kötvényekkel biztosított házassági óvadéknak horvát-szlavon italméresi jog kártalanítási kötvényekkel leendő kicserélése végett felajánlom a m. kir. honvédség és csendőrség nőszülési szabályzata rendelkezéseinek megfelelően a tulajdonomat képező, következő stb.

¹ Hogy a becsérték mikép, mily okmányokkal mutatandó ki, illetőleg hogy az ingatlanok mily értékűnek kell lennie a végből, hogy az új óvadék szabályszerű biztosítására szolgálhasson, az a III. fejezetben „Bekeblzés“ czim alatt részletesen ki van fejtve. Az ott foglalt fejtegetéseket tehát alaposan meg kell fontolnunk, mielőtt magunkat a kicserélés e módjára, illetőleg az ingatlan megvételére elhatározzuk.

minister elé, hogy ez a kicserélést a honvéd kerületi parancsnokság közbenjöttével engedélyezze s a kerületi parancsnokságot utasítsa, miszerint ez a minister által feloldandott régi óvadéki kötvényeket a felekkel egyetértően értékesítse s az ingatlan eladóját — a vevők tulajdonjogának átírására alkalmas okirat ellenében — fizesse ki s ez utóbbi okmányt a tulajdonjog, valamint az óvadéktólke bekeblzés végett a házassági óvadéknyújtónak szolgáltatassa ki. Az új óvadék ezutáni a III. fejezetben „Bekeblzés“ czim alatt foglaltak értelmében pótlólag lesz a felek által biztosítandó. A kérvény a fentebbiek szem előtt tartása mellett könnyen megszerkeszthető.¹

A honvéd kerületi parancsnokság közbenjöttét kikérni czélszerű a kicserélésnek abban az esetben is, ha a régi házassági óvadék valamely telekkönyvileg bekeblzett magánkövetelésre van felülbekeblzve és az óvadéknyújtó ezt a magánkövetelést akarja behajtani és az új óvadékul leteendő értékpapírok beszerzésére fordítani, — mert az adós fél e magánkövetelést csak akkor fizeti vissza, ha a tartozásának telekkönyvi kitörlésére alkalmas törlési engedélyt kap, viszont a honvédelmi minister az illető magánkövetelésre felülbekeblzett óvadék törlését csak akkor engedélyezhetné, illetőleg kiállított s felterjesztett törlési engedélyt csak akkor hagyhatná jóvá, ha már az új óvadék a házassági által szabályszerűen biztosítva van.

Az ilyen eljárás megvilágításául közöljük a következő kérvény mintát és utána a kérvényhez csatolandó törlési engedély mintáját.

I K
okmány
bélyeg

Nagyméltóságu Minister Ur!

Házassági óvadékunk biztosítására szolgál az

.....i..... számú telekkönyvben bekeblzett
.....kor. tőkekövetelésre felülbekeblzett zálogjog. E

¹ A feloldott régi óvadékkal való eljárást alább az utolsó bekezdésben ismertetjük.

követelést az adós fél kifizetni óhajtja, a fizetendő összeget azonban csakis a tartozása törölhetősehez szükséges „Törlési engedély” ellenében hajlandó átadni. Ennélfogva kérjük Nagyméltóságodat, hogy az ide mellékelt „Törlési engedély”-t¹ jóváhagyási záradékkal ellátni s azt az i honvéd kerületi parancsnokságnak oly utasítással megküldeni méltóztatásuk, hogy az adós fél által ezen törlési engedély ellenében fizetendő pénzösszeg felhasználásával s velünk egyetértően és költségünkre 4¹/₂⁰/₀-os magyar jelzálog hitelbank zálogleveleket vásároljon s azokat az általunk szabályszerűen kiállítandó ajánlati okmány alapján köményeztesse és Nagyméltóságodhoz fölterjessze.

A jelenlegi óvadékunkra vonatkozó ajánlati okmánymásolat csatolva.

N. N. s. k.
százados és neje
szül. X. Y. s. k.

15. minta.

¹ E törlési engedély mintájául szolgálhat a következő:

TÖRLÉSI ENGEDÉLY.

1 K
okmány
bélyeg

Az alulírott ezennel feltétlenül beleegyezésünket adjuk, hogy az i számú telekjegyzőkönyvben C..... alatt javunkra a i bíróság által szám alatt bekeblezett, illetve felülkeblezett kor házassági óvadéktőkének s 5⁰/₀-os kamatának zálogjoga a rávonatkozó összes följegyzésekkel együtt minden további megkérdezetésünk nélkül telekkönyvileg töröltessék és a törlés bekebleztessék.
Kelt

Előttünk :
(két férfi tanu.)

N. N. s. k.
százados és neje
szül. X. Y. s. k.

Ha a tőkekövetelést (régi óvadékot) nem a házaselek, hanem egy harmadik személy ajánlotta föl annak idején, akkor a kérelmet az illető harmadik személy is intézheti, de a törlési engedélyt a házaselek állítják ki s írásbelileg nyilatkoznak arra nézve is, hogy a kérelemhez hozzájárulnak.

Az utóbb említett esetekben különben czélszerű lehet az, ha a felek (a régi és az új óvadék tulajdonosa) egy közös megbízott (közjegyző stb.) útján kérik és eszközöztetik a kicserélést. E közös megbízott kezeihez szolgáltatják át a felek az okmányaikat, értékeiket stb. s ez eszközözi egyfelől az új óvadék biztosítását, másfelől ez terjeszti a felek nevében a minister elé az új óvadék megtörtént biztosítására vonatkozó okmányokat, valamint az ezek alapján feloldandó régi óvadéokra vonatkozó ajánlati okmány-másolatot s ugyan ő ejti meg a feloldott régi óvadék esetleges értékesítésével a felek közt az elszámolást, illetőleg az egyik félnek a másik iránt támasztott igényei kielégítését.

* * *

Ha a honvédelmi minister az új óvadékot elfogadja, akkor egyszersmind a régi óvadékot az óvadéki kötelek alól feloldja.

A feloldás a bekeblezéssel biztosított régi óvadéokra vonatkozólag akként történik, hogy a honvédelmi minister a nála őrzött régi eredeti ajánlati okmányra a feloldási záradékot rávezeti, e záradékban egyszersmind az óvadék telekkönyvi törlésére engedélyt ad (esetleg a házaselek által kiállított s előterjesztett törlési engedélyt jóváhagyja) s a feloldási záradékkal ellátott régi eredeti ajánlati okmányt (törlési engedélyt) a feleknek vissza szolgáltatja. Ennek alapján a felek a telekkönyvi hatóság nál a bekeblezés törlését kieszközölhetik.

Az értékpapirokkal biztosított régi óvadék feloldása esetén a honvédelmi minister a nála őrzött régi eredeti ajánlati okmányra a feloldási záradékkal ellátja és az óvadék feloldásáról a feloldási záradékkal ellátott okmány megkebleztetett másolatát) a feleknek kiszol-

gárda s arról egyszersmind, az értékpapírok különféle-
 megkülönböztetésével (záloglevél stb.), az illető pénz-
 tárt (k. kir. központi állampénztárt, a bécsi k. k. Staats-
 schuldenschatz, a bosznia-hercegovinai országos kormá-
 nányt), illetőleg az értékpapirt kibocsátó pénzügyintézetet
 (bankot, takarékpénztárt stb.) értesíti.

A feloldott régi óvadéki értékpapírok helyébe az
 illető pénztár *szelvényes* értékpapírokat szolgáltat ki,
 melyekben a következő eljárás¹ követendő:

Az *általános* (egységesített) és az *osztrák állam-
 adóssági*, valamint a *bosznia-hercegovinai* országos
 kölcsönkötvényeket a tulajdonos *girójával*² ellátottan, a
 kamatfizetési ivvel és a régi eredeti ajánlati okmányokkal
 (illetőleg részleges feloldás esetén ennek másolatával)
 együtt a bécsi „k. k. Staatsschuldenkasse“-nál, illetőleg a
 bosznia-hercegovinai országos kölcsönkötvényeket a sara-
 jevoi országos pénztárnál kell rövid uton átvételi elismer-
 vény ellenében benyújtani. A feloldott értékpapírok
 giró nélkül a budapesti m. kir. pénzügyintézetnél
 közvetlenül, vagy a feloldó k. kir. pénzügyintézet által nyúj-
 tandók be.

Ha időközben az értékpapírok tulajdonosának vál-
 tása áll elő, az az igazolt új tulajdonos részére átadandók
 a pénztár s ügyintézői költményezést értékpapírok
 helyett hasonló, *szelvényekkel* ellátott értékpapírokat
 állít ki, illetve kézbesít az igazolt tulajdonosnak (meg-
 bízottnak) kezébe.

A feloldott *zálogleveleknek*, *községi kötvé-
 nyeknek* (szóval: nem állampapíroknak) szelvényes.

¹ Lásd az eljárás részleteire nézve a „Rendeleti Közlöny“
 1909. évi 5. számában közzétett magyar pénzügyministeri utasítás
 32—34. §-ait, illetőleg a közzétévő honvédelmi ministeri körrende-
 letben hivatkozott osztrák pénzügyministeri utasítás 19—21., illetőleg
 a bosznia-hercegovinai országos kormány által kibocsátott utasítás
 19—21. §-ait.

² A „giró“ e záradékból áll: „Ich zediere vorbezeichnete
 Obligation an . . .“ (Következik annak a neve, akire a kötvény
 czedáltatik, illetve az óvadéknyújtó neve). Különben a „giron in
 bianco“ is elég, amely a tulajdonosnak hitelesített aláírásából áll.

értékpapírokkal való kicserélése végett rövid uton ahhoz
 a pénzügyintézethez (bankhoz, takarékpénztárhoz stb.) kell
 fordulni, amely azokat kibocsátotta, illetőleg annak idején
 költményezte. Együttal be kell ott mutatni az illető pénz-
 intézet által a költményezéskor *netán*¹ külön kiállított
 kamatfizetési ivet (nyilatkozatot) is.

Értékpapírok kisorsolása.

Ha az értékpapírokbán (állampapírokbán, zálogleve-
 lekben stb.) letett óvadék vagy annak egy része kisorsol-
 tatik, akkor a fél kötelessége megfelelő számú, új érték-
 papírok (kötvények, záloglevelek stb.) bevásárlása és
 költményeztetése iránt késedelem nélkül intézkedni, de
 tényleg érdekében is áll ez a feleknek, mert a kisorsolt
 értékpapír a beváltásra kitűzött időn túl nem kamatozik.

A kisorsolt értékpapírok helyett vagy ugyanoly, vagy
 más fajta értékpapír (esetleg ingatlan) is felajánlható; a
 feltétel csak az, hogy az értékpapír (vagyontárgy) is alkal-
 mas legyen házassági óvadéknak, továbbá hogy az óvadék
 eszentul s jövedelmezzen legalább annyit, amennyit az előirt
 óvadéktőke 4⁰/₀-os jövedelme kitesz, hogy a pótlás, illetve
 kicserélés a házasságfelek beleegyezésével történjék.

A házassági óvadéknak kisorsolás folytán szükségessé
 váló kiegészítése (rekonstrukciója) legegyszerűbb abban
 az esetben, ha a kisorsolt értékpapírt *ugyanaz* a tulaj-
 donos *ugyanazon kibocsátó intézet* értékpapíraival
 pótolja.²

Ebben az esetben a honvédelmi minister engedélyét
 nem kell az óvadék kiegészíthetése és a kisorsolt értékek
 szabaddá írására külön kikérni, sem pedig az új óvadék-
 ról új ajánlati okmányt kiállítani, hanem a tulajdonosnak

¹ Több pénzügyintézet ilyen kamatfizetési ivet (nyilatkozatot) nem
 állít ki külön, hanem az értékpapírokat vagy az ajánlati okmányt
 záradékolja megfelelően a költményezéskor.

² Tehát akkor is, ha például a magyar jelzálog hitelbank
 4¹/₂⁰/₀-os vagy 5⁰/₀-os kisorsolt záloglevelét ugyanaz a tulajdonos
 ugyanilyen, de csak 4⁰/₀-os záloglevellel pótolja és megfordítva, vagy
 ha kisorsolt magyar állampapír helyett megint (bármilyen) magyar
 állampapírt ajánl fel.

a pótlás eszközölhetése céljából az alább említendő okmányok benyújtásával közvetlenül a kibocsátó (pénz-) intézethez kell fordulnia. A kibocsátó intézet (tehát magyar állampapírokra nézve: a budapesti magyar kir. központi állampénztár,¹ egységesített és osztrák állampapírokra nézve: a bécsi k. k. Staatsschuldenkassa, a bosznia-hercegovina országos kölcsönkötvényekre nézve: a sarajevo-i országos pénztár, az egyes záloglevelekre stbire nézve pedig: az ezeket kibocsátó pénzügyintézet) már tudja az ő teendőit, amelyek abból állnak, hogy az új értékpapírt kötményezi s a fél által hozzá benyújtott régi ajánlati okmány másolatát a megtörtént kicserélést záradékként igazolja, az új kötményezett értékpapírt (a rávonatkozó új kamatfizetési ivvel, amennyiben ilyen kiállítatik) a kamatélvezetre jogosultnak kiszolgáltatja s a záradékolt ajánlati okmány-másolatot a honvédelmi miniszter elé terjeszti.

Ami a kisorsolt értékpapírnak ily módon való pótlása céljából a kibocsátó (pénz-) intézethez benyújtandó okmányokat illeti, kiemelem, hogy a **zálogleveleket** s efféléket kibocsátó intézetek rendszerint megelégednek azzal, ha a fél hozzájuk személyesen vagy magánlevelben a *regi ajánlati okmány másolatot* és a *kisorsolt értékpapírt* egyszerűen benyújtja, aminek megtörténtével a kisorsolt értékpapír helyett ők maguk adnak és kötményeznek egy újat, utólagos elszámolás mellett, — ellenben az **állampapírokra**, még pedig úgy a magyar, mint az osztrák állampapírokra, valamint a bosznia-hercegovinai országos kölcsönkötvényekre vonatkozólag fenálló külön kötményezési utasítások² értelmében az eme papírokra nézve a fentiek szerint illetékes pénztárakhoz a régi ajánlati okmány-másolat, továbbá a kisorsoltnak helyébe lépő *új értékpapír* is, valamint az erről kiállított „jegyzék” is (lásd mintáját a III. fejezetben „Állampapírok kötményezése” cím alatt) beterjesztendő s az illető pénztár az új kötvény kötményezésekor arról egyszersmind új kamatfizetési ivet is kiállít s azt a félnek kiszolgáltatja, a *kisorsolt* kötvény

¹ A központi állampénztárhoz való közvetítés végett a benyújtás valamelyik m. kir. vagy boszniai adóhivatalhoz is történhetik

² L. az 1909. évi Rendeleti Közlöny (Szabályrend.) 5 számát.

pénzbeli ellenértékét pedig a kisorsolt kötvény¹ és rávonatkozó kamatfizetési iv bevonása mellett, a beváltás (esedékesség) idején kifizeti.

A honvédelmi miniszter a most vázolt esetekben a hozzájutó ajánlati okmány-másolat alapján a megtörtént kiegészítést a nála őrzött eredeti ajánlati okmányra feljegyezteti s a másolatot az óvadéknyújtónak visszaadja.

Minden más esetben, vagyis ha a kisorsolt értékpapírnak *nem* ugyanazon tulajdonos által vagy *nem* ugyanazon kibocsátó intézet értékpapíraival való pótlása czélozatik: új ajánlati okmányt kell kiállítani, illetőleg éppen úgy kell eljárni, amint fentebb az „Óvadék kicserélése” cím alatt előadatott. Tehát: az új óvadék a III. fejezet értelmében biztosítandó² s a kicserélés megengedése iránt, a házassági óvadéki okmányok és a régi óvadékokra vonatkozó ajánlati okmány-másolat felterjesztésével a honvédelmi miniszterhez kell fordulni, aki az óvadék elfogadásával egyidejűleg a kisorsolt értékpapírt az óvadéki kötelék alól feloldja, az ajánlati okmányt és másolatát ehhez képest záradékozza s a feloldásról a kisorsolt értékpapírra nézve illetékes pénzügyminisztert, illetőleg kibocsátó (pénz-) intézetet értesíti.

Ha az utóbbi esetben az egész régi óvadék újjal cseréltetett ki, a honvédelmi miniszter a régi eredeti ajánlati okmányt adja vissza a félnek, míg részleges feloldás esetén csak a megfelelően záradékolt ajánlati okmány másolatát. A kötvénytulajdonos ezután a kisorsolt értékpapírok beváltása végett tartozik azt, a hozzátartozó (rég) kamatfizetési ivvel és a régi ajánlati okmánnyal (másolat)

¹ Az általános és az osztrák államadóssági kötvények ezenfelül a tulajdonosnak hitelesített *giro*jával is ellátandók benyújtás előtt. E végből az is elég, legalább a korábbi utasítás szerint az is elfogadható, ha a tulajdonos az aláírását a kötvényre egyszerűen rávezette és hitelesítette a kötvényen (*Giro in bianco*).

² Ugyancsak „Az óvadék kicserélése” cím alatt van ismertetve az az eljárás is, amidőn az óvadéknyújtónak nincs külön vagyona arra, hogy a kisorsolt értékpapír helyett ennek beváltása előtt egy más értékpapírt adjon, hanem a lekötendő új vagyontárgy beszerzéséhez a kisorsolt értékpapír értékét akarja felhasználni.

lattal) együtt az illetékes pénztárhoz¹ külön beadvány nélkül benyújtani. Ha az állampapírokra vonatkozó kamatfizetési ív elveszett: akkor az ezt helyettesítő nyilatkozat (lásd később: „az óvadéki okmányok elveszése“ alatt) csatolandó. Ha a kisorsolt kötvény tulajdonosának személyében változás állott be, ez a körülmény okmányilag igazolandó. Ha a kötményezett kötvénynek csak egy része sorsoltatott ki, akkor az illető pénztár a lekötve maradó részről egy újonnan kiállított, kötményezett kötvényt is ki fog szolgáltatni a kötvény kisorsolt értékének kifizetése és az ajánlati okmány-másolatnak visszaadása mellett. Hogy a kisorsolt kötvény értékének felvételére ki a jogosult, azt az illető kibocsátó intézet, saját felelősségére, maga állapítja meg.

A kisorsolásokról az illető kibocsátó intézetek (pénzintézetek, pénzügyminisztérium) a honvédelmi ministert értesítik.

Ha a felek az óvadék kiegészítésére vonatkozó kötelezettségüknek a kisorsolt értékpapír visszafizetésének határnapjáig meg nem feleltek: a honvédelmi miniszter a kisorsolt értékpapírt és az ajánlati okmány másolatát, valamint a kamatfizetési ívet beköveteli és a kicserélést hivatalból foganatosítja.

Az óvadék visszakérése.

A jelenleg érvényben álló nősülési szabályzat a régitől eltérően szabja meg az óvadéki kötelék tartalmát. Míg a régi szabályzat szerint az óvadéki kötelék meg-

¹ Zálogleveleket s efféléket ahhoz a (pénz-) intézethez kell betérjesztetni, amely azokat annak idején kötményezte; míg a magyar állampapírokat a budapesti m. kir. központi állampénztárhoz vagy közvetítés végett valamely magyar vagy bosznia-hercegovinai adóhivatalhoz, osztrák állampapírokat, még pedig az egységesített államadóssági kötvényeket a bécsi „k. k. Staatsschuldenkassa“-hoz vagy közvetítés végett valamely magyar, osztrák vagy bosznia-hercegovinai adóhivatalhoz, a nem egységesítetteket azonban csak az említett osztrák vagy bosznia-hercegovinai pénztárak valamelyikéhez. A bosznia-hercegovinai országos kölcsönkötvényeket a bosznia-hercegovinai országos kormányhoz kell benyújtani.

szűnt, ha a nő meghalt, addig az új nősülési szabályzat szerint az óvadék a férj özvegyére jutása esetén is lekötve marad, ha a házasságból kiskoru, még el nem látott gyermekek vannak életben.¹

Viszont a nősülési szabályzatot közzétevő 1908 évi 4719/eln. számú honvédelmi ministeri körrendelet 3. pontja szerint a házasságok kérelmére a honvédelmi miniszter fogja engedélyezni a házassági óvadéktőkének megfelelő leszállítását abban az esetben, ha az óvadék a régi nősülési szabályzat hatálya alatt biztosított s az új nősülési szabályzat szerint kisebb óvadéktőke volna a férj részére biztosítandó².

Miután továbbá az új nősülési szabályzat szerint csapattisztek csak őrnagytól lefelé tartoznak házassági óvadékot tenni, míg a régi szabályzat szerint csak a vezérőrnagyok s ezeknél magasabb rendfokozatúak nősülhettek házassági óvadék biztosítása nélkül: szükséges dolog, hogy az új szabályzat, csapat-, illetve csendőtisztekre nézve, amenny az alezredesi című öközet a törvény tartja fenn az óvadék biztosítását az új nősülési szabályzat hatálya alá az óvadéktőkék feloldását szintén kérhetik.

Ezek előrebocsátása után lássuk most már részletesen,

¹ Az új nősülési szabályzatot közzétevő 1908. évi 4719/eln. sz. honvédelmi ministeri körrendelet (R. K. 1908. évi 15. sz.) szerint azonban a régi nősülési szabályzat hatálya alatt biztosított óvadékok tulajdonosai utólag, az ajánlati okmány kiegészítése (hitelesített pótnyilatkozat) útján önként alávethetik magukat az új szabályzat ama rendelkezésének, mely szerint az óvadék a férj özvegyére jutása esetén is lekötve marad, ha a házasságból kiskoru gyermekek vannak.

² Ha például egy 30 éven felüli korban nősült százados a régi nősülési szabályzat szerinti évi 2000 kor. mellékjövédelmet annak idején 50.000 korona névértékű 40.000 os értékpapírokkal biztosította, az új nősülési szabályzat életbelépte folytán, nevével egyetértőleg kérheti, hogy óvadéktőkéje 40.000 koronára leszállítsassék, mert részére az új nősülési szabályzat szerint csak 40.000 korona töke volna biztosítandó. Lásd még alább az óvadéktőke méltányosság-ból való leszállításának azt az esetét, ha a katonaiállományhoz tartozó férj időközben betöltvén 30-ik életévét, csakis ezen az alapon kérheti az óvadéktőke leszállítását

hogy mely esetekben lehet az óvadék feloldását vagy leszállítását kérni *feltétlenül* és mely esetekben van a honvédelmi minister *belátásának* fentartva, hogy az óvadékot *méltányossági okokból* feloldja vagy leszállítsa.

Az alább említendő *méltányossági* eseteken *kivül* ~~feloldásának~~ az óvadéki kötelek a következő körülmények fennállása esetén és pedig:

a) a nő halála folytán, még pedig a hátrahagyott kiskorú gyermekekre való tekintet nélkül csak akkor, ha az óvadék a régi nősülési szabályzat hatálya alatt biztosított s az óvadéknyújtó utólag nem vetette alá magát az ajánlati okmány megfelelő kiegészítése után¹ az új (jelenleg érvényben álló) nősülési szabályzat rendelkezéseinek, — *minden más esetben*² pedig csak akkor, ha a házasságból kiskorú gyermekek nem maradtak hátra, ha azonban ilyen gyermekek vannak:

α) e gyermekek nagykorúvá váltak, vagy korábbi el látása³ vagy halála esetében;

β) az özvegy férj újra megnősülése vagy halála esetében;

b) a házasságnak bírósági uton történt felbontása (semmissé nyilvánítása) folytán;

c) a férjnek (özvegy férjnek) a ~~rendfokozatára~~ ~~rendfokozatára~~ vagy előléptetése vagy átlépése folytán, ~~amelyre az óvadéknyújtó kötelezett~~;

d) a férjnek (özvegy férjnek) a ~~rendfokozatára~~ vagy a ~~rendfokozatára~~ szolgáláton kívüli viszonyba lépése folytán;

e) a férjnek rendfokozatáról való leköszönése vagy rendfokozatának elvesztése (a honvédségtől vagy csendőrségtől való kilépése) folytán;

¹ Lásd a bevezető első bekezdéshez fűzött lábjegyzetet.

² Tehát: ha az óvadék már az új nősülési szabályzatban foglalt ajánlati okmány alapján biztosított, vagy ha a régi szabályzat értelmében biztosított óvadék tulajdonosa utólag (az ajánlati okmányra vezetett hitelesített nyilatkozatával) önként alávettette magát az új nősülési szabályzat rendelkezéseinek.

³ Hogy mikor tekintetnek *ellátottnak* a kiskorú gyermekek, arra nézve az 1887. évi Rendeleti Közlöny 18. számában közzétett 1887. évi XX. törvényczikk 13. §-a mérvadó.

f) az özvegy nőnek újból férjhezmenetele vagy halála folytán.

De feloldandó a dolog természete szerint az óvadék akkor is, ha annak érvényesen megtörtént biztosítása után, a czélba vett házasság bármely okból (pld. az ara vagy vőlegény halála stb.) tényleg létre nem jő.¹

Hogy az óvadék leszállítása a házasfelek által akkor is kérhető, ha a régi szabályzat hatálya alatt nagyobb összeggel biztosított, mint amennyi az új szabályzat szerint megköveteltetett volna, azt már említettük.

Ha tehát a fenti esetek valamelyike fennforog, akkor a fél² ezt egy 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodványban, esetleg³ az óvadék feloldását indokoló körülmények okmányszerű igazolása, (a nő halotti bizonyítványa vagy az özvegy újbóli házasságra lépéséről szóló esketési bizonyítvány stb.) és az óvadék letételekor kiállított ajánlati okmány-másolat⁴ csatolása mellett *közvetlenül* a honvédelmi ministertől kérelmezze.

Ha valamely az óvadék megszüntetését megállapító (fentebb a—f) alatt említett) körülmény beállása daczára

¹ Ily esetben czélszerű a kérvény kapcsán egyuttal a már elnyert „nősülési engedély“-t és házasságkötési „igazolvány“-t is visszaterjeszteni, mert különben azokat a honvédelmi minister követei be.

² Ha nem maguk a házasfelek folyamodnak, úgy czélszerű a házasfelek beleegyező nyilatkozatát csatolni, mert különben a honvédelmi minister előzetesen a kérvényt alá nem irt házasfelet nyilatkozattételre szölli fel, habár a házasfelek egyszerű ellenzése a fenti a—f esetekben az óvadék feloldását meg nem gátolja s ök legfeljebb bírói uton érvényesíthetik az óvadéknyújtó ellen netán továbbra is fentartandó igényeiket. A *honvéd közigazgatás szempontjából* az óvadéknyújtó nem kötelezhető az a—f pontokban felsorolt körülmények fennforgása esetén a további óvadéknyújtásra.

³ Olyan körülményt persze nem kell *okmányilag* igazolni, amely a honvédelmi minister előtt ugys ismeretes, például a férj tartalékba helyezése.

⁴ E másolatot az óvadék letételekor a fél a honvédelmi ministertől visszakapta. Ha a másolatot feltalálni, illetőleg előterjeszteni nem tudná, úgy a gátló körülményt egyszerűen említse meg a kérvényben. Az eredeti példány ugys a honvédelmi ministeriumban őriztetik.

sem kéretik a biztosítás feloldása, a honvédelmi minister a feloldás iránt hivatalból is intézkedhetik.

Mielőtt most már a honvédelmi minister által feloldott óvadékkal való elbánásra áttérnénk, lássuk, mely esetekben van helye az óvadék feloldásának vagy leszállításának *méltányossági* okokból.

Ezeket az eseteket a nősülési szabályzat a 24 § ban szabályozza a következőképpen:

1. *Méltánylást érdemlő* esetekben a honvédelmi minister valamely biztosítva levő házassági óvadéknak arra az összegre való leszállítását is megengedheti, amely a férjnek a kérelem idején viselt rendfokozatára és életkorára való tekintettel meg van szabva.

Tehát, ha például a férj időközben előlépett (hadnagyból főhadnaggyá, főhadnagyból századossá stb.), úgy kérheti, hogy óvadéktőkéje az új rendfokozata szerint megszabott összegre leszállítsassék. Hasonlóképpen megfelelő leszállítást kérhet az a tiszt, aki 30 éven aluli korban nősülvén, az óvadékat 50⁰.-nyi többlettel biztosította s később a 30. életévét betöltötte.¹

2. A honvédelmi ministernek marad fentartva az elhatározás a tekintetben is, vajjon és mily mértékben engedélyezze tényleges vagy nem tényleges tiszteknek (tisztviselőknél) vagy özvegy nőknél az óvadéktőke biztosításának feloldását a végből, hogy az óvadékköteles a fölött egy vagy több leánya *házasra kerüléséig* lehetővé tétele vagy kelengyével való ellátása *származás* egészben vagy részben rendelkezessék.

3. Nyugállományu tisztnek és honvéd (csendő)

¹ E szabálynál fogva azok is csak *méltánylást érdemlő*, tehát indokolt esetben igényelhetik óvadékuknak leszállítását, akik a *régi szabályzat hatálya alatt* nősültek 30 éven aluli korban s most már ugyanabban a rendfokozatban 30-ik életévüket betöltötték, vagy pedig akik időközben előléptek. Ellenben akik a régi szabályzat hatálya alatt azonos rendfokozatban nősültek s e rendfokozatban az új nősülési szabályzat szerint a réginél kevesebb óvadéktőkét kellene biztosítaniok: **indokolás nélkül** kérhetik a bevezető részben előadottak alapján, illetőleg a nősülési szabályzatot közzétévő, 1908. évi 4719/eln. számú körrendeletre (R. K. 15. sz.) való hivatkozással óvadékuknak leszállítását.

tisztviselőknél, valamint tiszték és honvéd (csendő) tisztviselők özvegyeinek kérelme folytán az óvadéktőke biztosítását a honvédelmi minister egészben vagy részben feloldhatja. Ha a házassági óvadék visszaadásáért folyamodó fél a házassági óvadék jövedelmétől és a nyugdíjtól független, megfelelő magasságu mellékjövedelem élvezetét kimutatni képes, vagy ha az óvadékkötelesek anyagi helyzetének állandó feljavítása céljából a házassági óvadéknak értékesítése, különös körülményeknél fogva, nyilván azoknak érdekében áll.

Az óvadéktőke biztosításának *kivételes* feloldására vagy leszállítására (lásd fenti 1–3. pont) irányuló, 1 koronás bélyeggel ellátott kérvényeket az ajánlati okmány másolatának¹ csatolásával az *előljáró parancsnokság* nál (*illetékes nyilvántartó hatóságnál*) kell benyújtani; ez kipuhatólja, vajjon az óvadék felhagyása tekintetében fentebb megjelölt előfeltételek fenforognak-e, esetleg a folyamodóktól a megfelelő bizonyítékokat beköveteli. A kérvények ezután szolgálati uton a honvédelmi minister elé terjesztendők, mely alkalommal a közbeeső parancsnokságok a kérelem tekintetbevehetősége felől nyilatkozni tartoznak.

A honvédelmi minister azonban az óvadék feloldását, illetve leszállítását, főleg az 1. és 3. pont esetében csak *kivételesen, méltánylást érdemlő* körülmények közt fogja engedélyezni, következőleg az ily kérelmet alaposan indokolni kell. Ily indokok lehetnek, hogy a házastársak huzamos, költséges betegeskedés, sorscsapások, másokért történt jótállás, gyermekeik neveltetése stb. miatt adósságba keveredtek, vagy kölcsönt volnának kénytelenek felvenni, mely után magasabb kamatot kellene fizetniök, mint a minőt az óvadék illető részlete tényleg hajt; indokul szolgálhat továbbá, hogy a

¹ Az ajánlati okmány másolatát még az óvadék biztosítása alkalmával visszakapták a felek, míg az eredetit a honvédelmi minister annak idején megőrzés végett visszatartotta. Ha az ajánlati okmány másolata fel nem található, illetőleg elő nem terjeszthető, az ezt gátló körülmény a kérvényben felemlítendő.

házastársak pénzvisszonyai rendezettek, vagy hogy a feloldandó óvadékrészt jövedelmező üzletbe, vagy esetleg házvásárlásra akarják fordítani, mire nézve az engedély elnyerése reményében a (bemutatandó) adásvevési szerződést már meg is kötötték, vagy hogy a házastársak az óvadékon kívül más jövedelemmel, esetleg ingatlannal is bírnak, mely utóbbinak kellő hasznosítása és kezelése végett forgó tőkére van szükségük stb.

A felhozott indokokat lehetőleg okmányszerűleg igazolni szükséges. Az életkor igazolására a keresztlevél (születési bizonyítvány) szolgál, azt azonban, hogy a férj egy bizonyos rendfokozatba vagy katonai állásba lépett, mint közhirre kerülő tény, külön igazolni nem kell.

A kérvény 1 koronás bélyeggel látandó el s a honvédelmi miniszterhez bármelyik házaspár, vagy az óvadéknyújtó harmadik személy által benyújtható, de egyszersmind a többi érdekelt félnek a kérelemhez való hozzájárulása (az illetőnek írásbeli nyilatkozata által) igazolandó.

4. Ha az óvadéknak, vagy az óvadék egy részének feloldása és kiszolgáltatása a fent vázolt esetek fenn nemforgása miatt a honvédelmi miniszter hatáskörén kívül esik, akkor esetleg az érdekelt fél (házastárs vagy az óvadéknyújtó harmadik személy) a kérelmével Ő cs. és apostoli kir. Felségéhez fordulhat. A *felségfolyamodvány* indokai, felszerelése s a kérelem szövegezése tekintetében az imént előrebocsátottak, a felségfolyamodvány külalakja, bélyege és benyújtási módja tekintetében pedig a jelen kézikönyv V. fejezetében foglaltak kellő felvilágosítást nyújtanak; e helyütt csak arra figyelmeztetek különösen is, hogy ha a folyamodványt maga a férj szándékozik benyújtani, úgy ő ehhez a szolg. szab. I. R. 80. pontja értelmében, előljáró csapatparancsnok engedélyét kikérni s a nyert engedélyét a felségfolyamodványban megemlíteni tartozik.

* * *

A honvédelmi miniszter az óvadéktőke biztosításának teljes feloldása esetében a feloldási záradékkal ellátott eredeti ajánlati okmányt kiszolgáltatja, részleges feloldás

esetében pedig ezt az ajánlati okmányon kitünteti és mind a két esetben az *értékpapirokban* biztosított óvadékra nézve illetékes pénztár felettes hatóságát (kibocsátó intézetet) megfélelően értesíti

Jelzőlagilag (*bekeblezéssel*) biztosított óvadékokra vonatkozólag a feloldási záradékban egyszersmind a telekkönyvi törlésre való engedélyt is megadja, vagy a házaspár által kiállított s előterjesztett „törlési engedély“-t, illetőleg „*részeltörlési* engedély“-t a jóváhagyási záradékkal ellátja.

A *bekeblezéssel* biztosított s feloldott óvadék telekkönyvi törlését a fél a honvédelmi ministertől nyert okmányok alapján a telekkönyvi hivatalnál kieszközölheti, — amennyiben az óvadék bíróság lefoglalva (felülkeblezve) nincs. (L. „Végrehajtás az óvadékra.“)

Ha a felsorolt óvadék (óvadékrész) *záloglevelekben*, községi kötelezvényekben, szóval olyan értékpapirokban biztosított, amelyek az *állampapirok* közé nem tartoznak, akkor azokat a miniszter által visszaszolgáltatott eredeti ajánlati okmányával (részleges feloldás esetén az ajánlati okmány másolatával) együtt egyszerűen be kell mutatni annál a pénzügyintézetnél (banknál stb.), amely annak idején a kötményezést eszközölte s a pénzügyintézet a feloldott értékpapirok helyett akadály nélkül ki fogja szolgáltatni az újonnan kiállítandó szelvényekkel (coupon) ellátott zálogleveleket (kötvényeket stb.) a félnek, feltéve, hogy azokat bírói letiltások nem terhelik (l. Végrehajtás az óvadékra). Ha a pénzügyintézet az értékpapiroknak annak idején történt *kötményezésekor* külön kamatfizetési ívet (kötményezési nyilatkozatot) állított ki, akkor a pénzügyintézethez ez is benyújtandó.

Amennyiben a feloldott óvadék (óvadékrész) *állampapirokban* állna, úgy ezeknek *szelvényes* értékpapirokkal (kötvényekkel) való kicserélése céljából a következő eljárás¹ követendő:

¹ Lásd az 1909. évi Rend. Közl. 5. számában közzétett magyar pénzügyminiszeri utasítás 35.—48. §-ait, illetőleg a közzevető rendeletben hivatkozott osztrák és közös pénzügyminiszeri stb. utasításokat.

A magyar államadóssági kötvény tulajdonosa vagy törvényesen hitelesített és 1 koronás bélyeggel ellátandó meghatalmazással igazolt megbízottja a kötményezett kötvényt a kötményezés alól leendő feloldás végett, a honvédelmi minister által feloldási záradékkal ellátott *eredeti ajánlati okmánynyal (részleges feloldás esetén az ajánlati okmány-másolattal)* s a kötvényhez tartozó kamatfizetési ivvel együtt, bélyegmentes elismervény ellenében a budapesti m. kir. központi állampénztárhoz tartozik benyújtani, akár közvetlenül, akár valamely m. kir. adóhivatal útján. Ha időközben változás állott be a tulajdonos személyében, az erre vonatkozó igazoló okmányok is benyújtandók. A horvát-szlavon földtehermentesítési kötvények a zágrábi földtehermentesítési alappénztárhoz nyújtandók be.

Ha a kamatfizetési iv elveszett, e helyett az „Óvadéki okmányok elveszése“ cím alatt alább említett nyilatkozat csatolandó. Ha pedig a kamatélvezetre jogosult meghalt, akkor e nyilatkozat a kamatélvezetre jogosult törvényes örökösei, illetve egészben vagy részbeni cselekvőképtelenségük esetén azok törvényes képviselője (gyám, gondnok) által állítandó ki, vagy esetleg a hagyatékot tárgyaló hatóságnak egy oly értelmű, 2 koronás bélyeggel ellátandó bizonyítványa nyújtandó be, hogy az elveszett kamatfizetési iv alapján kamatfizetésre irányuló igény már nem áll fenn.

Ugyanily eljárás követendő az *általános* és az *osztrák* államadóssági kötvényekkel (sorsjegyekkel), valamint a *bosznia-hercegovinai* országos kölcsönkötvényekkel, csakhogy az *általános* és az *osztrák* államadóssági kötvényeket a *bécsi* k. k. Staatsschuldenkassához, a bosznia-hercegovinai országos kölcsönkötvényeket pedig a *sarajevo*i országos pénztárhoz kell benyújtani s a nem-magyar állampapíroknak a tulajdonos *giro*jával¹ is el kell látva lenniök.

Az illető pénztár — az ott megejtett eljárás után — a feloldott kötvények helyébe lépő szelvényes (kuponnal

¹ A „giro“ e záradékból áll: „Ich zedlere vorbezeichnete Obligation an . . .“ (Következik az óvadéknnyújtónak, illetőleg annak a neve, akire a kötvény czedáltatik.) A „giro in bianco“ is elfogadhatott eddig, amely csupán a tulajdonosnak hitelesített aláírásában áll.

ellátott) kötvényeket (sorsjegyeket) a felmerült csekély költség megtérítése ellenében a félnek ki fogja szolgáltatni, amennyiben pedig csak *részleges* feloldás forog szóban: a lekötve maradó óvadékrészt újra kötményezi s a kötményezett új kötvényt és a rávonakozólag kiállított új kamatfizetési ivet szintén kiszolgáltatja, egyszerismind pedig az új kötményezett kötvény ismertető jeleit az ajánlati okmány másolatán feltünteti s e másolatot felettes hatósága útján a honvédelmi minister elé juttatja.

Kamatok felvétele és átutalása.

A honvéd közigazgatás a házassági óvadéku felajánlott tőkék biztonságáért és kamatozásáért szavatosságot nem vállal.

A feleknek maguknak kell tehát gondoskodniok az óvadéki jövedelemnek és az idők folytán netán veszélynek kitett óvadéktőkének esetleg kényszer útján szükségessé váló behajtásáról.

Az értékpapírok után esedékes kamatok felvétele, esetleg a kamatoknak valamely más pénztárhoz (adóhivatalhoz) való utalása (átutaltatás) iránti intézkedés is tehát a felek dolga. Idevonakozólag a következők tartandók szem előtt:

Az államadóssági kötvények, záloglevelek stb. után esedékes kamatok egyszerű *bélyegtelen*,¹ a kamatok összegét, lejáratí idejét, valamint a kötvény ismertető jeleit tartalmazó nyugtára fizettetnek. A nyugtán kívül a kamatfizetési iv is felmutatandó, amennyiben ilyen a kötményezés alkalmával s az értékpapírok különféleségéhez képest kiállítatott.

Az *államadóssági* kötvényekre vonatkozó nyugtáblanketták az állami adóhivataloknál ingyen kaphatók. A *záloglevelekre* s efféle nem állampapírokra vonatkozó nyugtákat, aláírás végett, az illető pénzüintézet szokta a feleknek beküldeni.

¹ Adómentes értékpapírok nyugtái és azok hitelesítései bélyegmentesek. (Bély. és ill. szab. 102. tét. h.)

Aki ez okmányokat felmutatja, annak kezéhez teljesíti az illető pénztár a fizetést. Ha tehát más által akarjuk a kamatokat felvételni, elég, ha az illetőnek a kész nyugtát a fizetési ivvel, illetve járadékokmányval — meghatalmazás nélkül — átadjuk.

Magát a nyugtázást, vagyis a nyugtának *aláírását* harmadik személy csak úgy eszközölheti jogérvényesen, ha ahhoz törvényszerűen hitelesített meghatalmazást is felmutat.

Csalások elkerülése végett azonban a fél úgy a biztosíték letétele alkalmával, mint később a fizetést teljesítő pénztárnál a kamatfizetési iv felmutatása mellett szóbelileg kérheti, hogy a kamatok annak fizetessenek, ki a fizetési iv, esetleg a kötvény mellett az aláírásra nézve bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesített nyugtát hoz. *Ily hitelesítések bélyegmentesek.* (Bély. és ill. szab. 45. tétel a) és d) pont.)

Ha *állampapiroknál* a kamatokat átutalni, vagyis azt akarjuk, hogy azok az eddigi helyett más pénztár (adóhivatal) által fizetessenek: ezt kezdetben a biztosíték letételekor a jegyzék illető rovatának megfelelő kitöltése által, később pedig akár a fizetést teljesítő, akár azon pénztárnál, hova az átutalást óhajtjuk, a kamatfizetési iv, illetve járadékokmány felmutatása mellett szóbelileg kérhetjük.

A pénztár a kamatokat a fizetési iv, illetőleg járadékokmány tulajdonosának mindaddig fizeti, míg az illető fél kamatfelvételi jogának megszűntéről nem értesítetik.

Ha tehát az óvadékot egy harmadik személy tette le, akkor ő tartozik a fizető pénztárt ama jognak megszűntéről hivatalosan értesíteni. Addig is a fizetés beszüntetését a pénztárnál szóbelileg kívánhatja.

A *férj halála után* a kamatok élvezete az *özvegy* nőt illeti. Viszont *azok* után az óvadékok után, amelyek már az új *nősülési* szabályzat hatálya alatt tétettek le, a kamatok a *nő halála után az özvegy férfit* illetik, ha a házasságból kiskorú, ellátatlan gyermekek maradtak hátra. Ez utóbbi a *régi* szabályzatok alatt letett óvadékok kamataira nézve csak akkor áll, ha az óvadék-

tulajdonos *utólagosan*, az ajánlati okmányra vezetett pótnyilatkozattal önként alávetette magát az új (jelenleg érvényben álló) nősülési szabályzat rendelkezéseinek.

Ha a kamatok nyugtázására nem a hátramaradt házastárs volt hivatva, úgy ennek a kamatfizetési iv (járadékokmány) előterjesztése mellett a honvédelmi miniszterhez kell fordulnia oly kérelemmel, hogy ez tanusítványt állítson ki részére arra vonatkozólag, hogy a kamatok élvezésére most már ő (t. i. az özvegy házastárs) van hivatva. Ezt a tanusítványt azután az özvegynek egy koronás bélyeggel ellátott kérvény kapcsán a kamatfizetési ivvel (járadékokmányval) együtt az illető pénztárhoz (központi állampénztárhoz, bécsi k. k. Staatsschuldenkasse-hoz, a bosznia-hercegovinai országos kormányhoz, illetőleg a földtehermentesítési alappénztárhoz) kell betérjesztenie új kamatfizetési iv (járadékokmány) kiállításá végett.

Az óvadék és jövedelmének átruházása és elzalogosítása.¹

A házassági óvadék kamatai még önkéntes beleegyezéssel is csak annyiban ruházhatók át, illetőleg zálogosíthatók el, amennyiben ezt a végrehajtási törvények megengedik. (Lásd: „Végrehajtás az óvadéokra.”)

Az *állampapirokra* vonatkozó *kamatfizetési iv* (járadékokmány) átruházásának csak a házaspár (férj és feleség) között lehet helye s bármely harmadik személy részére történő átruházás vagy elzalogosítás érvénytelen és semmis.

Ha a kamatfizetésre nézve ezek szerint állampapiroknál változás kívánatik (péld. hogy a kamatok az eddig jogosult férj helyett a nő kezébe fizetessenek), akkor ezt földtehermentesítési kötvényeknél az illetékes föld-

¹ Lásd idevonatkozólag bővebben az 1909. évi R. K. 5. számában a 13505/eln. 1908. számú körrendelettel közzétett, illetőleg hivatkozott pénzügyministeri utasításokat.

tehermentesítési alapigazgatóságánál, esetleg a horvát-szlavon országos kir. kormányánál a járadéki okmány be-terjesztése mellett: egy 1 koronás bélyeggel ellátott folya-modványban kell kérni, míg — más *magyar* államadóssági kötvényeknél a kamatfizetési iv, az átruházó fél részéről 1 koronás bélyeggel s hitelesített aláírásával ellátott vagy a nő részéről hasonló, de az aláírás hitelességét nem igénylő beadvánnyal a m. kir. pénzügyministeriumhoz küldendő be. *Osztrák* állampapírok kamatfizetési iva a bécsi k. k. Staatsschuldenkassa-hoz, a bosznia-hercegovinai országos kölcsönkötvényekét a bosznia-hercegovinai országos kormányhoz kell ugyanígy beküldeni.

Az átruházás földtehermentesítési kötvényeknél a járadékokmányra vezetetik, más állampapírnál pedig új kamatfizetési iv kiállítása útján foganatosítatik s meg-történte is az illető pénztár által hozatik a honvédelmi minister tudomására. Abban az esetben, ha az államadóssági kötvény kamatai harmadik személy (vagyis: nem a másik házasság) javára ruháztatnak át vagy zálogosítatnak el, a kamatok elzálogosítását célzó adóslevelek és átruházási okiratok, amelyeknek a házassági biztosítékul szolgáló kötvény főismertető jeleit is kell tartalmazniok, ivenként egy koronás bélyeggel ellátott beadvány kíséretében a m. kir. pénzügyministeriumhoz, illetve a magyar földtehermentesítési pénzalap igazgatóságához (*osztrák* állampapí-roknál: a *bécsi* Staatsschuldenkassa-hoz, illetve bosznia-hercegovinai országos kölcsönkötvényeknél: a bosznia-hercegovinai országos kormányhoz) nyújtandók be

Az előző bekezdésben érintett elzálogosítás esetén köteles az adós és a hitelező akár egy külön kiállított s az aláírás tekintetében törvényszerűen hitelesített, egy koronás bélyeggel ellátott meghatalmazásban, akár pedig a szintén törvényszerűen hitelesített adóslevélben, *közös meghatalmazottat* megnevezni, akinek nyugtájára a kamatok, a tartozás kiegyenlítéseig az adós nevére szóló kamatfizetési iv bemutatása mellett fizetendőek lesznek.

A biztosítékul lekötött *kötvények* (záloglevelek stb.) vagyis az óvadéktőke tulajdonjoga a biztosítéki kötelék megsértése nélkül és csak oly megszorítással ruházható

át vagy zálogosítható el, illetőleg szavatolható be, hogy a biztosítéki tőkéből valamely tartozás törlesztése vagy más kötelezettség teljesítése csak a *biztosíték feloldása után* történhetik meg.

A házastársakon *kivül álló* személyekre való át-ruházás vagy elzálogosítás államkötvényeknél csak úgy érvényes, ha ezen körülmény a (kincstári) hitelkönyvben kellően feljegyeztetett.

A kötvények átruházása vagy *hagyatékbirósági beszavatolása* esetén az államadóssági kötvények és a kamatfizetési iv az átruházási okmánnyal (beszavatoló végzéssel), valamint az ajánlati okmány másolatával együtt a központi állampénztárhoz nyújtandók be, mely az átvételről elismervényt állít ki, a kötvény átírását vagy újra kötvényezését foganatosítja — s az ujonnan kiállított kötvényeket s a vonatkozó okmányokat a vétbizonyítvány visszavétele mellett kézbesíti s eljárása eredményét az ajánlati okmány másolatának megfelelő kiegészítése mellett a honvédelmi minister tudomására hozza. Amennyiben *osztrák* vagy *bosznia-hercegovinai* országos kölcsönkötvények átruházása forog szóban: úgy természetesen az értékek és okmányok a *bécsi* cs. kir. Staatsschuldenkassa-hoz, illetőleg a *sarajevői* országos pénztárhoz nyuj-tandók be.

A kötvények *elzálogosítása* esetén az elzalogosi-tási okmány egy, az aláírás tekintetében hitelesített, 1 ko-ronás bélyeggel ellátott beadvány kíséretében a m. kir. pénzügyministeriumnál beadandó.¹

Záloglevelek, községi kötvények stb. tulajdonjoga-nak átruházását, illetőleg azok elzálogosítását az a pénz-intézet jegyzi elő és tünteti ki, amely annak idején a köt-ményezést eszközölte s erről a honvédelmi ministert értesíti.

¹ Ily *elzálogosítások* foganatosításának elrendelése végett *osztrák* állampapírok tekintetében a *bécsi* Staatsschuldenkassához, bosznia-her-cegovinai országos kölcsönkötvények tekintetében a *bosznia-hercego-vinai* országos kormányhoz, *horvát-szlavon* földtehermentesítési köt-vények tekintetében pedig a *zágrábi földtehermentesítési* alap igazga-tóságához kell fordulni.

Az óvadéki okmányok elveszése.

Ha valamely katonaházassági biztosítéku szolgáló magyar államkötvény kamatfizetési ive elvész, a kamatok nyugtázására jogosultnak ezt a körülményt a kamatfizetés megszüntetése céljából a fizetést teljesítő pénztárnál a saját érdekében be kell jelentenie és a m. kir. pénzügy-ministeriumhoz, illetve a földtehermentesítési pénzalap m. kir. igazgatóságához intézendő, egy koronás bélyeggel ellátandó beadványban egy *másodlati* iv kiállítását kell kérelmeznie. E kérvényhez egy, az elveszett kamatfizetési iv lényeges ismertető jeleit tartalmazó, ivenként 1 koronás bélyeggel ellátott s az aláírás tekintetében bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesített oly értelmű nyilatkozat is csatolandó, mely szerint a kamatnyugtázásra jogosult az elveszett kamatfizetési iv alapján a kincstár ellenében semmi nemű igényt támasztani nem fog.¹

Ez a kérvény a kamatfizetést teljesítő pénztár útján is benyújtható, mely esetben az illető pénztár a kamatfizetést további intézkedésig beszünteti s ennek megtörténtét, annak kitüntetése mellett, hogy a kamatok meddig fizetettek ki, felterjesztésében megjelöli.

Ha a kamatnyugtázásra jogosult előtt a kötvény lényeges ismertető jelei ismeretlenek, a m. kir. pénzügy-ministeriumtól, illetve a földtehermentesítési pénzalap m. kir. igazgatóságától ivenként 1 koronás bélyeggel ellátott beadványban kérelmezheti azok közlését.

A kiadott névre szóló vagy kötményezett kötvények avagy más óvadéki okmányok elveszése esetén a megsemmisítésre vonatkozó általános törvények és szabályok irányadók. Államadóssági kötvények elvesztése esetén a jogerős bírói megsemmisítési végzés az ajánlati okmány másolatával és a kamatfizetési ivvel együtt, új kötvény kiállítása végett, a m. kir. központi állampénztárhoz (bécsi

¹ ● *Oszták* államkötvényekre és *bosznia-hercegovinai* országos kölcsönkötvényekre vonatkozólag az eljárás ugyanez, csak hogy a m. kir. pénzügyminister helyett a bécsi Staatsschuldenkassához, illetőleg a bosznia-hercegovinai országos kormányhoz kell fordulni.

Staatsschuldenkassához, bosznia hercegovinai országos kormányhoz, illetve horvát-szlavon földtehermentesítési kötvényekre nézve a földtehermentesítési pénzalap m. kir. igazgatóságához) benyújtandó. (Magyarországra nézve a megsemmisítési eljárást illetőleg lásd az 1868 évi LIV. t.-cz 529—533. §-ait.)

Végrehajtás az óvadékra.

A nőülési óvadéktőke kamataira a honvédkincstár vagy egy harmadik személy javára végrehajtás csak oly kötelezettségekért vezethető, amelyek a házasság tartama alatt mindkét házassfél által közösen, a házasság megszűnte után pedig a nő¹ által vállaltatnak el.

Végrehajtás alá törvényszerűen a kamatoknak csak $\frac{1}{3}$ -a vonható, de ez is csak oly megszorítással, hogy évi 1200 korona (osztrák és horvát jog szerint évi 1000 korona) jövedelem szabad maradjon.

A nőnek vagy a házasságból leszármazóknak élelmzésére azonban e kamatokra végrehajtás korlátlanul vezethető, ellenben a házastársak valamelyikének szüleit törvényszerűen megillető tartása fejében végrehajtás a nőülési óvadék kamataira csak az utóbb említett korlátozással vezethető.

Az óvadéki tőkére vonatkozó átruházások, végrehajtások és egyéb előjegyzések csak azzal a korlátozással fogatosíthatók, — hogy valamely tartozás törlesztése vagy más kötelezettség teljesítése magából a tőkéből csak a mellékjövedelem biztosításának *feloldása után* eszközölhető.

A korlátozásoktól eltérő egyezmény vagy a végrehajtást szenvedő részéről való lemondás hatálylyal nem bír.

A végrehajtási eljárás során hozott bírói végzések ellen felfolyamodásnak, — a kiküldött (bírói végrehajtó) eljárása, végzése és intézkedései ellen pedig 8 nap alatt előterjesztésnek van helye.

¹ Mint láttuk, az új nőülési szabályzat szerint bizonyos esetben már az özvegy férjet is megilleti az óvadék jövedelme; erre az esetre a korábbi keletű végrehajtási törvények nem tartalmaznak rendelkezést.

Eféle tulajdonátruházások, végrehajtások és egyéb előjegyzések a kamatokat fizető pénztár felettes hatóságánál, illetőleg az illető kibocsátó hely (intézet)¹ igazgatóságánál, jelzálogilag biztosított óvadékokra vonatkozólag pedig a telekkönyvben foganatosítandók s a megtörtént fogantatásról az illető intézet (állampénztár, bank. telekkönyvi hivatal) értesíti a honvédelmi ministert; aki az eredeti ajánlati okmányi és a féltől bekövetelendő másolatot ennek megfelelően záradékolja.

Állampapírok konverziója.

A pénzviszonyok és az államhittel javulását az állam fel szokta használni arra, hogy az általa kibocsátott államadóssági kötvényeket *alacsonyabb* kamatozású kötvényekre konvertálja, vagyis közlésezi, hogy az eddigi kötvénytulajdonosoknak, ha ebbeli hozzájárulásukat bizonyos határidőn belül bejelentik, az eddigi kötvények helyett, bizonyos kedvezményes kicserélési feltételek alatt, megfelelő névértékű *alacsonyabb* kamatozású kötvényeket ad cserébe, azoknak a régi kötvénytulajdonosoknak pedig, kik ebbe bele nem egyeznek: készpénzben visszafizeti a régi (magasabb kamatozású) kötvények névértékét.

Ily módon lettek legutoljára 1902-ben a magyar 5⁰/₀-os és 4¹/₂⁰/₀-os vasuti és regale kötvények 4⁰/₀-os koronajáradék kötvényekre konvertálva és amiként akkor is történt,² előreláthatólag ezentul is úgy fog történni, hogy a honvédelmi minister kellő időben közléteendő körrendeletben tudatni fogja, hogy a kicserélés minden további engedély nélkül megtörténhetik és hogy a tulajdonosok a m. kir. pénzügyminister által kibocsátandó hirdetményben

¹ Magyar államadóssági kötvényekre vagy kamataikra vezetett végrehajtásról szóló végzések vagy a végrehajtás alóli feloldó végzések tehát a m. kir. központi állampénztárhoz, a magyar jelzálogbank zálogleveleire vonatkozók pedig a magyar jelzálogbanknak küldendőek meg.

² Lásd 1902. évi R. K. 17. számában közzétett 34817/XV. ex. 1902. számú körrendeletet.

megjelölt kicserélési helyekhez az ugyane hirdetményben megjelölt *időben és módon* fordulhatnak.

Szóval konverzió esetén a felsőbb hatóságok rendelkezéseit kell bevárni és azoknak figyelembe vételével kell eljárni, — magától értetődővén, hogy egészen a felek belátásának marad fentartva, vajjon a konvertált értékpapírok helyébe kibocsátott állampapírokkal vagy más vagyontárgyakkal akarják-e az óvadékokat újra biztosítani.

Az óvadék adója.

Az óvadék megadóztatása Magyarországon is, meg Ausztriában is különböző elvek szerint történik.

Beszéeljünk előbb a *Magyarországon* e tekintetben fennálló jogszabályokról.

A m. kir. közigazgatási bíróságnak 1898. évi június 6-án kelt II. számú döntvénye, illetőleg a m. kir. pénzügyminister által 1908. évi február 26-án 21027. szám alatt kibocsátott végrehajtási utasítás értelmében a házassági óvadék után járó jövedelem *adó* tárgyát *nem* képezi:

1. ha az óvadék *adómentes*¹ értékpapírokból áll,
2. ha az óvadék a *nő* vagyonán van jelzálogilag (bekeblezéssel) biztosítva,
3. ha az óvadék a férj vagyonán van jelzálogilag biztosítva, de ebben az esetben az adómentesség feltételül csak a házasság tartamára terjed ki, ellenben a *nő özvegyiségének* időtartamára csak akkor, ha a jelzálogul szolgáló ingatlan tulajdonjoga vagy hasznélvezete az özvegyre száll,
4. ha az óvadék a házastársak *közös* vagyonán van jelzálogilag biztosítva, szintén a 2., illetve 4. pontban megállapított elvek nyerne megfelelő alkalmazást.

Azt, hogy az óvadéki mellékjövedelem után oly esetben, midőn az a fenti 1—4 alatti körülmények hiányában

¹ Az *osztrák* és az *általános* államadósság kamatai (a magyar államadósságaihoz hasonlóan) Magyarországon is adómentesek. Az óvadékok alkalmas záloglevelek és egyéb magánhitelpapírok is adómentesek.

adómentességre nem tarthat igényt, mely adó fizetendő: az 1908. évi V. törvénycikk, továbbá az 1883. évi XLVI. t.-cz., valamint az 1886. évi XXXVII. t.-cz. határozza meg.

E törvények szerint, ha a mellékjövedelem ingatlanok vagy adóköteles értékpapírok által van biztosítva: a mellékjövedelem 2°/o-a *tőkekamataadó* czimén s ez *utóbbinak* ismét 35°/o-a általános jövedelmi pótagó czimén fizetendő. Ehhez járul még a községi pótagó, melynek százaléka községenként változik

Mindeme adó utólag, vagyis a megelőző évben élvezett jövedelem után vettetik ki.

Viszont ha az óvadék ingatlanra van biztosítva, az ingatlan tulajdonosa jogositva van az óvadéktőkét és kamatait, más terhekhez hasonlóan, minden év január hó végéig a községi előjárásnál, illetőleg városi adóhivatalnál oly czélból bevallani, hogy az 1883. évi XLVI. t. cz. 9—13. §§-aiban meghatározott mód szerint: az ingatlan általános pótagójából a kérdéses adósságok kamatainak 10°/o-a levonassék.

Végül megjegyeztetik hogy ezidőszerint valamely, *Ausztriában* lakó magyar honpolgárnak Magyarországon elhelyezett tőkéjére, illetve kamataira Magyarországon tőkekamat ki nem róható.¹

* * *

Ausztriában, az e tekintetben irányadó 1896. évi október 25-én (R. G. Bl. No. 220.) és az 1901. évi június 26-án (R. G. Bl. No. 80.) kelt törvény értelmében, *elvileg* minden házassági óvadéki jövedelem után *személyi jövedelmi adó* (Personaleinkommensteuer) és *ezenfelül*, ha az óvadék *ingatlanra* van bekeblezve vagy *adóköteles* értékpapírokban lett letéve: még *járókadó* (Rentensteuer) is fizetendő, mely utóbbihoz még a tartományi és városi pótlékok járulnak.

A *személyi jövedelmi* adónak minden osztrák állampolgár alá van vetve, ha Ausztriában lakik, vagy onnan származó jövedelemmel bír.

¹ A fennállott m. kir. közigazgatási bíróságnak 1893. évi 5245. számú határozata.

Magyar állampolgárok, valamint a *boszniai* és hercegovinai illetőségű egyének, ha az udvarnál vagy a *közös* ministeriumoknál vannak alkalmazva, illetőleg a közös hadseregben (haditengerészetben) szolgálnak: a Magyarországból, illetőleg a megszállott területről folyó jövedelmeik után nem fizetnek sem személyi jövedelmi adót, sem járókadót.

Járókadó alól csak azok az értékpapírok mentesek, melyek az *osztrák* törvények szerint adómentesek.

A személyi jövedelmi és járókadó kiszámítása meglehetősen komplikált kulcs szerint történik s így itt csak azt jegyzem meg, hogy az óvadéki jövedelem adója átlag körülbelül annyira rug, — amennyit az a magyar törvények szerint kitenne.

Idevonatkozólag és főleg a magyar értékeknek Ausztriában való adómentessége tekintetében utalok a fentidézett törvényeken kívül a magyar és az osztrák pénzügy-ministerek közt a kiegyezés alkalmával 1908-ban létrejött egyezményre is.

Elévülés.

Az óvadéktőke, illetve ennek mellékjövedelem, — mint minden más jog — ha bizonyos időn át nem érvényesítették: elévül, vagyis követelhetési joga megszűnik.

Ezen elévülési határidő az 1872. évi XXXII. t.-cz. alapján kibocsátott 54 millió ezüst frt névértékű, továbbá az 1873. évi XXXIII. és az 1874. évi XVI. t.-czikkek alapján kibocsátott 153 millió ezüst frt névértékű kölcsönkötvények szövegében és pedig 7, illetve 30 évben s az utóbbiak kamataira nézve a lejárat napjától számított 4 évben van megállapítva.

Más közforgalom tárgyát képező (állami, törvényhatósági és magán) értékpapírokban kifejezett tőkekövetelés a lejárat napjától számítandó 20 év alatt, a szelvényeken alapuló (kamat) követelés pedig a lejárat napjától számítandó 6 év alatt évül el. (1881. évi XXXIII. t.-cz. 37—41. §§.)

Egyebekben az elévülésre nézve az általános magánjogi törvények és szabályok irányadók.

Függelék.

A házassági óvadékul alkalmas záloglevelek s; egyéb magánhitelpapírok jegyzéke.

I. A Magyarországon gyámoltak és gondnokoltak pénzeinek elhelyezésére alkalmasnak nyilvánított magánhitelpapírok.

a) Közkölcsönök.

Budapest székesfőváros 4⁰/₁₀₀-os kölcsöne 1903. évről.
Temesbégavölgyi vízszabályozási társaság 4⁰/₁₀₀-os kölcsöne.

b) Záloglevelek.

Nagyszabeni általános takarékpénztár záloglevelei.
Nagyszabeni földhitelintézet záloglevelei.
Budapesti Belvárosi takarékpénztár r. t. záloglevelei.
Horvát-Szlavon országos jelzálogbank záloglevelei.
Horvát-Szlavon községi kötvények.
Első horvát takarékpénztár záloglevelei.
Brassói általános takarékpénztár záloglevelei.
Kisbirtokosok országos földhitelintézetének záloglevelei.
Osztrák-magyar bank záloglevelei.
Pesti hazai első takarékpénztár egyesület 4⁰/₁₀₀-os záloglevelei.
Pesti magyar kereskedelmi bank záloglevelei.
Erdélyrészi magyar jelzáloghitelbank záloglevelei.
Temesvári első takarékpénztár 4¹/₂ és 4⁰/₁₀₀-os záloglevelei.

Magyar általános takarékpénztár záloglevelei.
Magyar agrár- és járadékbank r. t. 4⁰/₁₀₀-os szőlőkötvényei.
Magyar agrár- és járadékbank r. t. 4¹/₂⁰/₁₀₀-os záloglevelei.
Magyar földhitelintézet záloglevelei, valamint szabályozási és talajjavítási záloglevelei.
Magyar leszámítoló és pénzváltó bank 4⁰/₁₀₀-os záloglevelei.
Magyar jelzáloghitelbank 4 és 4¹/₂⁰/₁₀₀-os záloglevelei.
Magyar jelzáloghitelbank 4⁰/₁₀₀-os nyereségekötvényei.
Magyar országos központi takarékpénztár összes forint, és koronaértékű záloglevelei.
Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár záloglevelei.
Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjának záloglevelei.
Dalmáciai földhitelintézet 4¹/₂⁰/₁₀₀-os záloglevelei.
Cseh jelzáloghitelbank 5¹/₂, 4 és 3¹/₂⁰/₁₀₀-os záloglevelei.
Galíciai földhitelegyesület 4⁰/₁₀₀-os záloglevelei.

c) Elsőbbségi kötvények.

Adria magy. kir. tengeri hajózási részvénytársaság els. kötvényei.
Budapest—pécsi vasut els. kötvényei.
Pécs—bárcsi vasut els. kötvényei.
Kassa—oderbergi vasut els. kötvényei.
Osztr.-magy. államvasut els. kötvényei.
Magyar nyugati vasut els. kötvényei.¹

d) Közlekedési vállalatok részvényei.

Magyar—galíciai vasut részvényei.
Magyar nyugati vasut részvényei.

¹ Ez utóbbiak a budapesti m. kir. állampénztár által kötményeztetnek. Lásd „Állampapírok kötményezése“ alatt (III. fejezet).

II. A magyar korona országában az 1897. évi XXXII. törvényczikk alapján kibocsátott magánhitelpapírok.

Kisbirtokosok országos földhitelintézetének $4\frac{1}{4}\%$ -os községi kötvényei.

Magyar agrár- és járadékbank r. t. 4% -os vasuti járadékkötvényei.

Magyar agrár- és járadékbank r. t. $4\frac{1}{2}\%$ -os járadékjegyei.

Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjának $4\frac{1}{2}\%$ és 4% -os községi kötvényei.

Országos központi hitelszövetkezet 5 és $4\frac{1}{4}\%$ -os kötvényei.

Pesti hazai első takarékpénztár $4\frac{1}{2}\%$ és 4% -os községi kötvényei.

Horvát-Szlavon országos jelzálogbank 4% -os községi kötvényei.

III. A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban gyámoltak és gondnokoltak pénzeinek elhelyezésére alkalmasnak nyilvánított magánhitelpapírok.

a) Kölcsönök.

Bukowinaer Landesanlehen, 4% (Gesetz vom 1. Dezember 1893., R. G. Bl. Nr. 174).

Bukowinaer Propinationsanlehen, 5% (Gesetz vom 27. Mai 1889, R. G. Bl. Nr. 84).

Dalmatinisches Landesanlehen v. J. 1883, 5% (Gesetz vom 1. Juni 1883, Nr. 101).

Dalmatinisches Landesanlehen v. J. 1886, 5% (Gesetz vom 6. Juli 1886, Nr. 111).

Dalmatinische Meliorationsanleihe, 4% : I. Em. (Gesetz vom 1. April 1894, R. G. Bl. 66), II. Em. (Gesetz vom 29. November 1900, R. G. Bl. Nr. 205).

Dalmatinisches Kommunal-Anlehen v. J. 1897. 4% (R. G. Bl. vom 3. Juli 1902, Nr. 134).

Donauregulierungs-Anlehen v. J. 1878, 5% (Gesetz vom 2. März 1878, R. G. Bl. Nr. 19).

Donauregulierungs-Anlehen v. J. 1899, 4% (Gesetz vom 4. Jänner 1899, R. G. Bl. Nr. 5).

Donauregulierungs-Lose v. J. 1870, 5% (Gesetz vom 29. März 1870, R. G. Bl. Nr. 36).

Galizisches Landesanlehen v. J. 1893, 1904 u. 1905, 4% (Gesetz vom 4. Jänner 1893, R. G. Bl. Nr. 6).

Galizisches Propinations-Anlehen v. J. 1889, 4% (Gesetz vom 27. Mai 1889, R. G. Bl. Nr. 84).

Görz und Gradiska, Landesanlehen v. J. 1888, 4% (Gesetz vom 8. Juni 1888, R. G. Bl. Nr. 89) und v. J. 1903 und Görzer Stadtanlehen v. J. 1886.

Istrianer $4\frac{1}{2}\%$ Landesanlehen v. J. 1900 (kais. Verordnung vom 12. Juli 1900, R. G. Bl. Nr. 116).

Krainisches Landesanlehen v. J. 1888, 4% (Gesetz vom 17. Juni 1888, R. G. Bl. Nr. 121).

Mährisches Landesanlehen v. J. 1890, 4% (Gesetz vom 6. Juni 1890, R. G. Bl. Nr. 117).

Niederösterreichisches Landes-Eisenbahnanlehen v. J. 1903, 4% .

Niederösterreichisches Landes-Eisenbahnanlehen v. J. 1906, 4% .

Oberösterreichisches Landesanlehen v. J. 1887, 4% (Gesetz vom 14. Mai 1887, R. G. Bl. Nr. 46).

Rentenbriefe des Kgr. Galizien und Lodomerien, 4% (G. v. 12. Juni 1906).

Steiermärkisches Landes-Eisenbahnanlehen, 4% (Gesetz vom 15. Juni 1890, R. G. Bl. Nr. 121).

Steiermärkisches Landesanlehen v. J. 1905, 4% .

Tiroler Landesanlehen, 4% (Gesetz vom 30. März 1895, R. G. Bl. Nr. 47).

Triester Stadtanlehen v. J. 1899, als Landesanlehen erklärt, 4% (kais. Verordnung vom 5. Juli 1899, R. G. Bl. Nr. 114).

Triester Stadtanleihe v. J. 1879, 3% .

Graz, Stadtanleihe v. J. 1902 (R. G. Bl. vom 23. Juli 1902, Nr. 148).

Anlehen der Stadt Innsbruck, 4% , v. J. 1904.

Anlehen der Stadt Klagenfurt, 4%, v. J. 1904.

Lemberger Stadtanleihe v. J. 1900, 4 $\frac{1}{2}$ % (kais. Verordnung vom 29. Juli 1900, R. G. Nr. 131).

Anlehen der Stadt Salzburg v. J. 1905, 4%.

Wien, 5% Obligationen des von der Gemeinde infolge Landesgesetzes vom 18. Jänner 1867, L. G. Bl. Nr. 10, aufgenommenen Anlehens von 25 Millionen Gulden (Finanzmin.-Erlass vom 26. März 1867, R. G. Bl. Nr. 58).

Wien, 5% Obligationen des von der Gemeinde auf Grund des Landesgesetzes vom 11. Jänner 1874, L. G. Bl. Nr. 4, aufgenommenen Anlehens von 10 Millionen Gulden (Gesetz vom 28. März 1875, R. G. Bl. Nr. 50).

Wien, 4% Anlehen der Stadt Wien vom Jahre 1894 (Gesetz vom 15. Juni 1894, R. G. Nr. 113).

Wien, 4% Anlehen der Stadt (zum Zwecke der allgemeinen Beleuchtung v. J. 1898 (Gesetz vom 8. Februar 1897, R. G. Bl. Nr. 56).

Wiener Verkehrsanlagen-Kommissions-Anlehen ältere Emission und v. J. 1900 4% (Art. II. des Gesetzes vom 4. April 1893, R. G. Bl. Nr. 50.; Art. II des Gesetzes vom 9. April 1894, R. G. Bl. Nr. 73 und Art. V. des Gesetzes vom 23. Mai 1896, R. G. Bl. Nr. 83).

Wien, 4% Anlehen der Stadt v. J. 1900, Elektrizitätsanlehen (Gesetz vom 8. April 1900, R. G. Bl. Nr. 71).

Wien, 4% Anlehen der Stadt v. J. 1902, Investitionsanlehen (R. G. Bl. vom 30. März 1902, Nr. 67).

b) Zaloglevelek, községi-, vasuti-, hitel- és bankkötvények.

Bodenkreditanstalt, Allgem. österr., 4% Pfandbriefe und die auf Grund der Darlehen an Gemeinden ausgegebenen Schuldverschreibungen (laut Art. 86 der durch Ministerial-Erlass vom 1. Juni 1864, R. G. Bl. Nr. 49, genehmigten Statuten).

Bodenkreditanstalt, Allgem. österr., 3% Prämien-Schuldverschreibungen I. und II. Km. (Art. 86 der Statuten, Gesetz vom 1. Juni 1864, R. G. Bl. Nr. 49).

Bodenkreditanstalt für Dalmatien, 4 $\frac{1}{2}$ % Pfandbriefe.

Bodenkreditinstitut der Markgrafschaft Istrien, 5%

Pfandbriefe (gemäss § 18 der Statuten des Instituts, L. G. Bl. für Küstenland vom Jahre 1880, Nr. 16).

Böhmische Hypothekenbank, 5%, 4% und 3 $\frac{1}{2}$ % Pfandbriefe (gemäss § 20 des mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 17. Juli 1888 genehmigten, als bömisches Landesgesetz geltenden Bankstatuts, L. G. Bl. für Böhmen v. J. 188, XIII. Stück, Nr. 43).

Bukowinaer Bodenkreditanstalt, 4% und 5% Pfandbriefe (gemäss Art. 117 der mit den Erlässen vom 2. Juni 1882, Z. 8096, und 26. Februar 1885, Z. 685, genehmigten Statuten dieses Instituts).

Bukowinaer Landesbank, Fondschuldverschreibungen (G. v. 1. März, 1907, R. G. Bl. Nr. 62).

Bukowinaer Sparkassa in Czernowitz, 6%, 5% und 4% Pfandbriefe.

Galizische Aktien-Hypothekenbank in Lemberg, 4%, 4 $\frac{1}{2}$ % und 5% Hypothekbriefe.

Galizischer Bodenkreditverein, 4% Pfandbriefe.

Görz und Gradiska Landes-Hypotheken-Kreditanstalt, 4%.

Hypothekenbank der Markgrafschaft Mähren, 4%, 5% und 5 $\frac{1}{2}$ % Pfandbriefe (gemäss § 12 des alten Statuts, L. G. Bl. für Mähren, Nr. 38 v. J. 1876, § 20 des neuen Statuts, Nr. 63, L. G. Bl. für Mähren).

Kärntnerische Landes-Hypothekenanstalt, 4% Pfandbriefe (gemäss § 16 des Statuts, Landesgesetz- und Verordnungsblatt für das Herzogtum Kärnten vom Jahre 1895, XI. Stück, Nr. 17).

Kommunal-Kreditanstalt des Landes Schlesien, 4% Pfandbriefe (R. G. Bl. Nr. 127 ex 1898).

Kreditinstitut für Verkehrsunternehmungen und öffentliche Arbeiten, Österr., 4%, Kat. A) und Kat. A), Em. 1901. (Verordnung des Finanzminist. vom 31. März 1899, R. G. Bl. Nr. 67 und Verordnung des Finanzminist. vom 28. Februar 1901, R. G. Bl. Nr. 20), und staatsgarantierte Kategorie (R. G. Bl. vom 6. April 1902, Nr. 169).

Landesbank des Königreiches Böhmen, 4% Fondschuldscheine, Kommunalschuldcheine und Meliorationsschuldcheine (Gesetz vom 6. April 1890, R. G. Bl. Nr.

60); ferner die 4% Eisenbahnschuldscheine (R. G. Bl. vom 3. Juli 1902, Nr. 132).

Landesbank des Königreiches Galizien und Lodomerien mit dem Grossherzogtum Krakau, 4% und 4 $\frac{1}{2}$ % Pfandbriefe (gemäss § 35 des Statuts, genehmigt mit den Erlässen des k. k. Ministeriums des Innern vom 2. Mai 1882, Z. 6646, vom 5. September 1882, Z. 12983, vom 28. April 1885, Z. 6448, vom 17. Mai 1889, Z. 9338, und vom 25. Februar 1890, Z. 3178).

Landesbank des Königreiches Galizien und Lodomerien, 4% Eisenbahnobligationen (Reichsgesetz vom 31. Dezember 1894, R. G. Bl. Nr. 10 ex 1895).

Landesbank des Königreiches Galizien und Lodomerien, 4% Kommunalobligationen der III. und IV. Emission.

Landes-Kulturbank der Markgrafschaft Mähren, 4% Kommunal-Schuldverschreibungen und 4% Eisenbahn-Schuldverschreibungen (R. G. Bl. 62 vom 22. Februar 1897 und vom 3. Juli 1902, Nr. 133).

Mährische Hypothekenbank, 5 $\frac{1}{2}$ %, 5% und 4% Pfandbriefe.

Mährische Sparkasse, 4 $\frac{1}{2}$ % und 4% Pfandbriefe (gemäss § 22 der Statuten).

Niederösterreichische Landes-Hypothekenanstalt, 3 $\frac{1}{2}$ % und 4% Pfandbriefe (gemäss § 16 des Statuts dieser Anstalt, R. G. Bl. für Niederösterreich Nr. 44 ex 1888).

Niederösterreichische Landes-Hypothekenanstalt, 4% und 3 $\frac{1}{2}$ % Kommunal-schuldscheine (R. G. Bl. Nr. 128 ex 1898).

Oberösterreichische Landes-Hypothekenanstalt, 3 $\frac{1}{2}$ % und 4% Pfandbriefe (gemäss § 13 der Statuten, genehmigt mit Allerhöchster Entschliessung vom 25. Juni 1890).

Oberösterreichische Landes-Kommunal-Kreditanstalt, Kommunalobligationen, 4% (kais. Verordnung vom 7. Mai 1899, R. G. Bl. Nr. 83, v. J. 1899).

Österreichische Hypothekenbank 4% Pfandbriefe.

Österreichisch-schlesische Bodenkreditanstalt in Trop-pau, 4%, 4 $\frac{1}{2}$ % und 5% Pfandbriefe (gemäss § 18 der Statuten, genehmigt mit den Allerhöchsten Entschliessungen

vom 20. März 1867, 25. Oktober 1868, 20. Jänner 1870, 25. Februar 1882, 17. März 1887, und 3. April 1890).

Österreichisch-ungarische Bank als Hypothekenbank, 4% Pfandbriefe (Ministerial-Erlass vom 21. Oktober 1855, R. G. Bl. Nr. 185, Punkt 4 und § 70 der durch Gesetz vom 21. Mai 1887, R. G. Bl. Nr. 51, und den ungar. Gesetzartikel XXVI vom Jahre 1887 in Kraft gebliebenen Statuten der Österreichisch-ungarischen Bank vom 27. Juni 1878, R. G. Bl. Nr. 66, und ungar. Gesetzartikel XXV vom Jahre 1878).

Österreichische Sparkasse, Erste, 4% Pfandbriefe (gemäss der Statuten).

Steiermärkischer Sparkasseverein in Graz, 4% Pfandbriefe (gemäss der Statuten).

Tirolische Landes-Hypothekenanstalt, 4% Pfandbriefe.

Vorarlberger Landes-Hypothekenbank, 4% Pfandbriefe (gemäss der Statuten).

Zentral-Bodenkreditbank, Österr., 2%, 2 $\frac{1}{4}$ %, 4% und 4 $\frac{1}{2}$ % Pfandbriefe.

Zentralbank deutscher Sparkassen in Prag sowie die Bankschuldverschreibungen (R. G. Bl. vom 12. August 1902, Nr. 168).

c) *Elsöbbségi kötvények.*

Absdorf—Stockerau Lokalbahn, 4% Prioritäten v. J. 1903 (Konz.-Urkunde vom 11. Oktober 1902, R. G. Bl. Nr. 202).

Asch—Rossbacher Lokalbahn, 4% Prioritäten.

Bregenzerwaldbahn (Bregenz—Brezau), 4% Prioritäten v. J. 1900 (Konz.-Urkunde v. 11. August 1899, R. G. Bl. Nr. 50), 4% Prior. Obl. vom J. 1907, R. G. Bl. Nr. 121.

Chabówka—Zakopane Eisenbahn, 4% Prioritäten, v. J. 1898 (Minist.-Verord. vom 4. März 1899, R. G. Bl. Nr. 50).

Deutschbrod—Humpoletz Lokalbahn, 4% Prioritäten v. J. 1894 (Konz.-Urkunde vom 4. Juni 1893, R. G. Bl. Nr. 109).

Deutschbrod—Saar Lokalbahn, 4% Prioritäten v. J. 1902 (Konz.-Urkunde vom 7. Juli 1902, R. G. Bl. Nr. 114).

Friauler Eisenbahngesellschaft (Monfalcone—Cervignano), 4° Prioritäten v. J. 1893 und 1897 (Konz.-Urkunde vom 22. Mai 1893, R. G. Bl. Nr. 96).

Fürstenfeld—Hartberg (Neudau-) Lokalbahn, 4° Prioritäten v. J. 1902 (Konz.-Urkunde vom 28. September, 1901, R. G. Bl. Nr. 150).

Gänsendorf—Gannersdorf, Lokalbahn, 4° Prior.-Obl. v. J. 1907. R. G. Bl. Nr. 111.

Gailtalbahn (Kopz.-Urkunde vom 11. Juni 1893, R. G. Bl. Nr. 110).

Göpfritz—Gross-Siegharts (Raabs-) Lokalbahn, 4° Prioritäten v. J. 1900 (Konz.-Urkunde vom 21. Juni 1899, R. G. Bl. Nr. 116).

Gurktalbahn (Freibach—Althofen—Kl.-Gödnitz), 4° Prioritäten v. J. 1898 (Konz.-Urkunde vom 20. August 1897, R. G. Bl. Nr. 205).

Kaschau—Oderberger Eisenbahn, 4° Prioritäten v. J. 1889 (Konz.-Urkunde vom 26. Juni 1866 samt Additional-Übereinkommen vom 22. Juni 1867, Österr. Gesetz vom 14. März 1870, R. G. Bl. Nr. 33, Stück XII. das österreichische Garantiegesez vom 20. Juni 1879; ausserdem der ungarische Gesetzartikel XXXVIII v. J. 1879 und Gesetzartikel XX v. J. 1877) sowie Emission v. J. 1891.

Korneuburg—Ernstbrunn Lokalbahn, 4° Prior. Obl. v. J. 1907. R. G. Bl. Nr. 112.

Krainburg—Neumarkt Lokalbahn 4° Prior. Obl. v. J. 1907. R. G. Bl. Nr. 178.

Kühnsdorf—Eisenkappel Lokalbahn, 4° Prioritäten v. J. 1901 (Konz.-Urkunde vom 17. Februar 1900, R. G. Bl. Nr. 35).

Laibach (Bresoviz)—Oberlaibach Lokalbahn, 4° Prioritäten v. J. 1898 (Konz.-Urkunde vom 26. Mai 1897, R. G. Bl. Nr. 137).

Lambach—Haag Lokalbahn, 4° Prioritäten v. J. 1901 Konz.-Urkunde vom 5. April 1899, R. G. Bl. Nr. 66).

Mährisch—Budvitz—Jamnitzer Lokalbahn, 4° Prioritäten v. J. 1896 (Konz.-Urkunde v. 9. September 1894, R. G. Bl. Nr. 206).

Mährisch-schlesische Nordbahn, Prioritätsobligationen der für den Bau emittierten Anlehen (Konz. vom 6. Mai 1867, R. G. Bl. Nr. 82, und vom 1. Jänner 1886, R. G. Bl. Nr. 7), und zwar: Prioritäten der Anlehen der ausschl. priv. Kaiser-Ferdinands-Nordbahn vom 1. Jänner 1871 (im ursprünglichen Betrage von 21 Millionen Gulden Silber) und vom 1. Juli 1872 (im ursprünglichen Betrage von 3 Millionen Gulden Silber) mit dem noch nicht konvertierten Reste, ferner des Anlehens der k. k. priv. Kaiser-Ferdinands-Nordbahn vom 1. Jänner 1887 im Betrage von 24,440.000 Gulden Silber. (Gesetz vom 14. März 1870).

Mauthausen—Grein Lokalbahn, 4° Prioritäten v. J. 1897 (Konz.-Urkunde vom 3. April 1897, R. G. Bl. Nr. 94).

Niederösterreichische Waldviertelbahn, 4° Prioritäten v. J. 1900 (Minist.-Verord. vom 6. März 1901, R. G. Bl. Nr. 25) und 4° Prioritäten v. J. 1902 (Minist.-Verord. vom 10. Oktober 1902, R. G. Bl. Nr. 194).

Nordwestbahn, k. k. priv. österr., 5° und 3½^o lit. A) und 4° v. J. 1885 (Gesetz vom 19. November 1885).

Ostgalizische Lokalbahnen, 4° Prioritäten v. J. 1896 (Konz.-Urkunde vom 23. Jänner 1894, R. G. Bl. Nr. 52).

Pinzgauer Lokalbahn, 4° Prioritäten v. J. 1898 (Minist.-Verord. vom 4. März 1899, R. G. Bl. Nr. 50).

Pila—Jaworzno, Lokalbahn, 4° Prior. Obl. vom J. 1901, R. G. Bl. Nr. 126.

St. Pölten—Kirchberg a. d. Pielach—Manker Lokalbahn, 4° Prioritäten v. J. 1898 (Minist.-Verord. vom 4. März 1899, R. G. Bl. Nr. 50).

Schwarzenau—Zvettler Lokalbahn, 4° Prioritäten v. J. 1896 (Konz.-Urkunde vom 22. Oktober 1894, R. G. Bl. Nr. 218, und Kundmachung des Eisenbahnministeriums vom 10. November 1900, R. G. Bl. Nr. 192) und 4° Prioritäten v. J. 1900 (Kundmachung des Eisenbahnministeriums vom 10. November 1900, R. G. Bl. Nr. 192).

Staatseisenbahngesellschaft, k. k. priv. österr.-ungar., Prioritätsobligationen, und zwar: 3° (Altes Netz) Emissionen I bis X; ferner 3° (Serie A, Ergänzungsnetz) in IV Emissionen; ferner 5° (Altes Netz) II. Emission. Die 5° Prioritäten I. Em. (Altes Netz, Chotzen—Neusorge)

geniessen keine Pupillarsicherheit. Die Pupillarsicherheit beruht auf der Staatsgarantie für das Alte Netz (ausgenommen die Flügelbahn Chotzen—Neusorge und die Sekundärbahnen), ferner für das Ergänzungsnetz und die Brunn—Rositzer Linie; für die Linie Chotzen—Neusorge wurden die 5% Prioritäten I. Ein. (Altes Netz) emittirt.

Strakonitz—Winterberger Lokalbahn, 4% Prioritäten v. J. 1893 (Konz.-Urkunde vom 18. April 1892, R. G. Bl. Nr. 74) und v. J. 1899 (Konz.-Urkunde vom 22. Mai 1898, R. G. Bl. Nr. 93).

Südbahngesellschaft, k. k. priv., 5% Prioritätsobligationen (Übereinkommen ddo. Wien, 27. Juli 1869, welches auf Grund des Gesetzes vom 20. Mai 1869 zwischen dem k. k. Handelsministerium und dem Finanzministerium in Vertretung des k. k. Ärars einerseits und der Südbahn andererseits, zum Zwecke der Herstellung der Linien Villach—Franzensfeste und St. Peter—Fiavone abgeschlossen worden ist).

Südnorddeutsche Verbindungsbahn, 4% Prioritäten.

Tarnopol—Zbaraz, Lokalbahn, 4% Prior. •bl. vom J. 1905. B. G. Bl. Nr. 146.

Trient—Male, Lokalbahn, 4%, Prior. •bl. vom J. 1907. R. G. Bl. Nr. 84.

Triest—Parenzo Lokalbahn (eventuell nach Canfanaro), 4% Prioritäten vom Jahre 1900 per K 11,000,000 (Konz.-Urkunde vom 15. April 1869, R. G. Bl. Nr. 77).

Ungarische Westbahn, 4% und 5% Prioritäten.

Unterkraiser Bahnen, 4% Prioritäten v. J. 1892 (Gesetz vom 13. August 1892, R. G. Bl. Nr. 140).

Valsugana-Eisenbahngesellschaft, 4% Prioritäten (Trient—Borgo—Tezze), 4% Prioritäten v. J. 1894 (Konz.-Urkunde vom 6. Februar 1894, R. G. Bl. Nr. 70) und 4% Prioritäten v. J. 1902 (Kundmachung des Eisenbahnministeriums vom 15. Februar 1902, R. G. Bl. Nr. 42).

Vinschgaubahn, 4% Prioritäten.

Wippachtalbahn (Görz—Haidenschaft), 4% Prioritäten v. J. 1898 (Konz.-Urkunde vom 26. Oktober 1897, R. G. Bl. Nr. 254).

Wodnan—Prachatitz Lokalbahn, 4% Prioritäten v. J.

1893 (Konz.-Urkunde vom 18. April 1892, R. G. Bl. Nr. 75 und Konz.-Urkunde vom 22. Mai 1898, R. G. Bl. Nr. 94) und 4% Prioritäten v. J. 1899, Konz.-Urkunde vom 22. Mai 1898, R. G. Bl. Nr. 94).

Wolframs—Feltscher Lokalbahn, 4% Prioritäten v. J. 1897 (Konz.-Urkunde vom 30. März 1897, R. G. Bl. Nr. 93 und Konz.-Urkunde vom 12. Juli 1899, R. G. Bl. Nr. 131) und 4% Prioritäten v. J. 1900 per K 2,572,000 (Konz.-Urkunde vom 12. Juli 1899, R. G. Bl. Nr. 131).

Ybbstalbahn (Waidhofen a. d. Ybbs—Kienderg—Gaming), 4% Prioritäten v. J. 1896 (Konz.-Urkunde vom 22. Oktober 1894, R. G. Bl. Nr. 219 und Konz.-Urkunde vom 20. Mai 1898, R. G. Bl. Nr. 92) und 4% Prioritäten v. J. 1898 (Konz.-Urkunde vom 20. Mai 1898, R. G. Bl. Nr. 92), 4% Prioritäten v. J. 1902 (Kundmachung des Eisenbahnministeriums vom 23. März, R. G. Bl. Nr. 61).

Zeltweg—Wolfsberg- und Unterdrauburg—Wöllan-Eisenbahnen, 4% Prioritäten v. J. 1897 (Konz.-Urkunde vom 22. Juni 1897, R. G. Bl. Nr. 152) und 4% Prioritäten v. J. 1902 (Kundmachung des Eisenbahnministeriums vom 24. März 1902, R. G. Bl. Nr. 62).

Zillertalbahn v. J. 1904, 4% Prioritäten.

IV. A Boszniában és Hercegovinában gyámoltak és gondnokoltak pénzeinek elhelyezésére alkalmasnak nyilvánított magánhitelpapírok.

Bosnyák-hercegovinai szabadalmazott országos bank 5%-os záloglevelei. (20 évre).

Bosnyák-hercegovinai szabadalmazott országos bank 5%-os záloglevelei. (30 évre).

Bosnyák-hercegovinai szabadalmazott országos bank 4¹/₂%-os záloglevelei.

Bosnyák-hercegovinai szabadalmazott országos bank 5%-os községi kötvényei.

TARTALOM.

I. FEJEZET.

A nősülési engedély, annak feltételei és korlátai.

	Lap
Előszó ...	III
A nősülési engedélyről általában ..	1
Kinek van nősülési engedélyre szüksége? ...	2
Az engedély nélkül nősülők büntetése ..	3
Ki adja a nősülési engedélyt? ..	4
A nősülés engedélyezésének feltételei ..	4
A nősülések számának korlátai ...	6
Az óvadéki tőke (cautio) nagysága ..	6
Táblázat a tisztek és tisztviselők számára meg- szabott házassági óvadéktőkék összegéről ..	9
Az ara származása, műveltsége stb. Parancsnoki vélemény ..	11

II. FEJEZET.

A nősülési engedély kérése rendes feltételek mellett.

A nősülési kérvény külalakja, tartalma és mintája ...	13
A nősülési kérvény mellékletei ..	14
A Magyarországon házassulók által kiállítandó nyilat- kozat mintája ..	15
Szülői beleegyező nyilatkozat mintája ..	15
A kérvény előterjesztése ..	17

III. FEJEZET.

Az óvadéktőke biztosítása (letevése).

Az óvadéktőke biztosításáról általában és az erre alkalmas egyes vagyontárgyakról ..	19
Átnézet az óvadéktul alkalmas vagyontárgyakról ...	21

I. Állampapírok kötményezése.

A magyar állampapírok jegyzék-mintája	Lap 27
Az osztrák és az általános államadóssági papírok jegyzék-mintája	28
A bosznia-hercegovina orsz. kölcsönkötvények jegyzék-mintája	29
Ajánlati okmány mintája állampapírok kötményezésénél	31

II. Más értékpapírok (záloglevelek stb.) kötményezése.

E papírok ajánlati okmány-mintája	38
-----------------------------------	----

III. A bekeblezés.

A) Az óvadék bekeblezése ingatlanra.

A bekeblezendő óvadék összege	42
Milyen értékűnek kell az ingatlannak lennie?	42
Az ingatlan becsértékének kimutatása	44
A bírói becslés iránti kérvény mintája	46
Házak tüzkár elleni biztosítása	47
Ajánlati okmány mintája	48
Miként szóljon a bekeblezés	52

B) Az óvadék felülkeblezése ingatlanokon bekeblezve levő magánkövetelésre.

Ajánlati okmány mintája	54
-------------------------	----

IV. FEJEZET.

A házasságkötési igazolvány kérése.

A kérvény külalakja, tartalma és mintája	58
A kérvény mellékletei	59

V. FEJEZET.

A nőülési engedély kérése felségfolyamodvány útján.

A felségfolyamodvány benyújthatásának előfeltételei	63
A benyújtás módja	64
A felségfolyamodvány külalakja, indokai és bélyege	65
A felségfolyamodvány mintája	66
A legfelsőbb elhatározás	69

VI. FEJEZET.

Állami házasságkötés és egyházi esketés. Házassági akadályok. Felmentés (dispenczió). Külföldön kötendő házasság.

Általános észrevételek	Lap 70
Kötelező polgári házasság s annak akadályai.	
Gyermekek vallása	71
Egyházi esketés és akadályai	75
Házasságkötés külföldön	77

VII. FEJEZET.

A házassági óvadék kicserélése, kisorsolása, továbbá részben vagy egészben visszakérése. Kamatok felvétele. Az óvadék elidegenítése és elzálogosítása. Az óvadéki mellékjövedelem adója. Eljárás különleges esetekben.

Az óvadék kicserélése	79
A kicserelési kérvény mintája	81
Ugyanaz, ha az óvadék ingatlanra, bekeblezett magánkövetelésre van bekeblezve	83
Törlési engedély mintája	84
Értékpapírok kisorsolása	87
Az óvadék visszakérése	90
Kamatok felvétele és átutalása	99
Az óvadéknak és jövedelmének átruházása és elzálogosítása	101
Az óvadéki okmányok elveszése	104
Végrehajtás az óvadékra	105
Állampapírok konverziója	106
Az óvadéki mellékjövedelem adója	107
Elévülés	109
Függelék a házassági óvadéku alkalmas záloglevelek és egyéb magánhitelpapírok	110

Ugyane szerzőtől megjelent:

VERFAHREN IN HEIRATSANGELEGENHEITEN
der Officiere und Beamten des Heeres,
der Kriegsmarine, der k. k. Landwehr und
Gendarmerie 1909 IV. Auflage. Ára 3 korona.

A SZÁZADPARANCSNOK TEENDŐI
bűnügyekben. Katonai bűnügyi előnyomozás.
Tényvázlatok szerkesztése. A magy. kir.
honvédelmi miniszterium által a század-
parancsnokságok számára rendelt kézikönyv.
Ára 2.10 korona.

JOGISMERETEK

Rendszeresített tankönyv a Ludovika-Aka-
demia számára. Ára 1.60 korona.

Anleitung zur Verfassung der
MILITÄRISCHEN STRAFANZEIGE.

Praktisches Handbuch für Unterabtheilungs-
und höhere Commanden. Bearbeitet und
mit 32 Muster zu Strafanzeigen versehen.
1901. II. Auflage. Ára 2.40 korona.

Ne házasodjék, míg „Az eljegyzéstől az es-
küvőig“ című könyvet ei nem
olvasta.

Hasznos, sőt nélkülözhetetlen utmutató minden házasulandónak !

Az eljegyzéstől az esküvőig.

Irta: **Bardócz Elemér.**

Ára 2 korona.

Megrendelhető *Benkő Gyula Grill-téle* udvari könyvkereskedésében
Budapestben, V., Dorottya-utca 2. sz.

Az eljegyzéstől az esküvőig című könyv annak a talpra-
esett gondolatnak köszöni létrejöttét, hogy a házasulandónak utba-
igazítást kell a kezébe adni ez előtt a fontos lépés előtt, amelyben
tapasztalatai rendszerint még nincsenek.

És ennek a föladatnak derekasan felel meg a *Bardócz* könyve,
melyet el kellene olvasnia minden fiatalembernek és leánynak, ha ez
előtt a lépés előtt állanak. Mert, ez a könyv részletesen ismerteti
mindazokat a társadalmi szokásokat és illendőségi szabályokat, melye-
ket az eljegyzés és esküvő közti időben be szokták tartani.

Az összes lapok elismerték a könyv hézagpótló és praktikus
voltát, s mi egyszerűen közöljük a tartalom főbb fejezeteit a követ-
kezőkben :

Kik köthetnek házasságot ?

Mily okmányok szükségesek az esküvőhöz ?

Hol szerezhetők be az okmányok ?

A leánykérés. Az eljegyzés.

A polgári és az egyházi esküvő.

A nászut ! Az új otthon !

Milyen legyen a meghívó ?

Milyen legyen a kelengye ?

Mikép viselkedjenek a jegyesek ?

Nászajándékok. Ékszerek. Virágok.

Toilettek az eljegyzéshez, esküvőhöz.

Szóval, a könyv úgy a *menyasszony*, mint a *vőlegény*,
örömszüilők, násznagyok, vőfélyek, nyoszolyóleányok részére minden
társaságbeli és etikette, valamint jogi és gyakorlati kérdésben nélkül-
özhetetlen utmutatással szolgál.

Postautalványrendelések bérmentve mennek !

BENKŐ GYULA GRILL-FÉLT

CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

BUDAPESTEN, (V., DOROTTYA-ÚTCZA 2.) MEGJELENTEK:

- Békéssy:** A gyalogság támadása nyílt terepen. A „Streffleur“ katonai folyóirat 1907. március havi füzetében megjelent hasonczímű tanulmány magyar fordítása; közli és előszóval ellátta *Békéssy József* ezredes, Pozsony. (1907. Budapest, Benkő Gyula 22/15; 39 l.; 60 g.) K 1—
- Conrad.** A gyalogság harcziképzése. Irta: *F. C. v. H.* (Hötzen-dorfi Conrad Ferencz vezérkari főnök.) Az 1903. évben megjelent „Gyakorlati szabályzat“ és az 1905. évi „Lőutasítás“ tekintetbevételével átdolgozott harmadik kiadást fordította *Orbán Ferencz* százados a m. kir. kolozsvári 21. honvéd gyalogezeredben. Budapest, 1908. Benkő Gyula (24/16; VIII. és 256 l.; 17 melléklet; 610 g.) K 6—
- Dworzak.** Fejtegetések és példák a lőutasítás elméleti részéhez. A cs és kir. hadsereg löiskola megbizásából írta: *kulmburgi Dworzak Richárd* százados a cs. és kir. 54. gyalogezeredben hadsereg löiskolai tanár, 78 ábrával és 17 melléklettel. Fordította: *Reschofsky Pál* m. kir. honvédszázados, Trencsén. 1905. (Budapest, Benkő Gyula; 24/15; 130 l. 330 g.) K 3-10
- Weixlgärtner.** Der Reservegast. Ein Handbuch für Reserveoffiziere und Militärbeamten im nichtaktiven Verhältnisse. Mit 34 Musterbeilagen. Zusammengestellt von *Theodor Weixlgärtner* k. u. k. Oberleutnant im Infanterieregiment No. 32. Budapest, (1907.) Jul. Benkő. (23/15; 64; 110 gr.) K 2—
- Jelentési tömb** a hadsereg és honvédség részére. Nagyobb kiadás. (21/17 cm; 300 gr.) K 2—
- Kisebb kiadás. (18/4 cm; 180 g.) Budapest, Benkő Gyula kiadása K 1.60
- Meldebloc** F. L. K. u. k. Heer. Grosse-Ausgabe. (21/17. cm; 300 g.) Budapest, Julius Benkő K 2—
- — Kleine-Ausgabe. (18/11 cm; 180 g.) Bpest, Julius Benkő K 1.60
- Regenspursky.** Harczászati tanok, melyek a gyalogsági gyakorlati szabályzatból merithetők. Összeállította, regenyi *Regenspursky* cs. és kir. vezérőrnagy. Átdolgozta: *Mandl Lajos*, m. kir. honvédszázados. Erzsébetváros, 1905. (Bpest Benkő Gy. 17/12; VIII. és 115. l.; 170 g.) Egész vászonba kötve K 2—
- Nőszülési szabályzat.** A m. kir. honvédség és csendőrség számára. Vorschrift über die Heiraten im k. u. k. Heere vom Jahre 1907. (K. 8-r. 82. l.) Budapest, 1908. Benkő Gyula K — 90
- Binder.** Das Maschिंगewehr. Studie von Oberleutnant *Franz Binder.* Mit 10 Figuren im Texte, 1 Graphischen Tabelle und 8. Figurentafeln. Zweite verbesserte und vermehrte Auflage. Budapest 1907. J. Benkő. (22/15; 162 l.; 430 g.) K 4.50

Ha fáj a feje

ne tétovázzék, hanem
használjon azonnal -

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a
legmakacsabb migraint
és fejfájást elmulasztja.

Ára 1 K 20 fillér.

— Kapható minden
gyógytárban. —

==== Készíti ====

BERETVÁS TAMÁS

GYÓGYSZERÉSZ

==== KISPESTEN. ====

Orvosok által ajánlva.
Három doboználíngyen
— postai szállítás. —

Magyar Agrár- és Járadékbank Részvénytársaság

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 9. szám.

Igazgatóság: Barta Arnold (vezérigazgató), madarasi Beck Miksa, Boos-Waldeck Fülöp gróf, Bujanovics Sándor (elnökhelyettes), nagyenyedi Egedi Béni, Herzog Péter báró, Jankovitch János dr., Králik Lajos dr., Madarassy-Beck Gyula báró dr., Minkus Jenő, Stern József, Thors J. Henrik, lovag Vest Ede (igazgatósági tagok). **Cégvezetők:** Fábri Samu és dr. Schöber Béla (igazgatók), Szántó Frigyes (igazgató-helyettes), Fellner Frigyes dr. igazgató-helyettes (vezértitkár), Szathmáry Gyula (pénztárfőnök) Tedesco Armin.

A bank ad és hitelt nyújt földbirtokosok és mezőgazdák részére telekkönyvi vagy más megfelelő biztosíték ellenében.

Átvessz pénzbététeket folyó- és cheque-számlára.

Eszközöl bizományi üzleteket, fedezet mellett, úgy a budapesti, mint bármely külföldi tőzsdén.

A bank 40-os vasuti járadék-kötvénye május 1-én esedékes felelő részletekben kamatoznak s kamatozásaik az 1897. évi XXXII. t.-c. értelmében most és a jövőben minden adólevonás nélkül vállatnak be. E vasuti járadék-kötvények, amelyek 70 éven belül sorsolás útján teljes névértékben visszafizetésre kerülnek, ugyanezen törvénycikk értelmében óvadékképesek és a községek, községi testületek, alapítványok, nyilvános felügyelet alatt álló intézetek pénzeinek, ugyancsak a hitbizományi és életbizományi gyűmölésöző elhelyezésére, szolgálati és üzleti biztosítékokra továbbá a cs. és kir. közös hadsereg, a cs. és kir. osztrák Landwehr, valamint a m. kir. honvédségnél és a m. kir. csendőrségnél házassági óvadékkul felhasználhatók, nemkülönbön ugy a cs. és kir. közös hadügyminisztérium, mint a m. kir. honvédelmi minisztérium alá rendelt hivataloknál üzleti biztosítékkul és bánatpénzül, az Osztrák-Magyar Bank fő- és fióközleteinél pedig kézi zálogul elfogadhatnak.

A bank 40-os vasuti járadék-kötvénye május 1-én esedékes felelő részletekben kamatoznak s kamatozásaik az 1897. évi XXXII. t.-c. értelmében most és a jövőben minden adólevonás nélkül vállatnak be. E vasuti járadék-kötvények, amelyek 70 éven belül sorsolás útján teljes névértékben visszafizetésre kerülnek, ugyanezen törvénycikk értelmében óvadékképesek és a községek, községi testületek, alapítványok, nyilvános felügyelet alatt álló intézetek pénzeinek, ugyancsak a hitbizományi és életbizományi gyűmölésöző elhelyezésére, szolgálati és üzleti biztosítékokra továbbá a cs. és kir. közös hadsereg, a cs. és kir. osztrák Landwehr, valamint a m. kir. honvédségnél és a m. kir. csendőrségnél házassági óvadékkul felhasználhatók, nemkülönbön ugy a cs. és kir. közös hadügyminisztérium, mint a m. kir. honvédelmi minisztérium alá rendelt hivataloknál üzleti biztosítékkul és bánatpénzül, az Osztrák-Magyar Bank fő- és fióközleteinél pedig kézi zálogul elfogadhatnak.

A bank 40-os vasuti járadék-kötvénye május 1-én esedékes felelő részletekben kamatoznak s kamatozásaik az 1897. évi XXXII. t.-c. értelmében most és a jövőben minden adólevonás nélkül vállatnak be. E vasuti járadék-kötvények, amelyek 70 éven belül sorsolás útján teljes névértékben visszafizetésre kerülnek, ugyanezen törvénycikk értelmében óvadékképesek és a községek, községi testületek, alapítványok, nyilvános felügyelet alatt álló intézetek pénzeinek, ugyancsak a hitbizományi és életbizományi gyűmölésöző elhelyezésére, szolgálati és üzleti biztosítékokra továbbá a cs. és kir. közös hadsereg, a cs. és kir. osztrák Landwehr, valamint a m. kir. honvédségnél és a m. kir. csendőrségnél házassági óvadékkul felhasználhatók, nemkülönbön ugy a cs. és kir. közös hadügyminisztérium, mint a m. kir. honvédelmi minisztérium alá rendelt hivataloknál üzleti biztosítékkul és bánatpénzül, az Osztrák-Magyar Bank fő- és fióközleteinél pedig kézi zálogul elfogadhatnak.